

The book cover features a dark, textured background with four horizontal strands of barbed wire. A central rectangular area is highlighted in a light, muted blue color. The title and author's name are printed on this highlighted area in white and black text respectively.

El noi del
pijama de ratlles

John Boyne

LELIBROS

Libro proporcionado por el equipo

Le Libros

Visite nuestro sitio y descarga esto y otros miles de libros

<http://LeLibros.org/>

[Descargar Libros Gratis, Libros PDF, Libros Online](#)

Berlín 1942. La guerra no afecta gaire la vida de Bruno, un noi de nou anys que viu en un barri residencial. Però un bon dia arriba a casa i es troba totes les coses empaquetades: el seu pare, membre de l'elit militar, ha rebut un nou destí i es veu obligat a marxar i instal·lar-se amb tota la família en una àrea rural mig deserta i molt depriment. Bruno savorreix i passa els dies obsessionat amb una tanca que salça davant la finestra de la seva habitació. Fins que no coneix Schmucl, el noi del pijama de ratlles, que viu a l'altra banda del filferro espinós, Bruno ni tan sol no comprèn que ja no és a Alemanya sinó a Polònia. Tampoc no és conscient del que passa a la vida de Schmucl fins que és massa tard per escapar els horrors que es viuen a l'altre costat de la tanca. L'honestedat narrativa, la congruència dels personatges i la progressió magistral de la trama, doten aquesta novel·la d'una qualitat literària molt humana i d'una força narrativa captivadora.

L≡**LIBROS**

John Boyne

El noi del pijama de ratlles

BRUNO FA UN DESCOBRIMENT

Una tarda, tornar a casa de l'escola, Bruno es va sorprendre de trobar Maria, la criada de la família, que sempre mantenia el cap acotat i mai no aixecava els ulls a la catifa, dreta al mig del seu dormitori, traient-li totes les pertinences de l'armari i empaquetant-les en quatre grans caixes de fusta, fins i tot aquelles coses que tenia amagades al fons i que eren seves i de ningú més. —Què fas?— va preguntar-li en un to tan educat com va poder, perquè si bé arribar a casa i trobar algú girant-li les coses no el posava gens content, la mare sempre li deia que havia de tractar Maria respectuosament en comptes d'imitar la manera de parlar-li del Pare—. Deixa estar les meves coses.

Maria va sacsejar el cap i va assenyalar l'escala darrera d'ell, on acabava d'aparèixer la mare de Bruno. Era nua dona alta de cabells rogencs i llargs, enfarcellats dins d'una mena de xarxa darrera el cap, i es retorçava les mans nerviosament com si hi hagués alguna cosa que no volia dir o que no volia haver de creure.

—Mare —va dir Bruno, acostant-s'hi ràpidament—. Què està passant? Per què em remena les coses, la Maria?

—Està fent l'equipatge —li va explicar la mare.

—Fent l'equipatge? —va preguntar Bruno, repassant de pressa els esdeveniments dels darrers dies per reflexionar si havia estat especialment dolent o havia fet servir en veu alta aquelles paraules que tenia prohibit de fer servir i per això l'enviaven lluny de casa. Però no se li va ocórrer res. De fet, els últims dies s'havia comportat d'una manera molt educada amb tothom i no recordava haver provocat cap caos en absolut—. Per què? —va preguntar llavors—. Què he fet?

La mare en aquell moment ja havia entrat al seu propi dormitori però Lars, el majordom, també hi era, empaquetant les seves coses igualment. Ella va sospirar i va aixecar les mans enlaire amb gest de frustració abans de tornar ràpidament cap a l'escala seguida de Bruno, que no deixaria passar l'incident sense una explicació.

—Mare —va insistir—. Què passa? Canviem de casa?

—Vine a baix amb mi —va dir la mare, precedint-lo cap al gran menjador on el Fúria havia vingut a sopar la setmana passada—. Parlarem a baix.

Bruno va córrer cap avall i fins i tot va avançar la seva mare de manera que, quan ella va arribar al menjador, ja l'hi esperava. Va mirar-la sense dir res un moment i va dir-se que aquell matí no es devia haver pogut maquillar bé, ja que tenia els contorns dels ulls més vermells que de costum, com solia tenir-los ell després de provocar algun caos i d'acabar plorant.

—No t'has de preocupar per res, Bruno —va dir la mare, asseient-se a la cadira on s'havia assegut l'atractiva dona rossa que havia vingut a sopar amb el

Fúria i l'havia saludat amb una ma quan el Pare havia tancat Ics portes—. De fet, tot plegat serà una gran aventura.

—El que? —va preguntar ell—. M'envieu lluny de casa?

—No, no pas tu sol —va dir ella, com si estigués a punt de somriure però s'hi repensés—. Marxem tots. El teu pare i jo, Gretel i tu. Tots quatre.

Bruno ho va considerar i va arrufar les celles. No l'amoïnava especialment que enviessin Gretel lluny de casa perquè es tractava d'un Cas Desesperat i només li portava problemes. Però li semblava una mica injust que haguessin d'anar tots amb ella.

—Però, a on? —va preguntar—. A on anem exactament? Per què no ens podem quedar aquí?

—Per la feina del teu pare —va explicar-li la mare—. Ja saps com n'és d'important, no és veritat?

—Sí, és clar —va dir Bruno, assentint amb el cap, perquè sempre hi havia tantes visites a casa, homes amb uniformes fantàstics, dones amb màquines d'escriure a les quals no podia acostar les seves mans fastigoses, i sempre es mostraven molt educats amb el pare i començaven entre si que era un home en qui fixar-se i que el Túria tenia grans projectes pensats per a ell.

—Bé, a vegades, quan algú és molt important —va prosseguir la mare—, l'home que li paga el sou li demana d'anar a un altre lloc perquè s'hi ha de portar a terme una feina molt especial.

—Quina mena de feina? —va preguntar Bruno, perquè si havia de ser honest amb si mateix, com sempre procurava, no estava del tot segur de quina feina feia el l'a re.

A l'escola, una dia havien parlat dels pares respectius i Karl havia dit que el seu treballava en una botiga de queviures, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè s'encarregava de la botiga de queviures del centre.

I Daniel havia dit que el seu pare era mestre, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè donava classes als nois més grans, dels quals sempre valia més mantenir-se allunyat.

I Martín havia dit que el seu pare era xef de cuina, cosa que Bruno sabia que era veritat perquè a vegades venia a l'escola a buscar Martín i sempre duïa una bata blanca curta i un davantal de quadres, com si acabés de sortir de la cuina.

Però quan van preguntar a Bruno què feia el seu pare, Bruno va obrir la boca per respondre però just llavors es va adonar que ni ell mateix no ho sabia. L'únic que va poder dir va ser que el seu pare era un home en qui fixar-se i que el Fúria tenia grans projectes en ment per a ell. Ah, i també que tenia un uniforme fantàstic.

—Es tracta d'una feina molt important —va dir la mare, dubtant un moment—. Una feina que requereix un home molt especial. Ho pots entendre, tu, oi que sí?

—I tots els altres també hem de marxar? —va preguntar Bruno.

—Naturalment que sí —va replicar la mare—. No deus pas voler que el pare vagi a la nova feina tot sol i s'enyori, oi que no?

—Suposo que no —va dir Bruno.

—El pare ens trobaria a faltar molt si no l'acompanyéssim —va afegir ella.

—Qui trobaria a faltar més? —va preguntar-li en Bruno—. A mi o la Gretel?

—Us trobaria a faltar tots dos igual —va respondre la mare, ja que era una partidària convençuda de no jugar a les preferències, cosa que Bruno respectava, especialment perquè sabia que ell era en realitat el preferit de la mare.

—I amb la nostra casa què passarà? —va preguntar Bruno—. Qui se'n cuidarà mentre som fora?

La mare va sospirar i va mirar al voltant de l'estança com si potser no l'hagués de veure mai més. Era una casa preciosa i sabia que l'enyoraria de mala manera. Tenia cinc plantes en total, incloent-hi el pis semisoterrani on la Cuinera preparava tots els àpats i Maria i Lars seien a taula discutint entre ells i dient-se coses que se suposava que Bruno no havia de dir. I si a més a més hi afegies la planta petita del capdamunt de la casa, on hi havia aquelles finestres inclinades des de les quals Bruno, posant-se de puntetes i agafant-se fort a la base, podia veure tot Berlín.

—De moment, l'hem de tancar —va dir la mare—. Però un dia hi tornarem.

—I amb la Cuinera què passarà? —va inquirir Bruno—. I el Lars? I la Maria? No viuran aquí ells?

—Vénen amb nosaltres —li va explicar la mare—. Però ja està bé de preguntes de moment. Potser hauries de pujar a dalt i ajudar la Maria a fer el teu equipatge.

Bruno es va aixecar del seient però no va anar enlloc. Encara havia de formular unes quantes preguntes més abans de permetre que el tema quedés resolt.

—I és molt lluny d'aquí? —va preguntar—. La nova feina, vull dir. Es a més d'un quilòmetre d'aquí?

—Oh, vaja —va exclamar la mare esclafint una rialla, tot i que va ser una rialla estranya perquè no semblava pas contenta quan ho va dir i perquè va mirar cap a una altra banda, com si no volgués que Bruno li veiés l'expressió—. Sí, Bruno —va dir—. Es a més d'un quilòmetre d'aquí. Força més lluny, de fet.

Bruno va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una «O» amb els llavis. Sentia que els braços se li estiraven als costats com li solia passar quan el sorprenia alguna cosa.

—No deus pas voler dir que marxem de Berlín? —va preguntar-li, espirant per agafar aire mentre pronunciava aquestes paraules.

—Em temo que sí —va dir la mare, assentint amb el cap tristament—. La feina del teu pare és...

—I l'escola què? —va exclamar Bruno, interrompent-la, cosa que sabia que en principi no havia de fer, però tenia la impressió que en aquesta ocasió se li perdonaria—. I què passarà amb el Karl, el Daniel i el Martin? Com sabran on sóc quan vulguem fer coses junts?

—De moment hauràs d'acomiar-te dels teus amics —va respondre la mare—. Però estic segura que d'aquí a un temps els tornaràs a veure. I no interrompis la mare quan parla, sisplau —va afegir, ja que per més que aquestes novetats fossin inesperades i desagradables, definitivament no hi havia cap motiu perquè Bruno trenqués les normes d'educació que li havien ensenyat.

—Acomiar-me'n? —va inquirir, mirant-la fixament amb expressió de sorpresa—. Dir-los adéu? —va repetir, escopint les paraules com si tingués la boca plena de galetes esbocinades en trossets petits—. Dir adéu al Karl i al Daniel i al Martin? —va prosseguir, alçant la veu perillosament fins que va fer quasi un crit, prohibit! I dins de casa—. Són els meus tres millors amics de per vida!

—Ah, ja en faràs més, d'amics —va dir la mare, movent la mà amb gest lleuger, com si fer els tres millors amics de per vida fos una tasca senzilla per a un noi.

—Però teníem plans —va protestar Bruno.

—Plans? —va preguntar la mare, aixecant una cella—. Quina mena de plans?

—Bé, això seria xerrar de massa —va dir Bruno, que no podia revelar la naturalesa concreta dels projectes, però que incloïen provocar un caos descomunal, especialment d'aquí a unes setmanes, quan s'acabava l'escola i començaven les vacances d'estiu i no haurien de passar-se totes les hores fent plans i prou, sinó que podrien portar-los a la pràctica d'una manera efectiva.

—Doncs em sap greu, Bruno —va dir la Mare—. Però els vostres projectes hauran d'esperar. No tenim pas elecció en aquest cas.

—Però Mare!

—Bruno, ja n'hi ha prou —va exclamar ella llavors, aixecant-se per demostrar que parlava seriosament quan li deia que ja n'hi havia prou—. Escolta'm, encara no fa una setmana que et queixaves de com havien canviat les coses aquí darrerament.

—Bé, no m'agrada que ara haguem d'apagar tots els llums de nit —va admetre Bruno.

—Ho ha de fer tothom —va dir la Mare—. Es per la nostra pròpia seguretat. I qui sap, potser no serem tan a prop del perill si ens traslladem. Ara t'he de demanar que pugis a dalt i ajudis la Maria a fer l'equipatge. No tenim tant temps per preparar-ho tot com jo hauria volgut, gràcies a determinades persones.

Bruno va assentir i va marxar amb posat trist, conscient que «determinades persones» era un terme dels adults per referir-se al Pare, que ell no tenia permís per fer servir.

Va pujar al pis de dalt a poc a poc, agafant-se a la barana amb una mà,

mentre es preguntava si la casa nova del domicili nou on hi havia la feina nova tindria una barana tan suau com aquesta per baixar relliscant. I és que la barana d'aquesta casa allargava des del pis de dalt de tot (ben bé al davant de la petita estança des de la qual, posant-se de puntetes i agafant-se fort a la base, podia veure tot Berlín) fins a la planta baixa, davant de les dues enormes portes de roure. I a Bruno res no li agradava tant com enfilarse a la barana al pis del capdamunt i baixar relliscant per tota la casa mentre xiulava com una exhalació.

Des del pis de dalt de tot i cap a la planta següent, on hi havia el dormitori de la Mare i el Pare i el bany gran, i on ell no tenia permís per anar en cap cas.

I avall cap a la planta següent, on hi havia el seu dormitori i també el de Gretel, i el bany més petit, el qual se suposava que havia de fer servir més sovint del que en realitat ho feia.

I avall fins a la planta baixa, on acabava sortint volant de la barana i havia d'aterrar sobre els dos peus junts si no volia perdre cinc punts i haver de començar altra vegada des del principi.

La barana era el millor element de la casa (la barana i que l'Avi i l'Àvia visquessin tan a prop) i això el va portar a preguntar-se si ells també es traslladarien cap a la feina nova, i va suposar que sí ja que difícilment ell podien deixar enrere. Ningú no necessitava gaire Gretel, perquè era un Cas Desesperat (tot seria més fàcil si es quedés a cuidar la casa), però l'Avi i l'Àvia? Bé, aquest era un assumpte completament diferent.

Bruno va pujar les escales i es va dirigir a la seva habitació a poc a poc, però abans d'entrar-hi va mirar enrere cap a la planta baixa i va veure la Mare entrant al despatx del Pare, que era davant per davant del menjador —i fora dels Límits Autoritzats En Qualsevol Cas i Sense Excepcions— i va sentir que parlava amb el Pare amb veu forta fins que el Pare va parlar encara més fort del que ella podia parlar, i això va marcar un recés en la conversa, i llavors es va tancar la porta del despatx i Bruno ja no podia sentir res, i per tant es va dir que seria bona idea tornar al dormitori i rellevar Maria per fer l'equipatge, ja que en cas contrari potser ella li trauria totes les pertinences de l'armari sense cap cura ni consideració, a més i tot aquelles coses que hi havia amagat al fons i que eren seves i de ningú més.

LA CASA NOVA

Quan va veure la casa nova per primer cop, Bruno va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una « O » amb els llavis, i els braços se li van estirar cap als costats altra vegada. Tot semblava justament el contrari de la casa d'abans i no s'acabava de creure que es poguessin quedar a viure a allà de veritat.

La casa de Berlín era en un carrer tranquil i tenia al costat un grapat de mansions iguals, i sempre resultava agradable mirar-les perquè eren molt semblants a la seva casa però no del tot, i allà vivien altres nois amb els quals jugava (si eren amics) o dels quals es mantenia apartat (si representaven problemes). La casa nova, tanmateix, era sola en un lloc apartat i desolat i no hi havia altres cases a la vista, cosa que significava que no hi hauria altres famílies a l'entorn ni altres nois amb qui jugar, ni amistosos ni problemàtics.

La casa de Berlín era enorme i tot i haver-hi viscut nou anys encara hi podia trobar amagatalls i esclertes que no havia acabat d'explorar completament. Fins hi havia estances senceres —com per exemple el despatx del Pare, que era Fora dels Límits Autoritzats en Qualsevol Cas i Sense Excepcions— en les quals gairabé no havia posat els peus. La casa només tenia tres plantes, té un pis superior on hi havia tots tres dormitoris i un únic bany, una planta baixa amb cuina, menjador i un despatx nou per al Pare (el qual, pressuposava, implicaria les mateixes restriccions que l'anterior), i un pis semisoterrani on dormien els criats.

A l'entorn de la casa de Berlín hi havia altres carrers de mansions, i caminant en direcció al centre sempre hi havia algú que passava i s'aturava per fer-la petar amb algú altre, o algú que s'afanyava tot dient que anava apressat i no es podia aturar, no pas avui, no pas tenint cent coses a fer i encara més. Hi havia botigues amb aparadors ben il·luminats, i parades de fruita i verdura amb grans plates plenes de piles de cols, pastanagues, coliflors i panotxes de blat de moro. Algunes vessaven de porros i bolets, naps i cols de Brussel·les; altres vessaven d'escaroles i mongetes tendres, carbassons i xirivies. A vegades, li agradava plantar-se davant d'aquestes parades i tancar els ulls i respirar-ne l'olor, mentre experimentava una insinuació de mareig a causa de tantes fragàncies entremesclades de dolçor i vida. Però al voltant de la casa nova no hi havia altres carrers, ningú que passegés o s'afanyés, i definitivament ni botigues ni parades de fruita i verdura. Si tancava els ulls, al voltant només hi tenia sensació de fred i buidor, com si fos al lloc més solitari de tot el món. Ben bé al mig d'enlloc.

A Berlín, hi havia taules al carrer, i a vegades quan anava cap a casa des de l'escola amb Karl, Daniel i Martín, hi havia homes i dones que hi seien, bevent en gots plens d'escuma i rient sorollosament; sempre es deia que les persones que seien en aquelles taules devien ser molt divertides, perquè diguessin el que

diguessin sempre hi havia algú que reia. Però hi havia una cosa respecte de la casa nova que el portava a creure que aquí mai no havia rigut ningú, que no hi havia res que fes riure ni que fes feliç ningú.

—Em sembla que va ser una mala idea —va dir Bruno poques hores després d'arribar-hi, mentre Maria li desfeia l'equipatge al pis de dalt. (Maria a la casa nova no era l'única criada, n'hi havia tres de més considerablement primes que només parlaven entre elles en murmuris. També hi havia un home gran que segons li van dir hi anava per preparar la verdura cada dia i servir-los a taula mentre sopaven, el qual no semblava gens content i fins i tot una mica enfadat).

—Pensar és un luxe que no tenim a l'abast —va declarar la Mare, obrint una caixa que contenia el joc de seixanta-quatre peces de cristalleria que l'Avi i l'Avia li havien regalat quan s'havia casat amb el Pare—. I li ha persones que ho decideixen tot per compte nostre.

Bruno no sabia a què es referia amb aquest comentari de manera que va fingir que no l'havia arribat a fer mai.

—Em sembla que va ser una mala idea —va repetir—. Em sembla que el millor que podríem fer és oblidar-ho tot plegat i tornar a casa. Ho podem apunta el capítol de noves experiències —va afegir, frase que havia après feia poc i que estava decidit a fer servir tan sovint i com li fos possible.

La Mare va somriure i va deixar la cristalleria amb molt de compte damunt la taula.

—Tinc una altra frase per a tu - li va dir- i és que hem d'aprofitar tan bé com puguem una situació més aviat dolenta.

—Doncs no em consta que ho estiguem fent —va dir Bruno—. Em sembla que hauries de dir al Pare que has canviat d'idea i que, en fi, si ens hem de quedar aquí la resta del dia i sopar aquí aquest vespre i dormir-hi aquesta nit, perquè ara tots estem cansats, doncs d'acord, però que demà probablement ens hauríem de llevar d'hora al matí, si volem tornar a ser a Berlín a l'hora del te.

La mare va sospirar.

—Bruno, per què no puges a dalt i ajudes la Maria a desfer l'equipatge? —li va preguntar.

—No té cap sentit desfer l'equipatge si només ens hi...

—Bruno, fes el que et dic, sisplau! —va espetegar la Mare, ja que aparentment no passava res si ella l'interrompia però a l'inrevés no podia ser—. Som aquí, hi hem arribat, aquesta és la nostra casa de cara al futur previsible i ens hem d'agafar les coses tan bé com puguem. M'entens ara?

Bruno no havia entès què significava això del futur previsible i l'hi va dir.

—Significa que ara viurem aquí, Bruno —va dir la Mare—. I s'ha acabat la cançó.

Bruno va notar un dolor a l'estómac i també podia notar que li creixia alguna

cosa a l'interior, alguna cosa que quan aconseguís sorgir de les profunditats de dintre seu o bé el portaria a cridar i xisclar que tot allò era una mala idea, una injustícia i una equivocació molt gran per la qual algú hauria de pagar un dia d'aquests, o bé simplement esclataria a plorar. No era capaç de comprendre com s'havia produït tot allò. Un dia estava perfectament content, jugant a casa, amb tres bons amics de per vida, baixant per la barana relliscant, intentant posar-se de puntetes per veure tot Berlín, i ara havia anat a espetegar a aquella casa freda i lletja on hi havia tres criades que murmuraven, un cambrer que era desgraciat i estava enfadat tot en un, i on ningú no semblava capaç de recobrar l'alegria.

—Bruno, vull que pugis a dalt a desfer l'equipatge i vull que ho facis ara —va replicar la Mare en un to de veu poc amistós que ell ja sabia que significava anar per feina, de manera que es va girar en rodó i va desfilar sense dir res més.

Podia sentir les llàgrimes a punt d'afllorar-li, darrere els ulls, però estava resolt a no permetre que apareguessin encara.

Va pujar al pis de dalt i va girar tot un cercle sobre els talons, confiant trobar una porta petita o un forat mig amagat que fes possible una exploració digna del nom en un moment o altre, però no n'hi havia cap. En aquella planta només hi havia quatre portes, dues a cada banda, davant per davant. Una donava a la seva habitació, una altra a la de Gretel, una altra a l'habitació de la Mare i el Pare i l'altra a la sala de bany.

—Això no és casa nostra ni ho serà mai tampoc —va murmurar entre dents mentre traspassava la porta del seu dormitori i es trobava tota la roba escampada sobre el llit i que les capses de les joguines i els llibres encara no estaven ni desempaquetades. Era evident que Maria no tenia les prioritats correctament definides.

—La mare m'envia a ajudar-te —va dir fluixei i Maria va assentir i va assenyalar una gran bossa on hi havia tots els seus mitjons, samarretes i calçotets.

—Si tries aquella pila, pots posar-ho dins d'aquesta calaixera —va dir-li, indicant una calaixera francament lletja que hi havia a l'altre costat de l'habitació, al costat d'un mirall que tenia brutícia d'alguna mena a la superfície.

Bruno va sospirar i va obrir la bossa; era plena fins dalt de roba interior seva i l'únic que hauria volgut fer era enfonsar-se a dins confiant que quan en tornés a sortir s'hauria despertat i tornaria a ser a l'altra casa.

—Tu, Maria, què en penses, de tot això? —va preguntar-li després d'un silenci llarg perquè Maria sempre li havia agradat i tenia la impressió que era un membre més de la família, per més que el Pare sempre digués que només era una criada i a sobre massa ben pagada.

—De tot el què? —va inquirir ella.

—Això —va dir ell com si es tractés de la cosa més evident del món—. Venir a viure a un lloc com aquest. No et sembla que és una equivocació terrible?

—No és cosa meva, senyoret Bruno —va dir Maria—. La mare ja t'ha

explicat això de la feina del teu pare i...

—Ai, n'estic fart de sentir a parlar de la feina del Pare —va exclamar Bruno, interrompent-la—. No sentim a parlar de res més, si vols saber què penso. Que si la feina del Pare cap aquí i la feina del Pare cap allà. Doncs si la feina del Pare implica que hem de marxar de casa i no rrelliscar més per sobre la barana i oblidar els meus tres millors amics de per vida, em sembla que el Pare s'ho hauria de rumiar dues vegades, això de la feina, no ho veus així tu?

En aquell precís moment es va sentir un espetec al corredor i Bruno va aixecar la mirada i va veure com s'obria lleugerament la porta de l'habitació de la Mare i el Pare. Es va quedar immòbil, incapaç de reaccionar durant un instant. La Mare encara era a baix, naturalment, i això significava que a dins l'habitació hi havia el Pare i que potser havia sentit tot el que ell acabava de dir. Observava la porta, atrevint-se ben just a respirar, mentre es preguntava si en sortiria llavors mateix el Pare i se l'emportaria cap a baix per renyar-lo seriosament.

La porta es va obrir una mica més i Bruno es va fer enrere mentre apareixia una figura que no era el Pare. Era un home molt més jove, i no tan alt com el Pare a més, però duia la mateixa classe d'uniforme, exceptuant que hi tenia menys condecoracions. Mostrava una expressió terriblement seriosa i duia la gorra molt ben tibada sobre el cap. Bruno va poder veure que tenia els cabells molt rossos vora les temples, d'un to de groc gairebé artificial. Duia una capsa a les mans i es dirigia a l'escala, però es va aturar un instant en veure Bruno dret allà, observant-lo. Va mirar-se el nen de dalt a baix com si mai abans no hagués vist un marrec i no sabés del cert què n'havia de fer, menjar-se'l, ignorar-lo o enviar-lo escales avall d'una guitzal al cul. En comptes d'això, va saludar Bruno amb un cop de cap veloç i va seguir endavant.

—Qui era aquest? —va preguntar Bruno. Aquell jove tenia una aparença tan seriosa i enfeïnada que va suposar que havia de ser algú molt important.

—Un dels soldats del teu pare, m'imagino —va dir Maria—, que s'havia estirat molt dreta quan havia aparegut aquell xicot i s'havia posat les mans al davant com si resés. També havia mirat a terra fixament en comptes de mirar-lo a la cara, com si tingués por de convertir-se en pedra si el mirava directament: només es va relaxar quan ell va haver marxat—. D'aquí a un temps, els coneixerem tots.

—Em sembla que no em cau pas bé —va dir Bruno—. Estava massa seriós.

—El teu pare també és un home molt seriós —va apuntar Maria.

—Sí, però és el Pare —va explicar-se Bruno—. Se suposa que els pares són seriosos. Tant li fa si treballen en una botiga de queviures com de mestres o cuiners o comandants —va dir, llistant totes les professions que li constava que feien els pares honorats i respectables, els títols dels quals havia reconsiderat un miler de vegades—. I no m'ha semblat gens que aquest home tingués aspecte de pare. Tot i que estava molt seriós, això segur.

—Bé, tenen una professió molt seriosa —va dir Maria sospirant—. O això creuen ells, almenys. Però, jo de tu, em mantindria lluny dels soldats.

—No veig pas cap altra alternativa —va dir Bruno tristament—. Ni tan sols crec que hi hagi ningú més per jugar a excepció de la Gretel, i quina mena de diversió representa això? Es un Cas Desesperat, ella.

Se sentia altra volta com si estigués a punt de plorar, però es va contenir perquè no volia quedar com un nen petit davant de Maria. Va mirar per tota l'habitació sense aixecar completament el cap de terra, esforçant-se a comprovar si hi havia res que valgués la pena trobar. No era el cas. O no semblava que el fos. Però llavors una cosa li va cridar l'atenció. Vora el racó de l'habitació, en el costat oposat a la porta, hi havia una finestra al sostre que s'allargava una mica sobre la paret, una mica com aquella que hi havia al pis del capdamunt de la casa de Berlín, però no tan alta. Bruno la va estudiar atentament i es va dir que potser podria mirar a través d'aquella finestra ni que s'hagués de posar de puntetes.

S'hi va acostar a poc a poc, confiant que des d'allà pogués veure tot el que havia deixat enrere a Berlín, i la seva casa i els carrers de l'entorn i les taules vora les quals s'asseia la gent, bevent en gots plens d'escuma mentre s'explicaven històries molt divertides. Avançava lentament perquè no volia patir una decepció. Però només era una habitació de noi i per molt a poc a poc que caminés ben aviat va arribar a la finestra, on va posar la cara sobre el vidre i va veure què hi havia a fora i aquesta vegada, quan va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una «O» amb els llavis, les mans no se li van moure dels costats perquè alguna cosa li produïa una intensa sensació de fred i d'inseguretat.

EL CAS DESESPERAT

Bruno estava segur que hauria estat molt més assenyat deixar Gretel a Berlín perquè es cuidés de la casa, ja que només causava problemes. De fet, Bruno moltes vegades havia sentit com la descrivien com un Problema des del Primer Dia.

Gretel era tres anys més gran que Bruno i sempre li havia deixat molt clar, fins on ell recordava, que quan es tractava de coses del món, particularment de qualsevol esdeveniment relacionat amb el món d'ells dos, qui manava era ella. No li agradava reconèixer que Gretel li feia una mica de por, però si volia ser sincer amb si mateix, cosa que sempre procurava, havia de reconèixer que aquest era el cas.

Gretel tenia alguns hàbits desagradables, com era d'esperar en una germana. Al matí, per exemple, es passava massa estona al bany, i aparentment li era ben igual si Bruno es quedava a fora saltant d'un peu a l'altre, morint-se de ganes de buidar.

També tenia una enorme col·lecció de nines, situades en prestatges a tot al voltant de la seva habitació, que l'escrutaven quan hi entrava i el seguien amb la mirada, observant què feia. Estava segur que quan anava a explorar l'habitació de Gretel, quan ella no era a casa, en tornar li explicaven tot el que havia fet i el que no havia fet, i aquesta idea no li agradava gens.

També tenia unes amigues molt desagradables, que aparentment opinaven que riure's d'ell era de gent intel·ligent, cosa que ell no hauria fet mai si hagués estat tres anys més gran que ella. Totes les desagradables amigues de Gretel semblava que es divertien torturant-lo d'una manera exclusiva i li deien coses lletges sempre que la Mare o Maria no eren a prop.

—El Bruno no té nou anys, en té sis només —li havia dit una vegada i una altra un monstre en concret amb veu de cantarella, mentre ballava al voltant d'ell burxant-lo entre les costelles.

—No en tinc sis, en tinc nou —havia protestat ell, intentant escapar-se.

—Doncs, per què ets tan baixet? —li havia preguntat el monstre—. Tots els altres nois de nou anys són més alts que tu.

Això era cert, i per a Bruno representava un punt dèbil. Li provocava una font de frustració constant, no ser tan alt com els altres nois de classe. De fet, en la majoria dels casos només els arribava a l'espatlla. Sempre que anava pel carrer caminant amb Karl, Daniel i Martin, hi havia gent que el prenién per un germà més petit d'un d'ells tres, quan en realitat era el segon més gran dels quatre.

—Per tant només deus tenir sis anys —insistia el monstre i Bruno s'escapava a fer estiraments gimnàstics amb l'esperança que un matí es despertaria i hauria crescut un pam o dos.

Una de les coses positives de marxar de Berlín era el fet que no hi hauria cap de les desagradables amigues de Gretel rondant i no el podrien torturar. Potser, si es veia forçat a viure en aquesta casa una temporada, ni que fos tan llarga com tot un mes, quan tornessin a casa ja hauria crescut i no el podrien molestar més. Era una cosa que havia de tenir present, en tot cas, si volia fer el que li havia suggerit la Mare i aprofitar tant com fos possible una situació francament dolenta.

Va entrar al dormitori de Gretel corrent i sense trucar i la va trobar situant la civilització de nines en diversos prestatges al voltant de l'estança.

—Què hi fas tu, aquí? —va exclamar ella cridant, girant-se ràpidament—. No saps que no has d'entrar a l'habitació d'una senyora sense trucar abans?

—Espero que no hagi portat totes les nines cap aquí? —va preguntar Bruno, que havia desenvolupat l'hàbit d'ignorar la majoria de les preguntes de la seva germana i compensar-ho fent-ne unes quantes pel seu compte.

—Es clar que sí —va replicar ella—. No deus pas pensar que les he deixat a casa? Poden passar setmanes abans no hi tornem.

—Setmanes? —va dir Bruno, amb inflexió de decepció però en realitat secretament complagut perquè ja s'havia fet pagues de passar-se aquí tot un mes—. Ho creus de debò?

—Bé, ho vaig preguntar al Pare i em va dir que ens quedàriem aquí durant el futur previsible.

—I què és exactament el futur previsible? —va preguntar Bruno, assegint-se a l'espona del llit de Gretel.

—Vol dir d'aquí a unes setmanes —va dir ella amb un cop de cap afirmatiu d'aire intel·ligent—. Potser tres setmanes i tot.

—No passa res, doncs —va dir Bruno—. Sempre que només sigui durant el futur previsible i no per a tot un mes. Detesto aquest lloc.

Gretel va mirar el seu germà petit i per una vegada es va trobar assentint al que ell deia.

—Ja sé què vols dir —va apuntar—. No és gaire maco, oi que no?

—Es horrorós —va concretar Bruno.

—Bé, sí —va dir Gretel, assumint l'afirmació—. Ara mateix és horrorós. Però un cop l'haguem arreglat una mica, probablement no farà tan mala cara aquesta casa. Vaig sentir el Pare dient que fos qui fos el que havia viscut aquí a Out-With abans de nosaltres s'havia quedat sense feina molt de pressa i no havia tingut temps d'arreglar la casa per a nosaltres.

—Out-With? —va preguntar Bruno, arrufant el rostre cap amunt, com si d'algun lloc li hagués arribat una olor desagradable però no sabés d'on i volgués deixar ben clar que no provenia d'ell—. Què és un Out-With?

—No és un Out-With, Bruno —va dir Gretel sospirant, amb un sospir com el del professor de Bruno quan una d'aquestes olors desagradables provenia d'ell de debò—. Només Out-With i prou.

—I doncs, què és Out-With? —va repetir—. Si out vol dir a fora. A fora què?

—Es el nom de la casa —li va explicar Gretel—. Hut-With.

Bruno s'ho va rumiar. No havia vist cap rètol a fora que digués que la casa s'anomenava així, ni tampoc cap cartell a la porta del davant. Ni tan sols la seva casa de Berlín tenia nom; es deia simplement núm. 4.

—Però, què vol dir? —va preguntar exasperat—. A fora què?

—La gent que hi vivia abans de nosaltres, espero —va dir Gretel—. Deu estar relacionat amb el fet que no feia la feina gaire bé i algú va dir a fora aquest i busquem un home que ho sàpiga fer bé.

—Vols dir el Pare.

—Naturalment —va dir Gretel, que sempre parlava del Pare com si no es pogués equivocar mai i mai no s'enfadés i sempre entrés a fer-li el petó de bona nit abans d'anar-se'n a dormir, cosa que, si Bruno havia de ser completament honest i no més estar trist a causa dels trasllats de domicili, hauria reconegut que el Pare també li feia a ell.

—De manera que som aquí a Out-With perquè algú va dir que fessin fora la gent que hi havia abans de nosaltres?

—Exactament, Bruno —va dir Gretel—. I ara fuig de la meva vànova. L'estàs arrugant.

Bruno va saltar del llit i va aterrar sobre la catifa amb un cop sord. No li va agradar el so que va fer. Era massa buit i va decidir immediatament no anar saltant per aquesta casa gaire sovint no fos que se'ls ensorrés a sobre el cap.

—No m'agrada aquest lloc —va dir Bruno per vegada número cent.

—Ja ho sé això —va dir Gretel—. Però no podem pas fer-hi res nosaltres, oi que no?

—Trobo a faltar el Karl, el Daniel i el Martin —va dir Bruno.

—I jo la Hilda, la Isobel i la Louise —va dir Gretel, i Bruno va intentar recordar quina d'aquestes tres noies era el monstre.

—No crec que els altres nois es mostrin gens amistosos —va dir Bruno, i Gretel va aturar immediatament el gest de col·locar encara una altra nina terrorífica sobre una lleixa i es va girar per mirar-lo fixament.

—Què acabes de dir? —li va preguntar.

—He dit que no crec que els altres nois es mostrin gens amistosos —va repetir.

—Els altres nois? —va dir Gretel, desconcertada—. Quins altres nois? No n'he pas vist cap enlloc, jo.

Bruno s'ho va rumiar però abans de dir res més va escrutar l'habitació a tot volt. Hi havia una finestra, però evidentment l'habitació de Gretel era al costat oposat del corredor, enfront de la seva, de manera que mirava en una direcció completament diferent. Procurant una certa discreció, es va acostar a la finestra com qui no vol la cosa. Va aconseguir aquest efecte posant-se les mans a les

butxaques dels pantalons curts i provant de xiular una cançó que sabia mentre evitava mirar la seva germana.

—Bruno? —va preguntar-li Gretel—. Es pot saber què estàs fent? Que t'has tornat boig?

Bruno va continuar avançant i va continuar xiulant i evitant mirar-la fins que va arribar a la finestra, la qual, per un cop de sort, també era prou baixa perquè ell hi pogués mirar. Va mirar enfora i hi havia el cotxe amb el qual havien arribat, i també tres o quatre cotxes més que pertanyien als soldats que treballaven per al Pare, alguns dels quals eren dempeus fumant un cigarret i rient del que fos mentre ulla ven la casa amb expressió inquieta. Més enllà, hi havia el pas dels automòbils i més enllà encara un bosc que semblava a punt perquè l'explorés.

—Bruno, faràs el favor d'explicar-me què volies dir amb aquesta última observació? —va preguntar-li Gretel.

—Allà hi ha un bosc —va dir Bruno, ignorant-la.

—Bruno! —va espetegar Gretel, desfilant cap a ell tan ràpidament que es va enretirar de la finestra d'un salt i es va arrambar a una paret.

—Què? —va preguntar, fingint no saber de què li parlava.

—Els altres nois —va dir Gretel—. Has dit que no semblaven gens amistosos.

—I així és —va dir Bruno, que no els volia jutjar per les aparences abans de conèixe'ls, cosa que la Mare li havia dit i repetit que no s'havia de fer.

—Però, quins altres nois? —va insistir Gretel—. On són?

Bruno va avançar cap a la porta somrient, indicant a Gretel que el seguís. Ella va sospirar profundament i el va seguir. Abans, però, es va aturar per deixar la nina sobre el llit, tot i que després va canviar d'idea i se la va emportar, agafant-la molt fort contra el pit, mentre es dirigia a l'habitació del seu germà, quan Maria, que en sortia com un remolí amb alguna cosa que s'assemblava molt a un ratolí mort, gairebé la fa caure per terra.

—Són allà fora —va dir Bruno, que s'havia acostat a la finestra del seu dormitori i mirava enfora. No es va girar per comprovar que Gretel fos dins l'habitació; estava massa enfeinat observant-los mentre rondaven per allà. Durant uns instants, fins i tot va oblidar que hi fos, la seva germana.

Gretel encara era a uns passos de distància i es moria de ganes de veure-ho personalment, però alguna cosa en la manera com Bruno ho havia dit i en la manera com els observava, tot d'una la va posar nerviosa. Bruno mai no havia aconseguit entabanar-la amb res i estava força convençuda que ara tampoc no l'estava enganyant, però hi havia alguna cosa en la manera de plantar-se dret allà al mig que gairebé li treia completament les ganes de mirar aquells nois. Va empassar amb nervis i va murmurar una pregària en silenci demanant que poguessin tornar a Berlín en el futur previsible i no d'aquí a un mes com havia suggerit Bruno.

—I bé? —va dir ell, girant-se ara i veient la seva germana dreta vora

l'entrada, agafant ben fort la nina, amb les trenes daurades perfectament equilibrades sobre les espatlles, a punt perquè les hi tibés algú—. No els vols veure?

—Es clar que sí —va replicar ella abans d'acostar-s'hi dubitativament—. Surt del mig, doncs —va exclamar, empenyent-lo a un costat amb un colze.

Aquell primer dia a Out-With, feia una tarda assolellada i resplendent i el sol va reaparèixer darrere un núvol en el precís moment en què Gretel mirava per la finestra, però al cap d'un segon els ulls ja se li havien ajustat a la claror i el sol va tornar a desaparèixer i Gretel va veure amb tota exactitud el que li havia explicat Bruno.

EL QUE VAN VEURE PER LA FINESTRA

De bon principi, no eren de cap manera nois. No pas tots, almenys. Hi havia nens i nois, pares i avis. Potser uns quants tiets i tot. I algunes d'aquestes persones que viuen soles rondant pels camins i que sembla que no tenen parents de cap classe. Gent com tothom.

—Qui són? —va preguntar Gretel, amb la boca tan oberta com aquests últims dies la solia tenir el seu germà—. Quina mena de lloc és aquest?

—No n'estic segur —va respondre Bruno, mantenint-se tan fidel a la veritat com li era possible—. Però no és tan maco com casa nostra, això sí que ho sé.

—I on són les noies? —va preguntar Gretel—. I les mares? I les àvies?

—Potser viuen en una altra banda —va suggerir Bruno.

Gretel hi va estar d'acord. No volia continuar mirant però li resultava molt difícil apartar els ulls. Fins llavors, només havia vist el bosc en front de la finestra de la seva habitació, el qual semblava una mica fosc però un bon lloc per anar de picnic, si més endins hi havia un tros de clariana. Des d'aquest costat de la casa, la panoràmica era molt diferent.

Començava d'una manera prou agradable. Ben bé a sota de la finestra de Bruno, hi havia un jardí. Un jardí força gran, a més, i ple de flors que creixien en seccions perfectament ordenades sobre una terra que semblava molt ben cuidada per algú que sabia que cultivar flors en un lloc com aquest era una cosa bona que podia fer, com encendre en una nit d'hivern una petita espelma de llum al racó d'un castell enorme en un ermàs emboirat.

Més enllà de les flors, hi havia un camí molt maco amb un banc en el qual Gretel s'imaginava seient al sol tot llegint un llibre. Hi havia una placa clavada a la part superior del banc, però des d'aquesta distància no en podia llegir la inscripció. El seient estava girat de cara a la casa, cosa que normalment resultaria estranya, però en aquest cas podia entendre per què ho havien fet així.

A una vintena de passes del jardí i les flors i el banc amb la placa, tot canviava. Hi havia una tanca blanca enorme que resseguia la casa longitudinalment i es tombava als extrems, continuant encara més enllà en les dues direccions, més enllà del que ella podia veure. La tanca era molt alta, més alta que la casa i tot, i espaiats sobre el terreny hi havia unes posts de fusta descomunals, com pals de telègraf, que sostenien la tanca. Al capdamunt, hi havia unes enormes bales de filferro espinós entortolligades circularment, i Gretel va experimentar un dolor imprevist a dins seu, mentre observava les pues esmolades que en sobresortien a tot vol.

Després de la tanca, no hi havia gens d'herba, i més lluny de fet no es veia res verd. La terra era d'una substància d'un color vermell fosc, com sorra, i fins on li arribava la vista, només hi havia cabanes baixes i unes construccions àmplies i

quadrades escampades sobre el terreny i, un tros lluny, una o dues que tenien canonades per al fum. Va obrir la boca per dir alguna cosa, però en adonar-se que no trobava cap paraula per expressar la sorpresa que experimentava, va fer l'única cosa assenyada que se li va ocórrer i la va tornar a tancar.

—Ho veus? —va dir Bruno des del racó de l'habitació, serenament complagut amb ell mateix perquè fos el que fos el que hi havia allà a fora (i fos qui fos qui hi havia allà fora), ell ho havia vist primer i ho podria veure sempre que volgués, ja que era davant de la finestra del seu dormitori i no del d'ella, i per tant li pertanyia a ell, que era el rei de tot el podien contemplar mentre que ella era una súbdita de classe baixa.

—No ho entenc —va dir Gretel—. Qui construiria un lloc tan lleig?

—Definitivament és un lloc molt lleig, oi que sí? —va assentir Bruno—. Em sembla que aquelles cabanes només tenen un pis. Mira que baixes que són.

—Deu ser un model de cases modernes —va apuntar Gretel—. El Pare detesta les coses modernes.

—Doncs, no li deuen agradar pas gaire —va dir Bruno.

—No —va corroborar Gretel. Es va quedar dreta i quieta una bona estona mirant-les fixament. Tenia dotze anys i la consideraven una de les més llestes de classe, de manera que va estrènyer els llavis amb força i va enxiquir els ulls fent un esforç mental per comprendre què era el que veia. Finalment, només se li va ocórrer una explicació.

—Deu ser una zona rural —va dir Gretel, girant-se per mirar el seu germà amb aire triomfant—. Una zona rural?

—Sí, és l'única explicació, no te n'adones? Quan som a casa, a Berlín, som a ciutat. Per això allà hi ha tanta gent i tantes cases i les escoles plenes i un dissabte a la tarda no pots passar pel centre sense que t'empenyin d'un costat a l'altre.

—Sí... —va dir Bruno, assentint amb el cap, intentant seguir-ne el fil.

—Però a classe de geografia vam aprendre que, al camp, on hi ha tots els pagesos i els animals i on cultiven menjar de tota classe, hi ha àrees enormes com aquesta on viu i treballa la gent i envia tot el que cull a les ciutats per alimentar-nos a nosaltres —va tornar a mirar per la finestra cap a l'enorme espai que tenia al davant i les distàncies que hi havia entre les cabanes—. Segur que és això. Una zona rural. Potser aquesta és la nostra casa de vacances —va afegir en to d'esperança.

Bruno s'ho va rumiar i va negar amb el cap.

—No ho crec —va dir amb molta convicció, aquella mena de convicció que el feia semblar molt més gran del que era en realitat.

—Tens nou anys, tu —va contraatacar Gretel—. Com ho hauries de saber? Quan arribis a la meua edat, entendràs aquestes coses molt més bé.

—Potser és això —va concedir Bruno, que sabia que era més jove però no estava d'acord que això el predisposés a no tenir la raó—. Però, si és una zona

rural com dius tu, on són tots els animals dels quals parles?

Gretel va obrir la boca per contestar però no va trobar una resposta adequada, de manera que va tornar a mirar per la finestra en comptes de dir res, buscant els animals, però no n'hi havia cap enlloc.

—Hi hauria d'haver vaques i porcs i ovelles i cavalls —va dir Bruno—. Si fos un casa de pagès, vull dir. Per no dir res dels pollastres i els ànecs.

—I no n'hi ha cap —va admetre Gretel amb un fil de veu.

—I si cultivessin verdura i coses per menjar com has suggerit —va prosseguir Bruno, xalant de mala manera—, crec que la terra hauria de tenir un aspecte bastant més bo, no et sembla? No crec pas que es pogués cultivar res enmig de tota aquella pols.

Gretel va tornar a mirar-ho i va assentir, perquè no era pas tan ximple d'insistir a tenir la raó quan era evident que l'explicació li anava en contra.

—Doncs, potser no és una casa de pagès —va dir.

—No ho és —va concedir Bruno.

—I això vol dir que potser no és una zona rural —va prosseguir ella.

—No crec que ho sigui —va replicar ell.

—I això vol dir que potser aquesta no és la nostra casa de vacances, fet i fet —va concloure ella.

—No crec que ho sigui —va insistir Bruno.

Es va asseure al llit i durant un instant va desitjar que Gretel se li assegués al costat i li posés un braç sobre l'espatlla i li digués que tot aniria bé i que a la curta o a la llarga els agradaria viure aquí i que després no voldrien tornar mai més a Berlín. Però ella continuava mirant per la finestra i ara no mirava les flors ni el camí ni el banc amb la placa ni aquella tanca tan alta ni els pals de telègraf de fusta ni les bales de filferro espinós ni la terra dura que hi havia més enllà ni les cabanes ni les construccions petites ni les canonades per al fum, ara mirava les persones.

—Qui és tota aquella gent? —va preguntar en veu baixa, gairebé com si no ho preguntés a Bruno, sinó com si esperés una resposta d'algú més—. I què hi fan tots, allà?

Bruno es va aixecar i per primera vegada van quedar drets i junts, espatlla contra espatlla, mirant fixament el que succeïa a no més de cinquanta passes de la seva nova casa.

Arreu on miraven veien persones, altes, baixes, velles, joves, que es movien en totes direccions. Algunes eren dempeus i en grups, completament immòbils amb les mans als costats, procurant mantenir el cap dret, mentre un soldat desfilava per davant seu, obrint i tancant la boca ràpidament com si els digués alguna cosa a crits.

Altres formaven una espècie de quadrilla de presoners i transportaven carretons d'un costat del camp a l'altre, apareixent d'algun lloc fora de vista i

emportant-se els carretons cap a darrere d'una barraca, on tornaven a desaparèixer.

Uns quants eren dempeus als costats de les barraques formant grups quiets, i miraven a terra fixament com si fos un joc i no volguessin que els veiés ningú.

Altres anaven amb crossets.

Molts duïen benes al cap.

Alguns portaven aixades i anaven precedits per escamots de soldats cap a un lloc on quedaven fora del seu camp de visió.

En conjunt, Bruno i Gretel podien veure centenars de persones allà fora, però hi havia tantes barraques, i el campament s'escampava molt més enllà del que ells podien veure, de manera que van quedar completament convençuts que hi devia haver milers de persones.

—Totes vivint tan a prop de nosaltres —va dir Gretel, arrufant les celles—. A Berlín, al nostre carrer endreçat i tranquil, només hi havia sis cases. I ara aquí n'hi ha tantes. Per què deu haver acceptat una feina en un lloc tan lleig i amb tants veïns, el Pare? No té cap sentit.

—Mira allà —va exclamar Bruno, i Gretel va seguir la direcció del dit que ell havia estirat i va veure, emergint d'una barraca un tros lluny, un grup de nens, tots entre els tres i els catorze anys aproximadament, amuntegats ben junts mentre uns soldats els escridassaven. Com més els escridassaven, més s'estrenyien entre ells, però llavors un soldat s'hi va acostar i els nois es van separar i va semblar que aleshores feien el que el soldat volia que fessin de bon principi, o sigui formar en fila índia. Quan ho van haver fet, tots els soldats van esclafir a riure i a aplaudir-los.

—Deu ser una mena d'assaig —va suggerir Gretel, ignorant el fet que alguns dels nens, fins i tot alguns dels més grans, i fins i tot els que si fa no fa tenien l'edat d'ella, aparentment estaven plorant.

—Ja t'ho he dit, que hi havia canalla aquí —va dir Bruno.

—No pas la mena de persones amb les quals a mi m'agrada jugar —va dir Gretel en to decidit—. Diria que van bruts. La Hilda, la Isobel i la Louise es banyen cada matí i jo també. Sembla que no s'hagin banyat en tota la vida, aquells nois.

—Sembla tot molt brut allà —va corroborar Bruno—. Però potser no tenen sala de bany.

—No siguis estúpid —va exclamar Gretel, malgrat que li havien dit i repetit que no podia dir estúpid al seu germà—. Tothom té una sala de bany. Quina mena de persones poden viure sense un bany?

—No ho sé, jo —va dir Bruno—. Gent que no tingui aigua calenta?

Gretel va observar durant uns segons més abans d'esgarrifar-se i apartar la mirada.

—Me'n torno a la meva habitació a col·locar les nines —va declarar—. La

vista definitivament és molt més agradable.

Amb aquest comentari va marxar, refent el camí pel corredor i tancant la porta darrere seu, però no es va posar a col·locar les nines immediatament, sinó que es va asseure sobre el llit i va reflexionar sobre tot plegat i li van passar moltes coses pel cap, moltes preguntes que li hauria agradat que li contestés algú.

I mentre ella feia justament això, al seu germà, contemplant aquells centenars de persones en la distància atrafegades en les seves coses, se li va ocórrer una idea concloent, i era el fet que tota aquella gent —els nens petits, els nois adolescents, els pares, els avis, els oncles, la gent que viu tota sola rondant pels camins i que sembla que no tingui parents de cap mena—, tots duïen la mateixa mena de roba: un pijama gris amb ratlles i una gorra grisa amb ratlles.

—Extraordinari —va murmurar, abans d'apartar la mirada.

FORA DELS LÍMITS AUTORITZATS EN QUALSEVOL CAS I SENSE EXCEPCIONS

Només hi havia una manera d'afrontar-ho i era anar a parlar amb el Pare.

Aquell matí el Pare no havia marxat de Berlín amb ells en el cotxe. Havia marxat uns dies abans, la nit del mateix dia que Bruno havia arribat a casa i havia trobat Maria que li regirava les coses, fins i tot aquelles que havia amagat al fons de l'armari i que eren seves i de ningú més. Els dies entremig, la Mare, Gretel, Maria, la Cuinera, Lars i Bruno s'havien passat tot el dia empaquetant pertinences i carregant-les a un gran camió perquè les transportés a la nova casa d'Out-With.

No havia estat fins aquest matí, quan la casa ja semblava buida i no s'assemblava gens ni mica a la seva casa de debò, quan havien ficat en maletes les últimes coses i un cotxe oficial amb banderes vermelles i negres al davant s'havia arrambat davant la porta per emportar-se'ls.

La Mare, Maria i Bruno van ser els últims d'abandonar la casa i Bruno creia que la Mare no sabia que la criada encara era palplantada allà, ja que mentre feien una darrera ullada al vestibul, on havien passat tantes estones felices (el racó on posaven l'arbre de Nadal al desembre, el racó on deixaven els paraigües molls, el racó on se suposava que Bruno havia de deixar les sabates enfangades en arribar, cosa que no feia mai), la Mare havia sacsejat el cap i havia dit una cosa molt estranya.

—Mai no havíem d'haver permès que el Fúria vingués a sopar —havia dit—. La determinació que tenen algunes persones per continuar endavant.

Just després de dir-ho s'havia tombat i Bruno havia pogut veure que tenia llàgrimes als ulls, però s'havia sobresaltat en adonar-se que Maria era dreta allà, observant-la.

—Maria —li havia dit, en to esverat—. Em pensava que ja eres al cotxe.

—Ara sortia, senyora —havia respost Maria.

—No pretenia pas... —havia començat a dir la Mare abans de sacsejar el cap i tornar a començar—. No volia pas suggerir que...

—Ara sortia, senyora —va repetir Maria, que no devia conèixer la norma de no interrompre la Mare, abans de travessar la llinda de la porta ràpidament i anar-se'n al cotxe corrent. La Mare havia arrufat les celles però després havia arronsat les espatlles, com si al capdavant res de tot allò ja no tingués cap importància.

—Va, anem, Bruno —havia dit, agafant-lo de la mà i tancant la porta darrere d'ells—. Esperem que puguem tornar aquí algun dia quan tot això s'hagi acabat.

El cotxe oficial amb banderes al davant els havia dut fins a una estació de trens on hi havia dues vies separades per una andana ampla i a cada banda un tren, esperant que els passatgers pugessin a bord. Hi havia tants soldats desfilant a

l'altra banda, per no dir res de la llarga barraca del responsable dels senyals que separava les vies, que Bruno només va poder entrellucar la multitud que pujava al tren més llarg durant uns instants, i li va semblar una mica estrany, perquè s'estaven a l'andana en grups compactes, es ficaven en vagon on poques persones podrien seure i la majoria s'hauria de quedar a peu dret, mentre Bruno i la seva família pujaven a un comboi molt més confortable on hi havia molt poca gent i molts seients buits i aire fresc quan baixaven les finestres. Si els trens haguessin anat en direccions diferents, no li hauria semblat tan insòlit, però no era el cas: tots dos estaven encarats cap a l'est. Durant un segon, va considerar la possibilitat de creuar l'andana corrent per anar a explicar a aquella gent que al seu vagó hi havia seients buits, però va decidir no fer-ho, ja que alguna cosa el va advertir que, si no feia enfadar la mare, probablement provocaria la ira de Gretel, cosa que encara seria pitjor.

Des que havien arribat a Out-With i a la casa nova, Bruno encara no havia vist el seu pare. Abans, quan la porta havia espetegat en obrir-se, havia pensat que potser era al seu dormitori, però havia resultat ser aquell soldat poc amistós que havia mirat Bruno fixament sense cap calidesa en la mirada. No havia sentit la veu retronant del Pare enlloc i no havia sentit el so feixuc de les seves botes sobre el terra de fusta de la planta baixa. Però definitivament hi havia gent anant i venint i, mentre ell decidia què havia de fer per treure'n el millor possible, va sentir una commoció terrorífica que venia del pis de baix i va sortir al corredor per mirar per sobre de la barana.

A baix, va veure la porta del despatx del Pare completament oberta i un grup de cinc homes a fora, rient i encaixant. El Pare era al centre i feia molt goig, amb l'uniforme acabat de planxar. Resultava evident que feia poc que s'havia pentinat i posat laca als cabells, foscos i gruixuts, i a Bruno, mentre l'observava des de dalt, li provocava temor i admiració al mateix temps. L'aspecte dels altres homes no li va agradar pas tant. Ni parlaven amb veu tan retronant ni duïen les botes tan ben enllustrades. Tots tenien la gorra sota el braç i semblava que es barallessin per captar l'atenció del Pare. Bruno només va poder entendre unes frases que s'enfilaven cap a ell.

«... comete errors des del mateix moment d'arribar. Va arribar a un punt que el Fúria no va tenir més remei que...», un va dir.

«... disciplina! —va dir un altre—. I eficàcia. Ens ha faltat eficàcia des de principis del 42 i sense eficàcia...».

«... és evident, és evident, què diuen els números. Es ben clar, Comandant...», va dir el tercer.

«... i si en construïssim un altre —va dir el darrer—, imagini's què podríem arribar a fer llavors... Imagini-s'ho només...!».

El Pare va aixecar una mà enlaire, cosa que va provocar que els altres homes callessin immediatament. Com si fos el director d'un quartet de músics

afeccionats.

—Senyors —va dir, i aquest cop Bruno va poder captar cada paraula perquè mai no havia nascut un home més capaç que el Pare a l'hora de fer-se sentir des de l'extrem d'una sala fins a l'altre—. Els aprecio sincerament els suggeriments i els ànims. I el passat ja és passat. Ara comencem de bell nou, però esperarem que això s'esdevingui demà. De moment, permetin-me ajudar la meua família a instal·lar-se o tindrè tants problemes jo aquí dins com tenen ells allà a fora, m'entenen?

Tots els homes van esclafir a riure i van encaixar amb el Pare. Quan marxaven, es van posar tots en fila, com soldats de joguina, estirant enèrgicament el braç endavant tal com el Pare havia ensenyat a Bruno que s'havia de saludar: el palmell ben pla, movent-se des del pit recte endavant en un gest contundent mentre, amb un cop de veu, articulaven aquelles dues paraules que li havien ensenyat a dir sempre que algú les hi digués. Llavors els homes se'n van anar i el Pare va tornar al despatx, que era Fora dels Límits Autoritzats en Qualsevol Cas i Sense Excepcions.

Bruno va baixar les escales a poc a poc i va dubtar un moment davant la porta. Estava trist perquè el Pare no havia pujat a dir-li hola durant l'hora que feia que era a la casa, però ja li havien explicat moltes vegades que el Pare estava molt ocupat i que no se'l podia molestar per ximpleries com dir-li hola a ell constantment. Però els soldats acabaven de marxar i es va dir que ara podia trucar a la porta.

Allà a Berlín, Bruno només havia estat al despatx del Pare en poques ocasions, i normalment ho havia estat perquè s'havia portat malament i l'havia de renyar seriosament. Tanmateix, la norma respecte al despatx del Pare a Berlín era una de les més importants que Bruno havia après mai, i no era pas tan ximple de creure que no s'hagués de complir aquí a Out-With igualment. Però com que feia uns dies que no s'havien vist, va pensar que ningú no s'enfadaria si ara trucava.

Així que va tustar amb compte a la porta. Dos cops i suaument.

Potser el Pare no ho havia sentit, potser Bruno havia trucat massa fluix, perquè ningú no va acudir a obrir, de manera que Bruno va tornar a trucar, una mica més fort aquest cop, i mentre ho feia va sentir a dins la veu retronant que cridava « Endavant! » .

Bruno va girar el pom de la porta i va entrar assumint la seva posa habitual: ulls oberts com unes taronges, llavis en forma de « O » i els braços estirats als costats. La resta de la casa potser resultava una mica fosca i tenebrosa i sense gaires possibilitats d'exploració, però aquesta estança era tota una altra cosa. D'entrada, tenia un sostre molt alt i una catifa en la qual Bruno va creure possible submergir-se. Les parets gairebé no eren visibles: estaven recobertes d'estanteries de caoba atapeïdes de llibres, com els que hi havia a la biblioteca de

la casa de Berlín. Hi havia unes finestres grandioses a la paret que tenia al davant, que sobresortien enfora i permetien situar una butaca confortable just davant, i al centre de tot plegat, assegut darrere un escriptori de roure imponent, hi havia el Pare en persona, i quan Bruno va entrar va aixecar els ulls dels documents i va amollar un somriure ampli.

—Bruno —va dir, donant la volta des de darrere de l'escriptori i encaixant amb el nen amb mà ferma, ja que el Pare normalment no era persona d'abraçades, a l'inrevés de la Mare i l'Avia que s'hi prodigaven una mica massa sovint com a consol, arrodonint-les amb petons humits que ell detestava—. El meu noi —va afegir el Pare al cap d'un instant.

—Hola, Pare —va dir Bruno fluixet, una mica aclaparat per l'esplendor de l'estança.

—Bruno, hauria pujat a veure't d'aquí a uns minuts, t'ho prometo —va dir el Pare—. Només havia d'enllestir una reunió i acabar d'escriure una carta. Heu arribat sense problemes?

—Sí, Pare —va respondre Bruno.

—Has ajudat la mare i la teva germana a tancar la casa?

—Sí, Pare —va respondre Bruno.

—Doncs, estic orgullós de tu —va dir el Pare en to d'aprovació—. Seu, sagal.

Va assenyalar una butaca espaiosa enfront de l'escriptori i Bruno s'hi va enfilar, de manera que gairebé no tocava a terra amb els peus, mentre el Pare retornava a la seva, darrere l'escriptori, i es quedava mirant el nen fixament. Van passar un moment sense dir res i llavors, finalment, el Pare va trencar el silenci.

—Aleshores? —va preguntar-li—. Què en penses?

—Què en penso? —va replicar Bruno—. Què penso de què?

—De la teva nova casa. T'agrada?

—No —va respondre Bruno ràpidament, perquè sempre procurava ser sincer i sabia que si dubtava ni que fos un segon, ja no tindria el tremp necessari per dir el que pensava realment—. Em sembla que hauríem de tornar a casa —va afegir amb valentia.

El somriure del Pare només es va apagar una mica, i va ullar breument la carta que tenia sobre l'escriptori abans d'alçar la mirada altre cop, com si volgués meditar la rèplica amb tota cura. —Bé, ja som a casa, Bruno —va mormolar finalment amb veu amable—. Out-With és la nostra casa nova.

—Però, quan podem tornar a Berlín? —va preguntar-li Bruno, mentre el cor se li encongia després de sentir el Pare dient el que havia dit—. S'hi està molt més bé, allà.

—Vinga, vinga —va dir el Pare, que no en volia ni sentir a parlar—. Prou d'aquest color —va remarcar—. Una llar no és un edifici ni un carrer ni una ciutat ni res tan artificial com totxanes i ciment. Una llar és el lloc on hi ha la família, no és veritat?

—Sí, però...

—I la nostra família és aquí, Bruno. A Out-With. Ergo, això ha de ser la nostra llar.

Bruno no entenia el significat d'ergo, però no li calia perquè tenia una resposta intel·ligent per al Pare, potser una mica massa intel·ligent i tot, tenint en compte que només tenia nou anys.

—Però l'Avi i l'Àvia són a Berlín —va dir—. I ells també són de la nostra família. Així que aquesta casa no pot ser la nostra llar.

El Pare ho va meditar i va assentir amb el cap. Va esperar una bona estona abans de replicar.

—Sí, Bruno, són de la nostra família. Però tu i jo i la Mare i la Gretel som les persones més importants de la nostra família, i ara vivim aquí. A Out-With. Vinga, no facis aquesta cara de pena per tot això! (Ja que Bruno es veia francament afligit a causa d'aquesta qüestió). Encara no li has donat una oportunitat a aquest lloc. Potser t'agradarà força.

—No m'agrada gens —va insistir Bruno.

—Bruno —va dir el Pare amb veu cansada.

—El Karl no és aquí i el Daniel no és aquí i el Martin no és aquí i no hi ha altres cases al voltant ni parades de fruita i de verdura ni carrers ni cafès amb taules al carrer ni gent a la qual empènyer d'un costat a l'altre els dissabtes a la tarda.

—Bruno, a la vida a vegades hem de fer coses sobre les quals no tenim cap elecció —va dir el Pare, i Bruno s'adonava que començava a cansar-se de la conversa—. I em temo que ara ens trobem en un cas així. Això és la meva feina, una feina important. Important per al nostre país. Important per al Fúria. Un dia ho entendràs.

—Vull tornar a casa —va dir Bruno. Sentia que les llàgrimes li creixien darrere els ulls i l'únic que volia era que el Pare s'adonés que Out-With era efectivament un lloc molt desagradable i estigués d'acord que ja hora de marxar-ne.

—T'has de fer pagues que això és casa nostra —va dir en canvi, decebent Bruno—. De cara al futur previsible.

Bruno va tancar els ulls un moment. Poques vegades s'havia mostrat tan obstinat a sortir-se amb la seva, i per descomptat que mai no havia acudit al Pare amb un desig tan intens per fer-lo canviar d'idea respecte del que fos, però la idea de quedar-se allà, la idea de viure en un lloc tan horrorós en el qual no hi havia absolutament ningú amb qui jugar, eren massa consideracions a tenir en compte. Quan va obrir els ulls altre cop, al cap d'un moment, el Pare va sortir de darrere de l'escriptori i es va asseure en una butaca al seu costat. Bruno el va observar mentre obria una capsa de plata amb cigarrets i donava copets amb la punta d'un contra l'escriptori abans d'encendre'l.

—Recordo que, quan era un nen —va dir el Pare—, hi havia algunes coses que jo no volia fer, però quan el meu pare deia que tots hi sortiríem guanyant si les feia, jo m'omplia de bona voluntat i m'hi posava de seguit.

—Quina mena de coses? —va preguntar Bruno.

—Ah, no ho sé —va contestar el Pare, arronsant les espatlles—. No es tracta d'això o d'allò, en tot cas. Jo només era un marrec i no sabia què era més convenient. A vegades, per exemple, no em volia quedar a casa a acabar els deures, volia sortir al carrer a jugar amb els amics com fas tu, i ara miro enrere i veig que era una ximpleria.

—Per tant, ja saps com em sento —va apuntar Bruno esperançat.

—Sí, però també sabia que el meu pare, el teu avi, sabia què em convenia i que sempre em sentia més feliç quan ho acceptava. Creus que hauria obtingut tants èxits a la vida si no hagués après quan cal discutir una cosa i quan cal mantenir la boca tancada i obeir les ordres? I doncs, Bruno? Ho creus així?

Bruno va mirar a l'entorn. La mirada va anar a parar a la finestra del racó i va poder veure el paisatge feréstec de l'exterior.

—Has fet res malament? —va preguntar al cap d'un moment—. Res que hagi fet enfadar el Fúria?

—Jo? —va exclamar el Pare, mirant-se'l sorprès—. Què vols dir?

—Has fet res malament a la feina? Ja sé que tothom diu que ets un home important i que el Fúria té grans projectes en ment per a tu, però no veig per què t'hauria d'enviar a un lloc com aquest si no haguessis fet res malament i no volgués castigar-te.

El Pare va esclafir a riure, cosa que va molestar Bruno encara més. Res el feia enfadar tant com que un adult es rigués d'ell per no saber una cosa, especialment quan s'esforçava a descobrir la resposta a còpia de fer preguntes.

—No entens el significat d'un càrrec com el meu —va dir.

—Bé, no crec que hagis fet gairebé la feina, si resulta que tots ens hem de traslladar d'una casa preciosa a un lloc horrible com aquest. Em sembla que deus haver fet alguna cosa malament i que hauries d'anar a disculpar-te amb el Fúria i potser així s'acabaria tot plegat. Potser et perdonaria, si li expliquessis amb tota sinceritat.

Les paraules havien sorgit abans que Bruno pogués meditar si eren assenyades o no; quan les va sentir, escampant-se a través de l'aire, no li van semblar precisament la mena de coses que ell havia de dir al Pare, però ja estaven dites, ja eren un fet, i no podia retirar-les de cap manera. Bruno va empassar nerviosament i, després d'uns moments de silenci, va ullar el Pare, que el mirava fixament amb expressió de pedra. Bruno es va llepar els llavis apartant la mirada. Li va semblar que en aquell moment no seria una bona idea mirar el Pare directament.

Al cap d'uns minuts d'un silenci incòmode, el Pare es va aixecar lentament de

la butaca del costat i va tornar a darrere la taula, deixant el cigarret al cendrer que tenia a prop.

—Em pregunto si ets molt valent —va dir suaument al cap d'un segon, com si discutís mentalment un assumpte—, o simplement un descarat sense respecte. Potser això no és tan dolent.

—No volia...

—Però ara callaràs —va dir el Pare, alçant la veu i interrompent-lo perquè cap de les normes habituals de la família no l'afectava mai—. He estat molt considerat amb el que tu sents en aquest cas, perquè em consta que tot això et costa d'assumir. I he escoltat el que me'n volies dir, malgrat que la teva jove edat i falta d'experiència et forci a expressar les coses d'una manera insolent. I remarcaràs que no he reaccionat davant de cap d'aquestes dues coses. Però ha arribat el moment en què no tindràs altre remei que acceptar que...

—No vull acceptar-ho! —va cridar Bruno, parpellejant atònit perquè era conscient que ho diria cridant. (De fet, va ser una sorpresa majúscula per a ell). Es va tesar lleugerament i es va preparar per escapar-se corrent en cas necessari. Però aparentment avui el Pare no s'enfadava per res, i si Bruno volia ser sincer amb si mateix havia de reconèixer que el Pare rara vegada s'enfadava, es mantenia reservat i distant i al capdavant sempre se sortia amb la seva, i en comptes d'escridassar-lo o perseguir-lo per tota la casa, simplement va sacsejar el cap indicant que el debat s'havia acabat.

—Vés-te'n a l'habitació, Bruno —va dir-li, en un to de veu que Bruno va comprendre que significava immediatament, i per tant es va aixecar, amb els ulls a vessar de llàgrimes de frustració. Va avançar cap a la porta, però abans d'obrir-la es va girar i va formular una última pregunta.

—Pare —va començar.

—Bruno, no penso... —va començar el Pare irritat—. No es tracta d'això —va inserir Bruno ràpidament—. Tinc una altra pregunta encara.

El Pare va sospirar però va indicar-li que formulés la pregunta i que aquesta seria l'última menció de l'assumpte i s'hauria acabat la discussió.

Bruno va meditar la pregunta, perquè aquesta vegada la volia expressar amb exactitud, no fos que li sortís d'una manera brusca o egoïsta.

—Qui és aquella gent d'allà fora? —va inquirir finalment.

El Pare va inclinar el cap a l'esquerra, aparentment una mica confós davant d'aquella pregunta.

—Són soldats, Bruno —va dir—. I secretaris. Administratius. Ja n'has vist abans, per descomptat.

—No, no pas tots —va dir Bruno—. Veig una gent des de la finestra de la meva habitació. A les barraques, un tros lluny. Tots van vestits iguals.

—Ah, aquells —va dir el Pare, assentint amb el cap i somrient lleument—. Aquells... de cap manera no són persones, Bruno —va dir.

Bruno va arrufar les celles.

—No són persones? —va preguntar, insegur respecte de què havia volgut dir el Pare. Si no eren persones, què eren?

—Bé, almenys no pas tal com nosaltres entenem el terme —va prosseguir el Pare—. Però no t'hauries de preocupar pas per ells ara mateix. No tenen res a veure amb tu. Ni tu tens res en comú amb ells, res de res. Instal·la't tranquil·lament a la teva casa nova i porta't bé, no et demano pas res més. Accepta la situació tal com és i tot et resultarà molt més fàcil.

—Sí, Pare —va dir Bruno, poc satisfet d'aquesta resposta.

Va obrir la porta i el Pare el va cridar, aixecant-se i corbant una cella com si hagués oblidat alguna cosa. Bruno se'n va recordar així que el pare li va fer el senyal, i va pronunciar la frase imitant-li exactament el gest. Va ajuntar els peus i disparà el braç dret enlaire abans de picar de talons i dir en veu tan clara i forta com va poder —imitant la del Pare fins on li era possible— les dues paraules que sempre deia quan s'acomiadava d'un soldat.

—Heil Hitler —va dir, que segons s'imaginava era una altra manera de dir—: « Bé, fins després, que passis bona tarda » .

LA CRIADA MASSA BEN PAGADA

Uns dies més tard, Bruno era a la seva habitació, estirat damunt del llit, mirant al sostre damunt del cap. La pintura blanca estava esquarterada i es pelava d'una manera molt desagradable, a diferència de la pintura de la casa de Berlín que mai no s'espel·lofava i cada estiu rebia una capa nova quan la Mare hi feia anar els decoradors. Aquella tarda en concret, Bruno estava estirat contemplant atentament les esquerdes en forma d'aranya, enxiquint els ulls mentre reflexionava què hi podia haver al darrere. Imaginava que entre la pintura i el sostre en si hi vivien insectes que empenyien la pintura cap avall i ampliaven l'esquerda, intentant obrir un esclatxa prou gran per esmunyir-s'hi a través i buscar una finestra per on intentar fugir. Res, ni tan sols un insecte, escolliria mai quedar-se a viure a Out-With.

—Aquí tot és horrible —va dir en veu alta, tot i que no hi havia ningú present per sentir-lo, però el so de les paraules el feia sentir una mica més bé—. Detesto aquesta casa, detesto la meua habitació i detesto fins i tot la pintura. Ho detesto tot. Absolutament tot.

Just quan va acabar de parlar, Maria, la criada de la família, va passar la porta portant una pila de roba neta, eixuta i planxada. Va dubtar un moment, en veure'l estirat sobre el llit, però després va inclinar el cap lleugerament i va continuar en silenci en direcció a l'armari.

—Hola —va dir Bruno, ja que si bé parlar amb una criada no és pas el mateix que tenir amics per fer-ho, no hi havia ningú més a prop amb qui mantenir una conversa, i tenia més sentit que xerrar tot sol. Gretel no apareixia per enlloc i Bruno havia començat a témer que es tornaria boig d'avorriment.

—Senyoret Bruno —va dir Maria suaument, separant les samarretes dels pantalons i la roba interior i posant-ho en diferents calaixos i prestatges.

—Confio que estiguis tan disgustada com jo pel que fa a aquesta nova situació —va dir Bruno, i la criada es va girar per mirar-lo amb una expressió que suggeria que no havia entès a què es referia—. Això —va explicar-se, incorporant-se fins a seure i mirant a l'entorn—. Tot això d'aquí. Es horrorós, no et sembla? No et resulta odiós a tu també?

Maria va obrir la boca per dir alguna cosa i després la va tornar a tancar amb la mateixa rapidesa. Va semblar que reflexionava la resposta amb calma, escollint les paraules precises, preparant-se per pronunciar-les, i que després s'hi repensava i ho descartava de rel. Bruno la coneixia gairebé de tota la vida — havia començat a treballar per a la família quan ell només tenia tres anys —, i en general sempre s'havien portat força bé, però ella mai abans no havia revelat signes distintius de vida personal. Es limitava a tirar endavant la feina, encerar els mobles, rentar la roba, ajudar a comprar i a la cuina, a vegades acompanyar-lo

a l'escola i anar-lo a buscar després, tot i que això havia passat més sovint quan Bruno tenia vuit anys; en fer-ne nou, Bruno havia decidit que ja era prou gran per anar a l'escola i tornar a casa tot sol.

—Així que aquest lloc no t'agrada —va dir ella finalment.

—Agradar-me? —va replicar Bruno amb una rialleta sarcàstica—. Agradar-me? —va repetir, però aquest cop més fort—. Es clar que no m'agrada! Es horrorós. No hi ha res per fer, ni ningú amb qui parlar, ni ningú per jugar. No em diguis que estàs contenta que ens haguem traslladat aquí...

—Sempre m'havia agradat molt el jardí de la casa de Berlin —va apuntar Maria, contestant una pregunta completament diferent en tots sentits—. A vegades, quan feia una tarda calorosa, m'agradava asseure'm allà a fora, al sol, i dinar sota l'heura, vora la bassa. Les flors allà eren molts maques. Les olors. La manera com les abelles rondaven les flors i mai no enredaven ningú que les deixés en pau.

—Per tant, aquest lloc no t'agrada —va insinuar Bruno—. El veus tan lleig com jo? -Maria va arrufar les celles-. —No té importància —va dir—. El què? —El que jo pensi.

—Vaja, és clar que en té —va replicar Bruno en to irritat, com si ella l'hi posés difícil expressament—. Formes part de la família, no és veritat?

—No sé si el teu pare hi estaria d'acord —va dir Maria, permetent-se un somriure perquè el comentari de Bruno li havia tocat la fibra.

—Bé, t'han dut aquí contra la teva voluntat com a mi.

Si vols la meva opinió, som a bord del mateix vaixell. I fa aigües.

Durant un moment, Bruno va creure que Maria li explicaria què pensava de debò. Va deixar la resta de la roba sobre el llit i va estrènyer els punys com si estigués molt enutjada amb alguna cosa. Va obrir la boca però es va quedar immòbil un segon, com si tingués por de tot el que podia dir si s'atrevia a començar.

—Explica-m'ho, Maria, sisplau —li va dir Bruno—. Perquè si tots ens sentim igual, potser podríem convèncer el Pare que ens torni a dur a casa.

Ella va apartar la mirada uns segons, en silenci, i va sacsejar el cap amb gest trist abans de mirar-lo altra volta.

—El teu pare sap què és més convenient —va dir Maria—. Has de confiar en això.

—Doncs, no estic segur de fer-ho —va replicar Bruno—. Em sembla que ha comès una equivocació terrible.

—Doncs, serà una equivocació amb la qual haurem de conviure.

—A mi quan m'equivoco em castiguen —va insistir Bruno en to decidit, irritat perquè les normes que sempre s'aplicaven a les criatures aparentment no s'aplicaven mai als adults (malgrat que eren els adults els qui les proclamaven)

—. El Pare és estúpid —va afegir entre dents.

Maria va obrir els ulls de bat a bat i va avançar una passa cap a ell, tapant-se la boca horroritzada durant un segon, i va mirar al seu voltant per assegurar-se que no els escoltava ningú i que ningú no havia sentit el que acabava de dir Bruno.

—No diguis mai més això —va renyar-lo—. No li diguis mai més una cosa així del teu pare.

—No veig per què no —va protestar Bruno, atès que si bé estava una mica avergonyit de si mateix per haver-ho dit, l'últim que pensava fer era quedar-se quiet mentre el renyaven, quan de fet no semblava que li importés gens a ningú que opinava ell.

—Perquè el teu pare és un bon home —va apuntar Maria—. Un home molt bo. Que cuida de tots nosaltres.

—Portant-nos cap aquest lloc, just al mig del no-res, vols dir? Això és cuidar de nosaltres?

—Són moltes les coses que ha fet el teu pare —va dir ella—. Moltes coses de les quals t'hauries de sentir orgullós. Si no hagués estat per ell, on seria jo a hores d'ara?

—Allà a Berlín, suposo —va objectar Bruno—. Treballant en una casa preciosa. Dinant sota l'heura i deixant les abelles en pau.

—Tu no te'n recordes de quan vaig començar a treballar a casa vostra, oi que no? —va preguntar-li suaument, asseient-se un moment a l'espona del llit de Bruno, cosa que no havia fet mai—. Suposo que no pots recordar-te'n de cap manera. Només tenies tres anys. El teu pare em va acceptar a casa seva i em va ajudar quan ho vaig necessitar. Va donar-me una feina i un sostre. I menjar. No et pots imaginar què és no tenir menjar. Tu mai no has passat gana, oi que no?

Bruno va arrufar les celles. Volia comentar que en aquell mateix moment tenia un budell buit, però en canvi va mirar Maria de biaix adonant-se per primera vegada que mai no l'havia acabat de considerar una persona amb una vida i un passat que només li pertanyien a ella.

Al capdavant, fins on ell coneixia els fets, mai no havia fet altra cosa que ser la criada de la família. Ni tan sols estava segur d'haver-la vist mai vestida amb res que no fos l'uniforme de criada. Però ara que hi pensava, havia d'admetre que en la vida de Maria hi havia d'haver alguna cosa més que servir-lo a ell i a la seva família. Havia de tenir idees al cap, com ell. Devia enyorar determinades coses, amistats que volia tornar a veure, com ell. I devia haver plorat cada nit fins a adormir-se des que havia arribat aquí, com nois molt menys grans i valents que ell. Maria era força atractiva, a més, va dir-se Bruno, sentint-se interiorment divertit davant d'aquest fet.

—La meva mare va conèixer el teu pare quan era un noi de la teva edat —va explicar-li Maria al cap d'uns segons—. La meva mare treballava per a la teva àvia. Era la seva donzella quan la teva àvia, més jove, va venir a visitar

Alemanya. Li preparava els vestits per anar als concerts, els hi rentava, planxava, cosia. Uns vestits magnífics del primer a l'últim. I els brodats, Bruno! Una peça d'art, cada patró. Ja no es troben modistes així avui dia —va sacsejar el cap i va somriure a causa dels records mentre Bruno l'escoltava amb paciència—. S'assegurava que estigués tot preparat i a punt quan la teva àvia arribava al vestidor abans d'anar a un espectacle. I quan la teva àvia es va retirar, la meua mare evidentment hi va mantenir una relació amistosa i en rebia una petita pensió, però aquells eren temps difícils i el teu pare em va oferir una feina, la primera que vaig tenir. Pocs mesos més tard, la mare es va posar molt malalta i necessitava moltes atencions mèdiques i el teu pare ho va arreglar tot, per més que no hi estava pas obligat. Ho va pagar de la seva butxaca perquè havia estat amiga de la seva mare. I per la mateixa raó em va acceptar a treballar a casa seva. I quan va morir la mare, el teu pare va pagar totes les despeses del funeral també. De manera que no diguis mai més que és un estúpid, Bruno. No pas si jo hi sóc. No t'ho permetré.

Bruno es va mossegar el llavi. Havia confiat que Maria es posaria de part seva en la campanya per marxar d'Out-With, però ara veia a qui era lleial en el fons. I va haver de reconèixer que se sentia molt orgullós del seu pare en sentir aquella història.

—Bé —va dir, incapaç d'imaginar cap comentari intel·ligent en aquell precís moment—. Suposo que va ser una bona acció de part seva.

—Sí —va dir Maria, aixecant-se i dirigint-se cap a la finestra, des de la qual Bruno podia veure el terreny fins on, en la distància, hi havia les barraques i la gent—. Va ser molt amable amb mi aleshores —va prosseguir suaument, mirant per la finestra i observant la gent i els soldats enfeïnats en la llunyania—. Té una ànima molt sensible, i tant que sí, i això em fa pensar... —va perdre el rumb mentre els observava i la veu se li va trencar de sobte i va sonar com si estigués a punt de plorar.

—Pensar què? —va preguntar-li Bruno.

—Pensar que... com pot...

—Com pot què? —va insistir Bruno.

El retruc d'una porta picant es va enfil·lar des de la planta baixa, i va retrunyir per tota la casa tan fort —com un tret d'escopeta— que Bruno va saltar i Maria va amollar un crit breu. Bruno va reconèixer uns passos que ressonaven cap a ells escales amunt, més i més de pressa, i es va enretirar sobre el llit encastant l'esquena a la paret, sobtadament espantat del que passaria a continuació. Va retenir l'alè, preveient problemes, però només es tractava de Gretel, el Cas Desesperat. Va ficar el cap a l'entrada i va semblar sorpresa de trobar el seu germà i la criada de la família en plena conversa.

—Què passa aquí? —va preguntar Gretel.

—Res —va replicar Bruno a la defensiva—. Què vols tu? Vés-te'n.

—Vés-te'n tu —va contestar ella, tot i que era l'habitació d'ell, i després es va girar de cara a Maria, enxiuint els ulls amb aire de sospita mentre ho feia—. Prepara'm el bany, Maria, vols? —va dir.

—Per què no te'l pots preparar tu mateixa? —li va etzibar Bruno.

—Perquè la criada és ella —va respondre Gretel, mirant-lo fixament—. Per a això és aquí.

—No és veritat que sigui aquí per a això —va protestar Bruno cridant, aixecant-se i avançant ràpidament cap a ella—. No és aquí només per tenir cura de les nostres coses, saps? Especialment de coses que podem fer nosaltres mateixos.

Gretel se'l va mirar com si s'hagués tornat boig, i després va mirar Maria, que va negar amb el cap ràpidament.

—Naturalment, senyoreta Gretel —va dir Maria—. Acabaré d'endreçar la roba del seu germà i de seguit estaré per vostè.

—Bé, doncs no triguis —va insistir Gretel bruscament, perquè a diferència de Bruno mai no s'havia parat a pensar que Maria era una persona amb uns sentiments propis similars als d'ella. Després va marxar cap a l'altre dormitori i va tancar la porta darrere seu. Maria no la va seguir amb els ulls però tenia una llússor rosa a les galtes.

—Continuo creient que el Pare ha comès una equivocació terrible —va dir Bruno suaument al cap d'un minut, quan va sentir l'impuls de disculpar-se per la conducta de la seva germana però no estava segur de si era una decisió correcta. Aquesta mena de situacions sempre el posaven molt incòmode perquè, dins el cor, sabia que no hi havia cap motiu per ser mal educat amb ningú, encara que treballés per a tu. Calia tenir en compte allò que en deien bona educació, fet i fet.

—Doncs, ni que ho pensis, no ho has de dir en veu alta —va intervenir Maria ràpidament, acostant-s'hi com si volgués fer-li entrar una mica de seny amb una sacsejada—. Promet-me que no ho faràs.

—Però, per què? —va preguntar-li ell arrufant les celles—. Només dic el que sento. Tinc permís per fer-ho o no?

—No —va remarcar ella—. No en tens.

—No tinc permís per dir el que sento? —va repetir ell incrèdul.

—No —va insistir Maria en to aspre per advertir-lo—. No en diguis res de res, Bruno. No saps pas quants maldecaps podries provocar...! A tots nosaltres.

Bruno la va mirar fixament. Tenia alguna cosa a la mirada, una espècie de preocupació exasperada, que no li havia vist mai abans i el va desconcertar.

—Vaja —va murmurar, aixecant-se i dirigint-se cap a la porta perquè tot d'una es delia d'allunyar-se de la rapidament—. Jo només t'explicava que aquest lloc no m'agrada, això és tot. Només et donava una mica de conversa mentre tu endreçaves la roba. No és pas que pensi escapar-me de casa ni res semblant. Per més que, si ho fes, no crec que ningú em pogués criticar.

—I angoixar la teva mare i el teu pare fins al caire de la mort? —va preguntar-li Maria—. Bruno, si tens una engruna de seny, sabràs callar i concentrar-te en els deures d'escola i fer tot el que et digui el pare. Ens hem de mantenir tots a recer fins que tot això s'hagi acabat. Almenys és el que jo penso fer. Què més podem fer, al capdavant? No ens pertoca pas a nosaltres canviar les coses.

Sobtadament, i sense saber imaginar un motiu plausible, Bruno sentia una necessitat aclaparadora de plorar. El va sorprendre a ell i tot i va parpellejar unes quantes vegades molt ràpidament per tal que Maria no s'adonés de com se sentia. Però quan la va mirar als ulls altra volta es va dir que potser hi havia alguna cosa a l'aire aquell dia, perquè ella també semblava tenir els ulls a punt de llàgrima. Tot sumat, es va començar a sentir francament incòmode, de manera que es va girar d'esquena i va acabar d'arribar a la porta.

—A on vas? —va preguntar-li Maria.

—A fora —va respondre Bruno enfadat—. Suposant que sigui cosa teva.

Va sortit a poc a poc, però, quan va ser a fora de l'habitació, es va afanyar cap a les escales i les va baixar corrent, sentint sobtadament que si no sortia d'aquella casa de seguit es desmaiaria. I al cap d'uns segons, ja era a fora i es va posar a córrer amunt i avall del passatge dels cotxes, amb la urgència de fer alguna cosa activa, qualsevol cosa que el deixés exhaust. Un tros lluny, podia veure 11 portella que duia a la carretera que duia a l'estació de trens que duien a casa, però la idea d'anar-hi, la idi a d'escapar-se corrent i quedar-se tot sol sense ningú més, encara li resultava més desagradable que la idea de que dar-se.

COM LA MARE ES VA ATRIBUIR EL MÈRIT D'UNA COSA QUE NO HAVIA FET

Ja feia unes setmanes que Bruno havia arribat a Out-With amb la família i, sense perspectives de visita ni de Karl ni de Daniel o Martin, els seus tres millors amics de per vida, va decidir que més li valdria començar a buscar alguna manera de divertir-se tot sol o de mica en mica es tornaria boig.

Bruno només havia conegut una persona a la qual considerava dement i era el senyor Roller, un home d'aproximadament l'edat del Pare, que vivia a l'altre costat del xamfrà de l'antiga casa de Berlín. Sovint se'l podia veure caminant pel carrer a qualsevol hora del dia o de la nit, discutint enfurismat amb si mateix. A vegades, enmig d'aquestes discussions, la disputa se li escapava de les mans i intentava colpejar l'ombra que projectava contra la paret. De tant en tant, lluitava amb tanta passió que donava cops de puny contra les rajoles fins que acabava sagnant i llavors queia de genolls i començava a plorar sonorament i a donar-se bufetades al cap. Unes quantes vegades, Bruno l'havia sentit utilitzant en veu alta al mig del carrer aquelles paraules que ell no tenia permís per utilitzar, i quan ho feia, Bruno dibuixava amb els llavis una «O» i s'havia de reprimir per no riure per sota el nas.

—No t'hauries de riure del pobre senyor Roller —li havia dit la Mare una tarda que ell li havia explicat la història de l'última aventura—. No tens ni idea del que ha suportat al llarg de la vida.

—Es boig —havia dit Bruno, fent girar un dit en cercles al costat del cap i xiulant per indicar fins a quin punt—. L'altre dia es va acostar a una gata del carrer i la va convidar a prendre te a la tarda.

—I què li va contestar la gata? —va preguntar Gretel, que es preparava un sandvitx al racó de la cuina.

—Res —va explicar Bruno—. Era una gata.

—Ho dic de debò —va insistir la Mare—. El Franz era un jove adorable, el coneixia quan era petita. Era amable i considerat i es podia moure per una pista de ball tan bé com Fred Astaire. Però durant la Guerra Mundial va sofrir una ferida terrible al cap, i per això ara es comporta així. No és per riure-se'n. No teniu ni idea de què van haver de suportar els joves aquella època. Com van patir.

Bruno aleshores només tenia sis anys i no estava gaire segur de què parlava la Mare. Ja coneixia un pilot de paraules però n'hi havia algunes que encara li resultaven força noves però no li sonaven gens bé. Guerra era una paraula d'aquesta mena.

—Va passar fa molts anys —va explicar-se la Mare quan ell la va interrogar—. Abans que nasquessis. El Franz va ser un dels joves que va lluitar a les trinxeres per nosaltres. El vostre pare el coneixia molt bé llavors; em sembla que

van lluitar junts.

—I què li va passar? —va preguntar Bruno.

—Deixem-ho córrer —va replicar la Mare. La guerra no és un bon tema de conversa. I em temo que aviat ens passarem massa estona parlant-ne.

Això havia estat aproximadament tres anys abans que s'instal·lessin a Out-With, i Bruno, mentrestant, no havia perdut gaire el temps meditant sobre el senyor Roller, però de sobte es va convèncer que si no feia alguna cosa assenyada, alguna cosa que li procurés una ocupació mental, abans d'adonar-se'n també rondaria pels carrers barallant-se tot sol i convidant animals domèstics a compromisos de societat.

Per distreure's, Bruno es va passar el matí i la tarda d'un dissabte molt llarg fabricant-se una diversió. A una certa distància de la casa —a la banda de Gretel i impossible de veure des de la finestra de la seva habitació—, hi havia un roure grandíols, amb un tronc especialment gros. Un arbre alt amb branques grosses, prou fortes per aguantar el pes d'un nen. Semblava tan vell que Bruno es va dir que el devien haver plantat en algun moment de l'Edat Mitjana, període que havia estudiat recentment i que considerava molt interessant, particularment els fragments sobre cavallers que se n'anaven a explorar terres estrangeres a la recerca d'aventures i acabaven descobrint coses interessants durant el viatge.

Per fabricar-se aquesta nova diversió, Bruno només necessitava dues coses i eren un bon tros de corda i un pneumàtic. La corda era fàcil de trobar, ja que n'hi havia al soterrani de la casa, i no va trigar gaire a fer una cosa extremament perillosa: agafar un ganivet esmolat i tallar-ne tots els trossos que li semblava que necessitaria. Va emportar-se'ls cap al roure i els va deixar a terra per utilitzar-los en el futur. El pneumàtic era un altre tema.

Aquell matí en concret, ni la Mare ni el Pare no eren a casa. La Mare havia sortit de casa ben d'hora per agafar un tren cap a una ciutat propera per passar-hi el dia i esbargir-se una mica, mentre que el Pare havia marxat d'hora i l'últim cop que l'havien vist es dirigia cap a les barraques i la gent que Bruno podia entrellucar en la distància des de la finestra de l'habitació. Però com de costum, hi havia molts camions i jeeps dels soldats aparcats prop de la casa i, tot i que sabia que li resultaria impossible robar un pneumàtic d'aquells, sempre hi havia la possibilitat que en trobés un d'abandonat en algun lloc.

En sortir a fora, va veure Gretel parlant amb el tinent Kotler i, sense gaire entusiasme, va resoldre que seria la persona adequada per preguntar-ho. El tinent Kotler era el jove oficial que Bruno havia vist el dia que van arribar a Out-With, el soldat que havia aparegut al capdamunt de les escales de casa seva i que l'havia observat un instant abans d'assentir amb el cap i seguir endavant. Bruno l'havia vist en moltes ocasions des d'aleshores —entrava i sortia de casa com si fos l'amo de la finca i era evident que el despatx del Pare per a ell no estava fora dels límits autoritzats—, però no havien parlat gaire sovint. Bruno no estava segur

del motiu, però sabia que el tinent Kotler no li queia simpàtic. L'envoltava una atmosfera que l'ateria de fred i li feia venir ganes de posar-se un jersei. Tot i així, no hi havia ningú més a qui demanar-ho, de manera que s'hi va acostar amb tanta seguretat com va trobar per dir-li hola.

La majoria dels dies, el jove tinent tenia un aspecte imponent, i rondava per allà amb un uniforme que semblava que li planxessin posat i tot. Les botes negres sempre resplendien de llustre i duia els cabells, gairebé grocs de tan rossos, amb la clenxa a un costat i perfectament pentinats gràcies a alguna substància que li remarcava totes les marques de la pinta, com un camp acabat de llaurar. A més, es posava tanta colònia que el podies sentir a venir d'un bon tros lluny. Bruno havia après a no situar-se a favor del vent per no arriscar se a caure desmaiàt.

Aquell dia en concret, això no obstant, com que era un dissabte al matí i feia un sol molt viu, no anava tan mudat. En comptes de l'uniforme, duia una samarreta blanca i els pantalons de costum i els cabells li queien fatigosament sobre el front. Tenia els braços sorprenentment colrats pel sol i uns músculs que Bruno ja hauria volgut per a ell. Se'l veia molt més jove aquell dia i Bruno se'n va sorprendre; de fet, li recordava els nois grans de l'escola, aquells dels quals ell sempre es mantenia apartat. El tinent Kotler estava en plena conversa amb Gretel i, parlés del que parlés, devia ser molt divertit ja que ella reia escandalosament i es cargolava els cabells fent rínxols amb els dits.

—Hola —va dir Bruno acostant-se'ls; Gretel el va mirar de través amb irritació.

—Què vols ara? —li va preguntar.

—No vull res —va replicar Bruno, clavant-li els ulls enfadat—. Només he vingut a dir hola.

—Hauràs de disculpar el meu germanet, Kurt —va dir Gretel al tinent Kotler—. Només té nou anys, saps.

—Bon dia, homenet —va dir Kotler allargant una mà i, d'una manera força insòlita, passant-li pels cabells, gest que a Bruno li va fer venir ganes de tirar-lo per terra i saltar-li sobre el cap—. Com és que estàs llevat i rondant un dissabte al matí tan d'hora?

—No és pas tan d'hora —va replicar Bruno—. Gairebé són les deu.

El tinent Kotler va arronsar les espatlles.

—Quan tenia la teva edat, la mare no em podia treure del llit fins a l'hora de dinar. Em deia que no creixeria ni em faria gran i fort, si em passava la vida dormint.

—Bé, en això s'equivocava de ple, no és veritat? —va apuntar Gretel somrient com si fos ximple. Bruno se la va mirar fixament amb disgust. Parlava amb una veu tan estúpida que semblava que no tingués res a dins del cap. El que més desitjava Bruno era allunyar-se d'ells dos i no tenir res a veure amb la seva conversa, però no tenia altre remei que donar prioritat als seus interessos

particulars i demanar al tinent Kotler una cosa impensable. Un favor.

—Em preguntava si et podia demanar un favor —va dir Bruno.

—Pots demanar-me'l —va respondre el tinent Kotler, cosa que va fer esclafir Gretel altre cop tot i que no era un comentari especialment divertit.

—Em preguntava si hi havia cap pneumàtic prescindible per aquí —va prosseguir Bruno—. Potser d'un jeep. O d'un camió. Un que no feu servir per a res.

—L'únic pneumàtic prescindible que he vist per aquí pertany al sergent Hoffschneider i el porta ell a la cintura —va apuntar el tinent Kotler, dibuixant amb els llavis una cosa que s'assemblava a un somriure. Això no tenia cap significat per a Bruno però va divertir Gretel de tal manera que va semblar que es posés a ballar allà mateix.

—Vaja, el fa servir ell o no? —va preguntar Bruno.

—El sergent Hoffschneider? —va repreguntar el tinent Kotler—. Sí, em temo que sí. N'està molt, del seu pneumàtic.

—Para, Kurt —va dir Gretel, eixugant-se els ulls—. No t'entén pas. Només té nou anys.

—Ah, vols callar sisplau —van cridar Bruno irritat, mirant fixament Gretel. Ja era prou nefast haver de venir fins aquí i demanar un favor al tinent Kotler, però que la seva pròpia germana no parés de riure's d'ell encara ho empitjorava—. Tu només en tens dotze, fet i fet —va afegir—. Així que deixa de fingir que ets més gran del que ets.

—Gairebé en tinc tretze, Kurt —va exclamar ella, ara sense riure, amb el rostre congelat per l'horror—. En tindrè tretze d'aquí a un parell de setmanes. I seré una adolescent. Com tu.

El tinent Kotler va somriure i va assentir amb el cap però no va dir res. Bruno el mirava fixament. Si hagués estat qualsevol altre adult el que tenia al davant, hauria fet rodolar els ulls per suggerir que tots dos sabien que les noies són simples i les germanes absolutament ridícules. Però no es tractava de qualsevol altre adult. Es tractava del tinent Kotler.

—En fi —va dir Bruno, ignorant la mirada de ràbia que li dirigia Gretel—. A part d'aquest, podria trobar enlloc un pneumàtic que no necessiteu?

—Es clar que sí —va respondre el tinent Kotler, que ara havia deixat de somriure i de sobte semblava avorrit de tot aquell assumpte—. Però, per què el vols, de tota manera?

—He pensat que em faré un gronxador —va dir Bruno—. Ja m'entens, amb un pneumàtic i un tros tic corda lligada a les branques d'un arbre.

—Ah, sí —va dir el tinent Kotler assentint amb el cap amb aire intel·ligent, com si aquesta mena de coses ja només fossin records llunyans per a ell, malgrat que en realitat, com havia dit Gretel, ell també era un adolescent encara—. Sí, jo també m'havia fet molts gronxadors de petit. Els meus amics i jo hi havíem

passat tardes molt felices jugant amb gronxadors.

Bruno va quedar estupefacte pel fet que ells dos poguessin tenir res en comú (i encara més en descobrir que el tinent Kotler havia tingut amics).

—Així doncs, què et sembla? —li va preguntar—. Hi ha cap pneumàtic abandonat enlloc?

El tinent Kotler el va mirar fixament i va semblar que s'ho pensava, com si no estigués segur sobre si li donaria una resposta apropiada o intentaria prendre-li el pèl com feia normalment. Quan va aixecar els ulls, va copsar Pavel, el vell que venia cada tarda per ajudar a pelar les verdures del sopar abans de posar-se la jaqueta blanca i servir a taula, i que ara es dirigia cap a la casa i aparentment això va fer decidir el tinent.

—Ei, tu! —va cridar, afegint-hi una paraula que Bruno no comprenia però que no sonava gens bé—. Vine cap aquí, tu... —va repetir la mateixa paraula i alguna cosa respecte del so aspre que tenia va provocar que Bruno se sentís avergonyit de formar part de tot allò.

Pavel se'ls va acostar i Kotler li va parlar amb un to francament insolent, malgrat ser prou jove per ser el seu nét.

—Acompanya aquest homenet al cobert del magatzem darrere l'edifici principal. Arrenglerats vora una paret, hi ha uns pneumàtics vells. Ell n'escollirà un i tu el portaràs a on ell et digui, m'has entès?

Pavel es va treure la gorra i l'aguantava al davant amb les dues mans mentre assentia, cosa que li feia acotar el cap encara més avall que de costum.

—Sí, senyor —va respondre en veu baixa, tan fluixet que potser ni tan sols ho va dir.

—I després, quan tornis a la cuina, assegura't de rentar-te bé les mans abans de tocar res de menjar, brut... —el tinent Kotler va repetir la paraula que ja havia fet servir dues vegades i va escopir tot parlant. Bruno va mirar de través en direcció a Gretel, que fins al moment contemplava amb expressió d'adoració la manera com el sol refulgia contra els cabells del tinent Kotler, però llavors, com el seu germà, semblava incòmoda. De fet cap dels dos no havia parlat amb Pavel abans, però de totes passades era un cambrer excel·lent i, segons deia el pare, no creixien pas als arbres.

—Doncs, ja pots tocar el dos —va dir el tinent Kotler, i Pavel es va girar i va enfilar el camí cap al cobert on hi havia el magatzem seguit de Bruno, el qual, ara i adés, llambregava enrere en direcció a la seva germana i el jove soldat sentint una viva pruïja de tornar cap allà i endur-se Gretel d'una estrebada, malgrat que la majoria del temps, almenys amb ell, era una noia molesta, egocèntrica i dolenta. Això, al capdavant, era la seva feina. Era la seva germana. Però detestava la idea de deixar-la sola amb un home com el tinent Kotler. No hi havia cap manera de disfressar-ho, en el seu cas: era dolent i prou.

L'accident es va produir un parell d'hores després que Bruno trobés un

pneumàtic adequat i Pavel l'hi portés fins al gran roure que hi havia a la banda de casa de Gretel, i després que Bruno s'hagués enfilat pel tronc amunt i avall i amunt i avall i amunt i avall, per lligar les cordes ben segures al voltant de les branques i del mateix pneumàtic. Fins llavors tota l'operació havia estat un èxit fenomenal. Ja n'havia construït una vegada, de gronxador, però llavors hi havia Karl i Daniel i Martin, els seus tres millors amics de per vida, que l'ajudaven. Aquest cop, ho estava fent tot ell sol i això li feia les coses força més difícils. Tot i així finalment se'n va sortir, i al cap d'unes hores ja estava feliçment instal·lat al centre del pneumàtic, gronxant-se enrere i endavant com si no tingués cap preocupació de cap mena, tot i deixar de banda que era un dels gronxadors més incòmodes que havia vist mai.

S'estirava de panxa a través del pneumàtic i feia servir els peus per impulsar-se ben fort contra el terra. Cada vegada que el pneumàtic anava enrere s'aixecava enlaire i s'escapava de picar contra el tronc de l'arbre per ben poc, però encara s'acostava prou perquè Bruno, amb els peus, s'impulsés més de pressa i més amunt al proper moviment. Això va funcionar perfectament fins que la mà amb la qual s'agafava li va relliscar una mica just quan amb els peus s'impulsava contra l'arbre, i abans d'adonar-se'n se li va esmunyir el cos per dins el pneumàtic - i va caure cap avall, amb un peu a dins del ràfec mentre picava de cara contra el terra amb un so opac.

Tot es va tornar negre un instant i després tot va recobrar l'enfocament. Es va asseure a terra mentre el pneumàtic tornava i el colpejava al cap una altra vegada, i va amollar un xiscle breu i es va apartar del pas. Mentre s'aixecava, notava que tenia el braç i la cama molt malament, ja que hi havia caigut a sobre com un sac, però no tant com per tenir-los trencats. Es va examinar la mà i la tenia plena d'esgarrinxades i quan es va mirar el colze hi va veure un tall força lleig. La cama, però, encara li feia més mal, i quan es va mirar els genolls, just sota la vora dels pantalons curts, va veure que un tenia un tall llarg i profund, i semblava que hagués estat esperant que se'l mirés, perquè així que hi va concentrar tota l'atenció, va començar a sagnar de mala manera.

—Ara pla —va exclamar Bruno en veu alta, observant la ferida i preguntant-se què havia de fer a continuació. No s'ho va haver de rumiar gaire estona, atès que el gronxador que havia construït era a la banda que donava a la finestra de Gretel, la qual era, com es va comprovar, en la mateixa banda de la casa que la cuina i Pavel, el cambrer que l'havia ajudat a trobar el pneumàtic, que pelava patates darrere la finestra i havia vist com es produïa l'accident. Quan Bruno va tornar a mirar amunt, va veure que Pavel s'hi acostava ràpidament, i només quan hi va arribar es va sentir prou segur per permetre que la sensació de mareig que l'inundava l'envaís completament, i va caure una mica, però aquest cop no va anar a parar a terra perquè Pavel el va agafar al vol.

—No sé pas què ha passat —va dir—. No em semblava gens perillós.

—Anaves massa enlaire —va dir Pavel en un to tranquil que va provocar que Bruno se sentís immediatament emparat—. Ja ho veia jo. Em feia por que d'un moment a l'altre tinguessis un accident.

—I així ha estat —va dir Bruno.

—Efectivament.

Pavel el va portar a través del jardí cap a la part del darrere de la casa, el va entrar a la cuina i el va instal·lar en una de les cadires de fusta.

—On és la Mare? —va preguntar Bruno, buscant amb la mirada la primera persona que solia buscar quan tenia un accident.

—Em temo que la teva mare encara no ha tornat —va dir Pavel, que s'havia agenollat davant seu i li examinava el genoll—. Estic sol a la casa.

—Vaja. I què passarà, doncs? —va preguntar-li Bruno, experimentant un principi de pànic, emoció que pot encoratjar les llàgrimes—. Potser em dessagnaré fins a morir.

Pavel va esclafir una rialleta amable i va denegar amb el cap.

—No et dessagnaràs fins a morir —va dir, tibant un tamboret i posant-hi la cama de Bruno a sobre—. Estigues quiet un minut. Allà hi ha una farmaciola.

Bruno l'observava mentre es movia per la cuina, agafava la farmaciola de color verd d'un armari, omplia d'aigua un bol petit i comprovava amb un dit que no fos massa freda.

—Hauré d'anar a l'hospital? —va preguntar-li Bruno.

—No, no —va respondre Pavel mentre s'agenollava altra vegada, xopant un drap sec al bol i passant-lo suau ment pel genoll de Bruno, cosa que el va fer retorçar de dolor, malgrat que no fes gens mal—. Només és un tall petit. No caldrà ni cosir-lo.

Bruno va arrufar les celles i es va mossegar nerviosament el llavi mentre Pavel li netejava la sang de la ferida, i després, durant uns minuts, li sostenia un altre drap a sobre força estret. Quan li va tornar a treure, amb delicadesa, la sang s'havia estroncat i l'home va agafar una ampolleta de líquid verd de la farmaciola i li va netejar la ferida, cosa que feia força coïssor i va portar Bruno a exclamar « Ai » unes quantes vegades en ràpida successió.

—No n'hi ha per a tant —va dir Pavel, però en to amistós i amable—. No ho empitjoris dient-te que et fa més mal del que fa en realitat.

Això, d'alguna manera, tenia sentit per a Bruno i va resistir l'impuls d'exclamar « Ai » ni un cop més, i quan va acabar d'aplicar-li el líquid verd, Pavel va agafar una bena de la farmaciola i li va embenar el tall.

—Així —va dir—. Ja està més bé, no? —Bruno va assentir i es va sentir una mica avergonyit per no haver-se mostrat tan valent com hauria volgut—. Gràcies —va dir.

—No es mereixen —va respondre Pavel—. Ara t'has de quedar assegut una estona abans de tornar a caminar, d'acord? Deixa que la ferida es relaxi. I no et

tornis a acostar a aquell gronxador, avui.

Bruno va assentir i va deixar la cama estirada sobre el tamboret mentre Pavel s'acostava a la pica i es rentava les mans a consciència, fins i tot sota les ungles amb un raspall dur, abans d'eixugar-se-les i posar-se altre cop a pelar patates.

—Explicaràs a la Mare què ha passat? —va preguntar-li Bruno, que s'havia passat els últims minuts preguntant-se si el considerarien un heroi per haver patit un accident o un malvat per haver fabricat una trampa mortal.

—Em sembla que ho veurà tota sola —va respondre Pavel, agafant les pastanagues i portant-les a la taula abans d'asseure's enfront de Bruno i començar a pelar-les sobre un diari vell.

—Sí, suposo que sí —va concedir-li Bruno—. Potser em voldrà dur al metge.

—No ho crec —va opinar Pavel tranquil·lament.

—No se sap mai —va insistir Bruno, que no volia que el seu accident s'oblidés tan fàcilment. Al capdavall, era la cosa més emocionant que li havia succeït des que havien arribat aquí—. Podria ser pitjor del que sembla.

—No ho és —va dir Pavel, que aparentment escoltava ben just què deia Bruno, ja que les pastanagues li absorbien tota l'atenció.

—I com ho saps tu? —va preguntar Bruno ràpidament, irritant-se per moments malgrat el fet que aquest era el mateix home que havia sortit a recollir-lo de terra i l'havia portat a dins i s'havia encarregat de curar-lo—. No ets pas metge.

Això va fer que Pavel aturés el gest de pelar pastanagues un segon i mirés Bruno per sobre la taula, el cap acotat, els ulls mirant amunt, com si es rumiés què dir davant d'un comentari com aquell. Va sospirar i va semblar que ho meditava una bona estona abans de replicar:

—Sí que ho sóc.

Bruno es va quedar mirant-se'l, estupefacte. Aquella afirmació no tenia cap sentit per a ell.

—Tu ets cambrer —va dir Bruno a poc a poc—. I peles la verdura del sopar. Com pot ser que també siguis metge?

—Jovencell —va dir Pavel (i Bruno va apreciar que tingués la cortesia d'anomenar-lo jovencell en comptes d'homenet com el tinent Kotler)—. Jo definitivament sóc metge. Que un home miri el cel de nit, no vol dir que sigui un astrònom, saps.

Bruno no tenia ni idea de què havia volgut dir Pavel amb aquella frase, però la manera com l'havia pronunciat el va portar a mirar-se'l de prop per primera vegada. Era un home més aviat menut, i molt magre a més a més, amb dits llargs i trets facials angulars. Era més gran que el Pare però més jove que l'Avi, cosa que de totes passades venia a significar que era força vell, i malgrat que Bruno no l'havia vist mai abans de venir a viure a Out-With, alguna cosa de la seva cara li deia que en el passat sempre havia dut barba.

Però ara ja no.

—Però, no ho entenc —va dir Bruno, decidit a arribar al fons de la qüestió—. Si ets metge, per què fas de cambrer servint a taula? Per què no treballes en un hospital a on sigui?

Pavel va dubtar molta estona abans de respondre i mentrestant Bruno no va dir res. No estava segur de per què, però tenia la sensació que el més educat era esperar que Pavel estigués a punt per parlar.

—Abans de venir aquí, exercia de metge —va dir al final.

—Exercies? —va preguntar-li Bruno, perquè aquella accepció de la paraula no li era familiar—. No en sabies gaire, doncs?

Pavel va somriure.

—En sabia molt —va respondre—. Sempre havia volgut ser metge, saps. Des que era un nen petit. Des que tenia la teva edat.

—Jo vull ser explorador —va replicar Bruno ràpidament.

—Que tinguis sort —va dir Pavel—. Gràcies.

—Ja has descobert alguna cosa?

—A la part del darrere de la casa de Berlín, es podien fer moltes exploracions —va recordar Bruno—. Però és clar que era una casa molt gran, més del que et pots imaginar, de manera que hi havia molts llocs per explorar. Aquí no és pas igual.

—Aquí res no és igual —va concedir-li Pavel.

—Quan vas arribar tu a Out-With? —va preguntar-li Bruno.

Pavel va abaixar la pastanaga i el ganivet de pelar uns segons i s'ho va rumiar.

—Em sembla que sempre he estat aquí —va dir al final amb un fil de veu.

—Ja hi vivies de petit?

—No —va respondre Pavel, denegant amb el cap—. La veritat és que no.

—Però acabes de dir que...

Abans que pogués continuar, la veu de la Mare es va fer sentir a fora, atès que ja havia tornat després d'esbargir-se una mica. Tan bon punt la va sentir, Pavel es va aixecar de la cadira d'un salt i va tornar cap a la pica, amb les pastanagues i el pelador i el diari ple de peles, girant-se d'esquena a Bruno, acotant el cap i sense parlar més.

—Què carai t'ha passat? —va preguntar la Mare a Bruno en aparèixer a la cuina, ajupint-se per examinar la tireta que li cobria la ferida.

—He fabricat un gronxador i després n'he caigut —va explicar-se Bruno—. I després el seient m'ha colpejat al cap i gairebé m'he desmaiat però el Pavel ha vingut corrent i m'ha portat a dins i m'ho ha netejat i m'ha posat una bena i em feia molta coïssor però no he pas plorat. No he plorat ni mica, oi que no, Pavel?

Pavel va tombar el cos lleugerament en direcció d'ells però sense alçar el cap.

—La ferida està neta —va dir suaument, sense respondre a la pregunta de

Bruno—. No hi ha motiu per preocupar-se.

—Vés-te'n a la teva habitació, Bruno —va dir la Mare, que en aquell moment semblava més aviat incòmoda.

—Però jo...

—No discuteixis amb mi, vés-te'n a l'habitació! —va repetir i Bruno va baixar de la cadira, posant el pes sobre el que havia decidit anomenar la cama dolenta i li va fer una mica de mal. Es va girar i va sortir de la cuina, però mentre avançava en direcció a les escales encara va poder sentir la Mare donant les gràcies a Pavel, i això el va posar content perquè segurament tothom sabia comprendre que, de no haver estat per Pavel, s'hauria dessagnat fins a morir.

Abans de pujar escales amunt, va sentir l'última frase que la Mare va dir al cambrer que proclamava ser metge.

—Si el Comandant ho pregunta, li direm que l'he curat jo, el nen.

Cosa que a Bruno li va semblar molt egoista i un sistema de la Mare d'aconseguir mèrit per una cosa que no havia fet.

PER QUÈ L'ÀVIA VA MARXAR ENFURISMADA

Les dues persones de casa que Bruno més enyorava eren l'Avi i l'Avia. Vivien en un pis petit a prop de les parades de fruita i verdura i, aproximadament a l'època que Bruno es va traslladar a Out-With, l'Avi estava a punt de fer setanta-tres anys, edat que des del seu punt de vista pràcticament el convertia en l'home més vell de tot el món. Una tarda, Bruno havia calculat que si tornava a viure tota la seva vida un cop i un altre fins a vuit en total, encara seria un any més jove que l'Avi.

L'Avi s'havia passat tota la vida portant un restaurant del centre de la ciutat i un dels seus empleats era el pare de Martin, l'amic de Bruno, que hi treballava de xef. Tot i que l'Avi ja no cuinava ni servia a les taules, s'hi passava la majoria dels dies, seient al bar a la tarda i xerrant amb els clients, sopant-hi al vespre, quedant-s'hi fins a l'hora de tancar i rient amb els amics.

L'Avia no semblava una persona vella en comparació amb les àvies dels altres nois. De fet, quan Bruno va assabentar-se de l'edat que tenia —seixanta-dos—, es va quedar de pedra. Havia conegut l'Avi després d'oferir un concert, quan era jove, i d'una manera o altra ell, malgrat tots els seus defectes, la va convèncer de casar-s'hi. Tenia els cabells rogencs molts llargs, sorprenentment similars als de la seva jove, i els ulls verds, i afirmava que a la seva família hi havia sang irlandesa. Bruno sempre sabia quan una festa familiar arribava al punt àlgid perquè l'Avia rondava pel piano fins que algú s'hi asseia i li demanava que cantés alguna cosa.

—Què em dius ara? —exclamava sempre, posant-se una mà sobre el pit com si només de pensar-hi es quedés sense alè—. M'estàs demanant que canti? Ai, no podria pas. Em temo, estimat, que els meus dies de cantant han quedat molt enrere.

—Que canti! Que canti! —es posaven a cridar tots els presents a la festa, i després de la pausa de rigor, a vegades de deu o dotze segons, ella finalment cedia i es girava de cara al jove que s'havia assegut al piano i en to divertit deia ràpidament:

—La Vie en Rose, mi bemoll menor. I procura no quedar-te enrere a les variacions.

Les celebracions familiars a casa de Bruno sempre giraven al voltant de les cançons de l'Avia, les quals, per un motiu o altre, aparentment coincidien amb el moment en què la Mare s'esquitllava de la sala on hi havia la festa cap a la cuina seguida d'uns quants amics seus. El Pare sempre es quedava a escoltar l'Àvia i Bruno també perquè no hi havia res que li agradés tant com sentir-la a tota veu i rebent els aplaudiments dels convidats al final. A més, La Vie en Rose li posava la pell de gallina i li eriçava el pèl de darrere el clatell.

A l'Àvia, li agradava imaginar que Bruno o (i ret cl se guirien els passos sobre les fustes de l'escenari i cada Na dal i cada aniversari organitzava una petita representació teatral que executaven tots tres per a la Mare, el Pare i l'Avi. Escribia els guions ella mateixa i en opinió de Bruno sempre s'adjudicava les frases més bones, tot i que això no el preocupava pas gaire. Normalment també hi havia una cançó, durant l'espectacle (« Es una cançó el que voleu? », solia preguntar primer), i l'oportunitat que Bruno executés un truc de màgia i que Gretel ballés una mica. Sempre s'acabaven amb Bruno recitant un llarg poema d'un dels Grans Poetes, paraules que a ell li costava molt de comprendre, però que com més les llegia més i més bé li sonaven.

Però això no era pas el millor d'aquestes escenificacions casolanes. El millor era la manera com l'Àvia feia els vestits de Bruno i Gretel per a la representació. Fes el paper que fes, per poques frases que tingués en comparació amb la germana o amb l'Àvia, Bruno sempre acabava vestit de príncep, o de xeic àrab, o en una ocasió fins i tot de gladiador romà. Sempre hi sortien corones reials, i quan no hi sortien corones, hi sortien fletxes. I quan no hi sortien fletxes, fuets o turbants. Ningú no sabia què s'inventaria l'Àvia per a la pròxima funció, però una setmana abans de Nadal els portaven cada dia a casa seva a assajar.

Cert que la darrera representació que havien fet, uns mesos enrere, durant una festa d'aniversari, havia acabat en desastre, i Bruno encara se'n recordava amb tristesa, tot i no saber del cert què havia provocat la discussió.

Una setmana abans si fa no fa, a casa hi havia hagut un esverament de primera i tenia alguna cosa a veure amb el fet que ara Maria, la Cuinera, i Lars, el Majordom, s'havien de dirigir al Pare dient-li Comandant, com tots els soldats que entraven i sortien i, en opinió de Bruno, es movien per la finca com si fos seva i no d'ell. I de fet, durant unes setmanes, l'esverament va ser la pauta habitual. Primer havien vingut a sopar el Fúria i aquella dona rossa i atractiva, cosa que havia provocat una aturada general en tota la casa, i després va sorgir aquest tema nou d'anomenar el Pare Comandant. La Mare havia dit a Bruno que felicités el Pare i Bruno ho havia fet, tot i que, si havia de ser sincer amb ell mateix (com sempre procurava fer), no estava completament segur del motiu.

El dia de Nadal, el Pare duia un uniforme nou de trinca, l'uniforme emmidonat i planxat que ara duia cada dia, i quan va aparèixer portant-lo per primera vegada tota la família va aplaudir. Es tractava d'una cosa molt especial. Sobresortia en comparació amb els altres soldats que rondaven per casa, i semblava que encara el respectaven més des que tenia aquell uniforme. La Mare s'hi va acostar i li va fer un petó a la galta i li va passar una mà per la part del davant, mentre comentava que la roba li semblava de primeríssima qualitat. Bruno estava particularment impressionat per totes les medalles de l'uniforme i li van deixar posar-se la gorra una estoneta, després de comprovar que tenia les mans netes.

L'Avi va estar molt orgullós del seu fill, en veure'l amb l'uniforme nou, però l'Àvia va ser l'única que no va mostrar cap entusiasme. Quan ja havien servit el sopar, i ella, Gretel i Bruno ja havien representat l'últim muntatge, es va assegurar en una de les butaques mirant el Pare detingudament mentre sacsejava el cap com si fos una gran decepció per a ella.

—Em pregunto si va ser en això que em vaig equivocar amb tu, Ralf —va dir—. Em pregunto sino em se totes les representacions que et vaig impulsar a fer quan eres petit, el que t'ha portat a això. Disfressat com un titella de fira.

—Va, Mare —va dir el Pare en veu tolerant—. Ja saps que aquest no és el moment.

—Palplantat aquí amb aquest uniforme —va prosseguir ella—, com si et convertís en alguna cosa especial. Sense preocupar-te de què significa en realitat. Què simbolitza.

—Nathalie, això ja ho hem discutit abans —va intervenir l'Avi, tot i que tothom sabia que l'Àvia, quan tenia alguna cosa a dir, sempre trobava la manera de dir-la ni que al capdavant desagradés a tothom.

—No ho vas discutir tu, Ralf —va dir l'Àvia—. Jo només era una paret en blanc a la qual dirigies les teves paraules. Com de costum.

—Això és una festa, Mare —va dir el Pare sospirant—. I avui és Nadal. No ho espatllem.

—Recordo quan va començar la Guerra Mundial —va dir l'Avi amb orgull, fitant el foc de la llar i sacsejant el cap—. Recordo que vas venir a casa a explicar-nos que t'havies allistat i estava ben convençut que acabaries ferit.

—I ferit ha acabat, Ralf —va insistir l'Àvia—. Dóna-li una ullada si en vols una prova.

—I mira't ara —va prosseguir l'Avi, ignorant-la—. Em sento tan orgullós de veure't encimbellat a una posició de tanta responsabilitat. Ajudant la teva pàtria a reclamar l'honor perdut després de tots els greuges que ha patit. Els càstigs, excessius i més enllà de...

—Ai, sents el que estàs dient? —va gemegar l'Àvia—. M'agradaria saber qui de vosaltres dos és més ximple.

—Però, Nathalie —va dir la Mare, intentant calmar la situació ni que fos una mica—. No creus que fa molt goig el Ralf amb aquest uniforme nou?

—Goig? —va preguntar-li l'Àvia, fent-se endavant i mirant la seva jove com si hagués perdut la raó—. Que fa goig, has dit? Que ximple que ets, noia! Es això el que et sembla important en aquest món? Fer goig?

—No faig goig jo, amb el meu vestit de mestre de cerimònies? —va preguntar Bruno, ja que així anava vestit aquell vespre per a la festa, i se'n sentia molt orgullós. Però així que va dir-ho se'n va penedir, perquè tots els adults van mirar-lo a ell i a Gretel, com si haguessin oblidat completament que eren allà.

—La canalla cap dalt —va dir la Mare ràpidament—. Cadascú a la seva

habitació.

—No volem pas anar-hi —va protestar Gretel—. No podem jugar aquí baix?

—No, fills meus —va insistir la Mare—. Pugeu a dalt i tanqueu la porta quan sigueu a dins.

—Es l'únic que us preocupa als soldats, de totes passades —va dir l'Àvia, ignorant la canalla per complet—. Fer goig amb l'uniforme de torn. Disfressar-vos per executar les coses terribles, terribles, que executeu vosaltres. Me n'avergonyeixo. Però la culpa és tota meva, Ralf, no pas teva.

—Nens, cap dalt immediatament! —va exclamar la Mare, picant de mans, i aquest cop no els va quedar uns remei que aixecar-se i obeir.

Però en comptes d'anar-se'n directament a les respectives habitacions, van tancar la porta i es van assegurar al capdamunt de les escales, intentant sentir què deien els adults al pis de baix. En tot cas, les veus de la Mare i del Pare quedaven amortides i resultaven difícilment distingibles, la de l'Avi no se sentia gens ni mica, mentre que sorprenentment, la de l'Àvia, s'embarbussava. Al final, després d'uns minuts, la porta es va obrir amb un cop fenomenal i Gretel i Bruno van sortir disparats esca-les amunt mentre l'Àvia agafava l'abric del penjador del vestíbul.

—Quina vergonya! —va cridar abans de marxar—. Que un fill teu sigui...

—Un patriota —va cridar el Pare, que potser mai no havia après la norma de no interrompre la mare.

—Tot un patriota, sí! —va cridar ella—. La gent que convides a sopar a casa teva. Ai, em fa fàstic. I veure't amb aquest uniforme em fa venir ganes d'arrenyar-me els ulls! —va afegir abans de sortir de la casa enfurismada i tancar la porta darrere seu amb un cop formidable.

Bruno gairebé no havia vist l'Àvia després d'aquest incident i ni tan sols se n'havia pogut acomiadar abans de marxar cap a Out-With, però l'enyorava molt i va decidir escriure-li una carta.

Aquell dia, es va assegurar amb una ploma i un full i li va explicar que aquí se sentia molt infeliç i que es moria de ganes de tornar a la casa de Berlín. Li va parlar de la casa i del jardí i del banc i de la placa del banc i d'aquella tanca tan alta i dels pals de telègraf de fusta i de les bales de filferro espinós i de la terra dura que hi havia més enllà i de les barraques i els edificis petits i de les canonades per al fum i dels soldats, però sobretot li va parlar de la gent que hi vivia i que tots duïen pijames de ratlles i goi res de drap i després li va remarcar que l'enyorava molt i va signar la carta el teu nét que t'estima, Bruno.

BRUNO RECORDA QUE ABANS LI AGRADAVA EXPLORAR

Durant una bona temporada no va canviar res a Out-With.

Bruno encara havia de suportar que Gretel es mostrés francament poc amistosa amb ell sempre que estava de mala lluna, cosa que succeïa tot sovint perquè era un Cas Desesperat.

I encara continuava desitjant poder tornar a la casa de Berlín, tot i que els records d'aquell lloc començaven a esvair-se i, sense cap intenció per part seva, van passar setmanes abans no se li va tornar a ocórrer escriure una altra carta a l'Avi o a l'Àvia, per no dir res d'asseure's a fer-ho de veritat.

Els soldats continuaven anant i venint cada dia de la setmana, celebrant reunions al despatx del Pare, que continuava Fora dels Límits Autoritzats En Qualsevol Cas i Sense Excepcions. El tinent Kotler continuava gambant pertot arreu amb les seves botes negres com si en tot el món no hi hagués ningú tan important, i quan no era amb el Pare era al passatge dels cotxes parlant amb Gretel, mentre ella reia com una histèrica i es cargolava els cabells al voltant dels dits, o bé murmurant amb la Mare en les habitacions buides.

Els criats continuaven rentant les coses i escombran-t'ho tot i cuinant els àpats i endreçant el que fes falta i servint a taula i emportant-se els estris bruts i mantenint la boca tancada tret que algú els dirigís la paraula abans. Maria continuava passant-se la major part del temps ordenant les coses i assegurant-se que totes les peces de roba que Bruno no portava posades estiguessin ben plegades a l'armari. I Pavel continuava acudint a la casa cada tarda a pelar patates i pastanagues i després es posava la jaqueta blanca i servia la família a taula. (De tant en tant, Bruno el veia llambregant en direcció al seu genoll, on es podia veure una petita cicatriu de l'accident del gronxador, però a part d'això mai no havien tornat a parlar).

Però llavors les coses van canviar. El Pare va decidir que ja era hora que els nens tornessin a les classes i, tot i que a Bruno li semblava ridícul que pogués haver-hi una escola en un lloc on només hi havia dos alumnes, la Mare i el Pare van acordar que cada dia aniria un tutor a casa a omplir-los matins i tardes de lliçons. Un matí, al cap d'uns dies, Herr Liszt va arribar al pas dels vehicles amb una motocicleta atrotinada i va tornar a començar l'escola. Herr Liszt era un misteri per a Bruno. Tot i que la major part del temps es mostrava prou amistós, i mai no li aixecava la mà com havia fet el vell professor de Berlín, tenia alguna cosa al fons dels ulls que a Bruno li feia pressentir una ràbia interior a l'espera del moment per aflorar.

A Herr Liszt, la història i la geografia li agradaven especialment, mentre que Bruno preferia l'art i la lectura.

—Aquestes coses no et serviran de res —insistia el professor—. Una bona

comprensió de les ciències socials és molt més important avui en dia.

—L'Àvia sempre ens deixava actuar en representacions allà a Berlín —va remarcar Bruno.

—Però la teva àvia no era pas la teva professora, oi que no? —va preguntar-li I lerr Liszt—. Era la teva àvia. I jo aquí sóc el teu professor, de manera que estudiaràs el que jo et digui que és important i no simplement el que t'agrada.

—No són importants els llibres? —va preguntar-li Bruno.

—Els que tracten de les coses del món, ho són molt —va explicar-li Herr Liszt—. Però les novel·les no. Els llibres que parlen de coses que no han passat no són importants. Però, què en saps tu de la teva història, jovencell?

Herr Liszt tenia en crèdit el fet d'anomenar-lo *iwew-cell* igual com Pavel i a diferència del tinent Kotler.

—Bé, doncs sé que vaig néixer el 15 d'abril del 1934 —va dir Bruno.

—No la teva història personal —va interrompre'l Herr Liszt—. Em referia a la història de qui ets, dels teus orígens. L'herència de la família. La terra de la Mare Pàtria.

Bruno va arrufar les celles i s'ho va rumiar. No estava gens segur que la Mare tingués cap terra perquè, tot i que la casa de Berlín era àmplia i confortable, l'àrea del jardí no era gaire gran. I ell ja tenia prou edat per saber que Out-With no els pertanyia, malgrat que allà sí que hi havia molt terreny.

—No gaire res —va admetre al final—. Però sé força coses de l'Edat Mitjana. M'agraden les històries de cavallers i aventures i exploradors.

Herr Liszt va produir un so sibilant entre dents i va sacsejar el cap enutjat.

—Llavors jo he vingut per canviar aquest estat de coses —va apuntar en to sinistre—. Treure't del cap els llibres novel·lescs i ensenyar-te alguna cosa més sobre els teus orígens. Sobre tots els greuges que t'han fet.

Bruno va assentir, bastant complagut amb aquest comentari ja que assumia que finalment li oferirien una explicació sobre per quin motiu s'havien vist tots obligats a deixar aquella casa tan confortable i venir a viure a aquest lloc espantós, que per força havia de ser el greuge més gran que havien comès contra ell al llarg de la seva curta existència.

Uns dies més tard, assegut tot sol a la seva habitació, Bruno va començar a pensar en totes les coses que li agradava fer a l'altra casa que no havia pogut fer des que havien vingut a Out-With. La majoria derivaven del fet que ara ja no tenia amics amb qui jugar i que Gretel, evidentment, no sempre volia jugar amb ell. Però hi havia una cosa que sí que podia fer tot sol, que feia constantment a Berlín, i era explorar.

«Quan era un nen» es va dir Bruno, «m'agradava explorar. I això allà a Berlín, on ho coneixia tot i podia trobar tot el que volgués amb una bena als ulls. Potser és hora de començar».

I llavors, abans de canviar d'idea, Bruno va saltar del llit i va remenar dins

l'armari a la recerca d'un abric i unes botes velles, la mena de roba que es posaria un veritable explorador, i es va preparar per sortir de casa.

No tenia cap sentit fer exploracions a dins. Al capdavant, aquesta casa no era com la de Berlín, la qual més o menys recordava que tenia centenars d'amagatalls i esclètxes, i estranyes habitacions petites, per no dir res de les cinc plantes comptant-hi el soterrani i la diminuta habitació del capdamunt, on hi havia aquella finestra davant de la qual s'havia de posar de puntetes per poder-hi mirar. No, aquesta casa era un desastre per fer exploracions. Si volia fer-ne cap, per força hauria de ser a fora.

Ara ja feia mesos que Bruno mirava per la finestra del dormitori en direcció al banc i la placa del banc, i la tanca i els pals de telègraf i totes les altres coses que havia explicat a l'Avia en l'última carta. I tot i que havia observat moltes vegades aquella gent, tota aquella gent de tota mena vestida amb pijames de ratlles, mai no se li havia ocorregut preguntar-se de què es tractava realment.

Era com si fos una ciutat completament independent, gent que vivia i treballava conjuntament, a tocar de la casa on vivia Bruno. Eren tan diferents en el fons? Tota la gent del campament duia la mateixa roba, aquells pijames de ratlles i aquelles gorres de drap també de ratlles; i tots els homes que rondaven per casa (exceptuant la Mare, Gretel i ell) duïen uniformes de qualitat i condecoracions diverses i gorres i cascs i braçalets lluents vermells i negres, i portaven armes i sempre es mostraven terriblement severes, com si tot allò en realitat fos enormement important i ningú no hagués de pensar d'una altra manera.

Quina era la diferència exactament?, es preguntava Bruno. I qui decidia qui portava un pijama de ratlles i qui portava uniforme?

Els dos grups a vegades es mesclaven, naturalment. Sovint havia vist persones del seu costat de la tanca a l'altre costat de la tanca, i quan els observava resultava evident que manaven ells. Els homes que anaven amb pijama es posaven fermes d'un salt sempre que els soldats s'hi acostaven i a vegades queien a terra i ni tan sols s'aixecaven i se'ls havien d'endur.

« Es curiós que mai no m'hagi preguntat res sobre aquesta gent », va pensar Bruno. « I és curiós que els soldats hi vagin tantes vegades — i ell havia vist fins i tot el Pare anar-hi molts cops — i que mai no hagin convidat ningú a la casa ».

A vegades — no gaire sovint, però algunes vegades —, es quedaven a sopar uns quants soldats i aquell vespre se servien moltes begudes escumoses i, tan bon punt com s'havien ficat l'últim mos de menjar a la boca, a Gretel i a Bruno els enviaven a l'habitació, i després a baix hi havia molt sarau i gent que cantava desafinant de mala manera. Era evident que al Pare i a la Mare els agradava la companyia dels soldats, això Bruno ho podia percebre. Però ni una sola vegada no havien convidat a sopar ningú que portés pijama de ratlles.

Un cop fora de casa, Bruno va donar la volta per darrere i va alçar la mirada

cap a la finestra del seu dormitori, que des de baix no semblava tan alta. Probablement es podia saltar de dalt a baix sense fer-se gaire mal, va reflexionar, tot i no ser capaç d'imaginar les circumstàncies que l'havien de portar a fer una ximpleria així. Potser si hi hagués un incendi a la casa i es veies atrapat a dins, però fins i tot en aquest cas li semblaria perillós.

Va mirar cap a la dreta fins on li arribava la vista i aquella tanca tan alta semblava que es prolongava indefinidament sota els raigs del sol, i això el va posar content perquè implicava que no sabia què hi havia en aquella àrea i que hi podria anar caminant i descobrir-ho, i al capdavant així era com es feia una exploració. (Hi havia una cosa positiva entre les que I lerr Liszt li havia ensenyat en les lliçons d'història. L'home com Cristòfol Colom i Americo Vespucci, homes amb històries tan plenes d'aventures i vides tan interessants que només servien per confirmar-li que ell de gran volia ser explorador).

Abans de fer camí en aquella direcció, tanmateix, hi havia una cosa més per investigar, i era el banc. Durant tots aquells mesos, havia estat mirant la placa des de la distància i en deia « el banc de la placa », però encara no tenia ni idea de què deia, la placa. Mirant a dreta i esquerra per comprovar que no venia ningú, es va posar a córrer cap al banc i va enxiquir els ulls mentre llegia les paraules. Només es tractava d'una petita placa de bronze i Bruno la va llegir en veu baixa.

—Obsequi en ocasió de la inauguració de... —va dubtar—. Camp d'Out-With —va prosseguir, entrebancant-se amb el nom com de costum—. Juny de 1940.

Va allargar una mà i va tocar la placa un instant i el bronze era molt fred, així que va enretirar els dits ràpidament abans d'inspirar profundament i començar l'excursió. L'únic que procurava no recordar era que tant la Mare com el Pare li havien dit innombrables vegades que no tenia permís per anar en aquella direcció, que no tenia permís per acostar-se a la tanca del camp en cap cas, i particularment que a Out-With qualsevol exploració estava rigorosament prohibida. Sense excepcions.

EL PUNT QUE ES VA CONVERTIR EN UNA TACA QUE ES VA CONVERTIR EN UN GRUMOLL QUE ES VA CONVERTIR EN UN NOI

La caminada al llarg de la tanca va ser molt més llarga del que s'esperava; semblava que prosseguia endavant durant quilòmetres. Va caminar i caminar i quan mirava enrere la casa on vivia es feia més i més petita fins que va desaparèixer de vista completament. Durant tota aquesta estona no va veure mai ningú a prop de la tanca, ni va trobar cap porta que li permetés entrar i començava a desesperar-se creient que l'exploració resultaria un fracàs en tots els sentits. De fet, tot i que la tanca continuava endavant fins on arribava la vista, les barraques i els edificis i les canonades per al fum desapareixien en la distància al seu darrere i semblava que la tanca només el separava d'un espai buit.

Després de caminar gairebé una hora, quan ja començava a tenir una mica de gana, es va dir que potser ja havia explorat prou aquell dia i que seria una bona idea tornar enrere. Però en aquell precís moment va aparèixer un puntet un tros lluny i Bruno va enquirir els ulls per veure què era. Recordava haver llegit un llibre en el qual un home perdut en el desert, que es passava dies sense menjar ni beure, havia començat a imaginar que veia restaurants esplèndids i fonts enormes, però quan intentava anar-hi a menjar o beure desapareixien en el no-res, grapat de sorra i res més. Es preguntava si era allò el que ara li estava passant a ell.

Però mentre hi reflexionava, els peus, pas a pas, l'acostaven més i més al punt que veia en la distància, el qual mentrestant s'havia convertit en una taqueta, i després va revelar tots els signes de convertir-se en un grumoll. I, poc després, el grumoll es va convertir en una figura. I llavors, quan Bruno s'hi va acostar encara més, va veure que aquella cosa no era ni un punt ni una taca ni un grumoll ni una figura, sinó una persona.

En realitat, era un noi.

Bruno havia llegit prou llibres sobre exploradors per saber que mai ningú no podia estar segur de què trobaria al final. La majoria de les vegades topaven amb alguna cosa interessant que simplement era allà quieta, ocupada en les seves coses, esperant que algú la descobrís (com per exemple Amèrica). Altres cops, descobrien coses que probablement més valia deixar al seu aire (com per exemple un ratolí mort darrere un armari de cuina).

El noi pertanyia a la primera categoria. Simplement seia allà quiet, ocupat en les seves coses, esperant que el descobrís algú.

Bruno va alentir el pas quan va veure que el punt es convertia en una taqueta que es convertia en un grumoll que es convertia en un noi. Tot i que hi havia una tanca que els separava, sabia que mai no s'és prou cautelós amb els desconeguts i que val més acostar-s'hi amb prudència. Així que va continuar caminant i, al cap

d'una mica, es miraven l'un a l'altre.

—Hola —va dir Bruno.

—Hola —va dir el noi.

El noi era més petit que Bruno i seia a terra amb expressió de pena. Duia un pijama de ratlles igual que el que duia tothom en aquell costat de la tanca, i una gorra de drap ratllada al cap. No duia ni sabates ni mitjons i tenia els peus molt bruts. Al braç, hi duia un cinta amb una estrella de sis puntes.

Quan Bruno s'hi va acostar per primer cop, el noi seia a terra amb les cames encreuades, mirant fixament la pols que tenia a sota. Tanmateix, al cap d'un moment va aixecar la mirada i Bruno li va veure la cara. També es tractava d'una cara força estranya. Tenia la pell gairebé de color gris, però no ben bé de cap gris que hagués vist mai abans. Tenia uns ulls molt grossos del color dels caramels; el blanc de l'iris era molt blanc i quan el noi va mirar Bruno, l'únic que Bruno va poder veure era aquell parell d'ulls enormes i tristos que el miraven a ell.

Bruno estava segur que en tota la vida no havia vist un noi més magre i trist, però va decidir que més valdria parlar-hi.

—He estat explorant —va dir Bruno.

—Ah sí? —va dir el noi.

—Sí. Dues hores gairebé.

Això no era dir estrictament la veritat. Bruno havia estat explorant més o menys una hora, però no creia que exagerar una mica fos res gaire dolent. No era pas el mateix que mentir i el faria semblar més aventurer del que era en realitat.

—Has trobat res? —li va preguntar el noi—. Molt poc. —Res de res?

—Bé, t'he trobat a tu —va respondre Bruno al cap d'un moment.

Va mirar el noi fixament i es va plantejar preguntar-li per què se'l veia tan trist, però va dubtar perquè es va dir que potser semblaria mal educat. Sabia que, a vegades, la gent que està trista no vol que li preguntin per què, a vegades ofereixen la informació voluntàriament i a vegades no pararien de xerrar durant mesos, però en aquesta ocasió Bruno va pensar que abans de dir res havia d'esperar una estona. Havia descobert una cosa durant l'exploració i se li va ocórrer que després de tants mesos finalment estava parlant amb una d'aquelles persones de l'altre costat de la tanca i semblava molt bona idea treure'n el màxim profit possible.

Es va asseure a terra al seu costat de la tanca i va encreuar les cames com l'altre noi i es va dir que hauria d'haver portat una mica de xocolata o potser una pasta per compartir-la.

—Visc a la casa que hi ha en aquest costat de la tanca —va dir Bruno.

—Ah, sí? Una vegada vaig veure la casa d'un tros lluny, però a tu no et vaig veure pas.

—La meva habitació és a la segona planta —va dir Bruno—. Puc mirar per sobre de la tanca des d'allà. Em dic Bruno, de passada.

—Jo Shmuel —va dir el noi.

Bruno es va espremer el rostre, dubtant de si ho ha via sentit bé.

—Com has dit que et dius? —va preguntar-li.

—Shmuel —va repetir el noi, com si fos el més natural del món—. I tu, com has dit que et dius, tu?

—Bruno —va respondre Bruno.

—No l'havia sentit mai aquest nom —va apuntar Shmuel.

—Ni jo el teu tampoc —va replicar Bruno—. Shmuel —s'ho va rumiar—. Shmuel —va repetir—. M'agrada com sona. Shmuel. Sona com quan bufa vent.

—Bruno —va dir Shmuel, assentint amb gest content—. Sí, a mi també em sembla que m'agrada el teu nom. Sona com algú que es frega els braços per no agafar fred.

—Mai no havia conegut ningú que es digués Shmuel —va dir Bruno.

—N'hi ha dotzenes en aquest costat de la tanca —va dir el noi—. Probablement centenars i tot. M'agradaria tenir un nom exclusivament meu.

—Tampoc no he conegut mai ningú que es digués Bruno —va dir Bruno—. A part de jo mateix, és clar. Potser sóc l'únic.

—Doncs, tens molta sort —va dir Shmuel.

—Suposo que sí. Quants anys tens? —va preguntar-li.

Shmuel s'ho va rumiar i va abaixar la mirada cap als dits mentre els agitava en l'aire, com si intentés calcular-ho. —Nou —va dir—. Vaig néixer el 15 d'abril del 1934-.

Bruno se'l va mirar atònit.

—Què acabes de dir? —va preguntar-li.

—Que vaig néixer el 15 d'abril del 1934.

Bruno va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una « O » amb els llavis.

—No m'ho crec —va exclamar.

—Per què no? —va preguntar-li Shmuel.

—No —va dir Bruno, negant amb el cap ràpidament—. No vull dir que no et cregui a tu. Vull dir que m'ha sorprès i prou. Perquè jo també vaig néixer el 15 d'abril del 1934. Vam néixer el mateix dia.

Shmuel hi va pensar.

—De manera que també tens nou anys —va dir—. Sí. No és estrany?

—Molt estrany —va dir Shmuel—. Perquè hi pot haver molts Shmuels en aquest costat de la tanca, però em sembla que mai no he conegut ningú que hagués nascut el mateix dia que jo.

—Som com bessons —va dir Bruno.

—Una mica sí—va concedir Shmuel.

Bruno de sobte es va posar molt content. Li va venir una imatge de Karl i Daniel i Martin, els seus tres millors amics de per vida, i va recordar com se solien divertir junts allà a Berlín i es va adonar que aquí, a Out-With, s'havia trobat molt sol.

—Tens molts amics?—va preguntar Bruno, inclinant el cap lleugerament cap a un costat mentre esperava la resposta.

—Oh, i tant—va respondre Shmuel—. Bé, alguna cosa semblant.

Bruno va arrufar les celles. Havia confiat que Shmuel digués que no, perquè així haurien tingut una altra tosa en comú.

—Amics de debò?—va preguntar-li.

—Bé, potser no tant—va dir Shmuel—. Però hi ha molts nois de la nostra edat en aquest costat de la tanca. Bona part del temps ens barallem, però. Per això vinc aquí. Per estar sol.

—Es molt injust—va opinar Bruno—. No veig per què jo estic obligat a quedar-me a aquest costat de la tanca, on no hi ha ningú amb qui pugui parlar ni jugar, mentre tu tens amics a dotzenes i probablement cada dia et passes hores i hores jugant. N'hauré de parlar amb el Pare.

—D'on has vingut tu?—va preguntar-li Shmuel, enxiquint els ulls i mirant-lo amb curiositat—. De Berlín.—Què és això?

Bruno va obrir la boca per respondre però es va trobar que no n'estava segur.

—Es a Alemanya, evidentment—va dir—. No vas venir d'Alemanya, tu?

—No, sóc de Polònia—va dir Shmuel.

Bruno va arrufar les celles.

—I per què parles alemany?—va preguntar-li.

—Perquè tu m'has dit hola en alemany. Per això t'he contestat en alemany. Saps parlar polonès, tu?

—No—va respondre Bruno, rient nerviós—. No conec ningú que sàpiga parlar dos idiomes. I menys de la nostra edat.

—La mama és una mestra de la meva escola i em va ensenyar alemany—va explicar-se Shmuel—. També sap francès. I italià. I anglès. Es molt intel·ligent. Jo encara no sé parlar francès ni italià, però m'ha dit que un dia m'ensenyarà anglès perquè pot ser que em faci falta.

—Polònia—va dir Bruno pensatiu, sospesant la paraula sobre la llengua—. Això no és pas tan bo com Alemanya, oi que no?

Shmuel va arrufar les celles.

—Per què no?—va inquirir.

—Bé, perquè Alemanya és el país més gran de tots—va replicar Bruno, recordant frases inconnexes d'una conversa que tenien tot sovint el Pare i l'Avi—. Som superiors.

Shmuel el va mirar fixament però no va dir res i Bruno va experimentar el viu desig de canviar de tema, perquè mentre pronunciava les paraules no li havien sonat gaire bé, i l'últim que volia era que Shmuel cregués que era un malvat.

—On és Polònia, de totes passades?—va preguntar-li després d'uns instants de silenci.

—Molt lluny d'aquí—va respondre Shmuel.

Bruno va intentar recordar els països que Herr Liszt li havia ensenyat recentment a les classes de geografia. —Has sentit a parlar mai de Dinamarca?—va preguntar-li.

—No—va dir Shmuel.

—Crec que Polònia és Dinamarca—va dir Bruno, que cada vegada estava més desconcertat tot i que s'esforçava a parlar en to intel·ligent—. Perquè això és molt lluny d'aquí—va repetir per confirmar l'afirmació.

Shmuel se'l va mirar fixament i va obrir i tancar la boca dues vegades, com si reflexionés les paraules amb molta cura.

—Però és que això és Polònia—va exclamar al final.

—Ah, sí?—va preguntar Bruno.

—Sí, sí. I Dinamarca és molt lluny tant de Polònia com d'Alemanya.

Bruno va arrufar les celles. Havia sentit a parlar de tots aquests llocs però sempre li havia resultat difícil situar-los correctament a dins del cap.

—Bé, sí—va dir—. Però tot és relatiu, no et sembla? La distància, vull dir—hauria volgut canviar de tema, perquè començava a creure que s'havia equivocat de mig a mig i es va prometre que en el futur estaria més atent durant les classes de geografia.

—No hi he estat mai, a Berlín—va dir Shmuel.

—I no crec que jo hagués estat mai a Polònia fins que vaig venir aquí—va dir Bruno, i així era, ja que no hi havia estat mai. —Vull dir si això és Polònia de debò.

—N'estic segur—va afirmar Shmuel en veu baixa—. Tot i que no és una zona gaire maca.

—No.

—D'on jo vaig venir, és molt més maca.

—Definitivament no pas tant com Berlín—va declarar Bruno—. A Berlín, teníem una casa grandiosa de cinc plantes, comptant-hi el soterrani i el pis diminut del capdamunt, on hi havia aquella finestra. Hi havia carrers i botigues i parades de fruita i de verdura precioses i molts cafès. Però si mai hi vas, no t'aconsello anar a passejar pel centre un dissabte a la tarda perquè hi ha massa gent i t'empenyen d'un costat a l'altre. I era molt més maco encara abans que canviessin les coses.

—Què vols dir?—va preguntar-li Shmuel.

—Bé, solia ser un lloc molt tranquil —va explicar-li Bruno, a qui no li agradava parlar de com havien canviat les coses—. I podia llegir al llit de nit. Però ara a vegades hi ha molt soroll, i fa una mica de por, i quan es comença a fer fosc hem d'apagar tots els llums.

—El lloc d'on jo vinc és molt més maco que Berlín —va afirmar Shmuel, que no havia estat mai a Berlín—. Allà tothom és amic de tothom i a la meua família hi ha molta gent i el menjar també és molt més bo.

—Bé, doncs haurem d'estar d'acord en què no estem d'acord —va dir Bruno, que no volia barallar-se amb el seu nou amic.

—D'acord —va corroborar Shmuel.

—T'agrada explorar a tu? —va preguntar-li Bruno un moment després.

—No ho he fet mai en realitat —va admetre Shmuel.

—Jo quan sigui gran seré explorador —va dir Bruno, assentint ràpidament amb el cap—. Ara per ara no puc fer gaire res més que llegir sobre exploradors, però almenys això m'assegura que, quan jo ho sigui, no cometré els mateixos errors que ells.

Shmuel va arrufar les celles.

—Quina mena d'errors? —va preguntar-li.

—Ah, moltíssims —va explicar Bruno—. El més important d'una exploració és que has de saber si el que has descobert es mereix que ho descobreixin. Hi ha coses que simplement les trobes quietes allà, ocupades en les seves coses, esperant que algú les descobreixi. Com per exemple Amèrica. I altres més val deixar-les estar. Com un ratolí mort darrere un armari de cuina.

—Em penso que jo pertanyo a la primera categoria —va dir Shmuel.

—Sí —va corroborar Bruno—. Em sembla que sí.

—Puc fer-te una pregunta? —va afegir un moment després.

—Sí —va dir Shmuel.

Bruno s'ho va rumiar. Volia expressar-ho amb precisió.

—Com és que hi ha tanta gent al teu costat de la tanca? —va preguntar-li—. T què hi feu tots vosaltres?

Uns mesos abans, just després que el Pare rebés l'uniforme nou pel qual tothom li havia de dir Comandant i just abans que Bruno arribés un dia a casa i es trobés Maria fent l'equipatge, un vespre el Pare va arribar a casa molt esverat, cosa molt impròpia del Pare, i es va afanyar cap a la saleta on hi havia la Mare, Bruno i Gretel, llegint cadascú el seu llibre.

—Dijous a la nit —va anunciar—. Si tenim res previst per dijous a la nit, ho hem de cancel·lar.

—Tu pots canviar els teus plans si vols —va replicar la Mare—. Però jo tinc previst anar al teatre amb...

—El Fúria vol discutir un assumpte amb mi —va dir el Pare, que tenia permís per interrompre la Mare encara que no en tingués ningú més—. M'han telefonat aquesta tarda. Només li va bé dijous i s'ha convidat a sopar tot sol.

La Mare va fer uns ulls com unes taronges i va dibuixar una «O» amb els llavis. Bruno la va mirar atentament mentre es plantejava si ell també feia la mateixa cara quan el sorprenia alguna cosa.

—No ho dius de debò —va dir la Mare, empal·lidint lleugerament—. Vindrà aquí? A casa nostra?

El Pare va assentir.

—A les set —va dir—. Així que més val que pensem en alguna cosa especial per sopar.

—Ara pla —va exclamar la Mare, movent els ulls endavant i enrere mentre començava a pensar en tot el que s'hauria de fer.

—Qui és el Fúria? —va preguntar Bruno.

—No ho pronuncies bé —li va dir el Pare, pronunciant-ho correctament perquè s'hi fixés.

—El Fúria —va repetir Bruno, mirant de dir-ho bé però fracassant altre cop.

—No —va exclamar el Pare—, el... Ai, és igual!

—Bé, però qui és? —va insistir Bruno.

El Pare se'l va quedar mirant fixament, estupefacte.

—Ho saps perfectament qui és —va dir.

—No ho sé —va dir Bruno.

—L'home que governa el país, idiota —va dir Gretel, fent el fatxenda com solen fer les germanes. Eren coses així el que la convertien en un Cas tan Desesperat—. No llegeixes mai els diaris?

—No diguis idiota al teu germà, sisplau —la va avisar la Mare.

—Puc dir-li estúpid?

—De cap manera.

Gretel es va tornar a asseure decebuda, però va fer una llengota al seu

germà, si més no.

—Vindrà sol?—va preguntar la Mare.

—M'he oblidat de preguntar-ho —va respondre el Pare—. Però suposo que vindrà amb ella.

—Ara pla —va tornar a exclamar la Mare, aixecant-se i comptant mentalment l'enorme quantitat de coses que havia d'organitzar abans de dijous, tot i que només faltaven dos dies. S'hauria de netejar la casa de dalt a baix, rentar les finestres, pintar i envernissar la taula del menjador, encarregar el menjar, rentar i planxar l'uniforme de la donzella i del majordom, i polir la vaixel·la i la cristalleria fins que brillés.

D'alguna manera, malgrat que semblava que la llista s'allargava sense parar, la Mare es va espavilar per tenir-ho tot a punt, tot i que no parava de repetir que la vetllada seria més resplendent si determinades persones col·laboressin una mica més pel que fa a la casa.

Una hora abans de l'hora prevista per a l'arribada del Fúria, van conduir Gretel i Bruno a la planta baixa i els van oferir una inusual invitació a entrar al despatx del Pare. Gretel duia un vestit blanc i mitjons fins als genolls i els cabells pentinats en tirabuixons. Bruno duia uns pantalons curts marró fosc, una camisa blanca llisa i una corbata també marró fosc. Per a l'ocasió, lluïa unes sabates noves i n'estava molt orgullós, encara que li anessin petites i li fessin mal als peus i el molestessin a l'hora de caminar. Fos com fos, tots aquests preparatius i vestits de qualitat li semblaven una mica extravagants, ja que ells dos no estaven pas convidats a sopar; ho havien fet una hora abans.

—Escolteu bé, fills meus —va dir el Pare, assegut darrere l'escriptori i mirant alternativament Bruno i Gretel, drets davant seu—. Ja sabeu que som davant d'una vetllada molt especial, no és així?

Els van assentir.

—I que és molt important per a la meua carrera que avui tot vagi perfectament. Van assentir altre cop.

—Doncs, hi ha unes quantes normes generals que cal deixar clares abans de començar. —El pare era un entusiasta de les normes generals. Cada vegada que hi havia un esdeveniment especial o important a la casa se'n proclamaven més.

—Número u —va dir el Pare—. Quan arribi el Fúria us quedareu al vestíbul drets i en silenci per donar-li la benvinguda. No direu res fins que ell no us dirigeixi la paraula i llavors respondreu en veu clara, pronunciant bé cada paraula. M'heu entès?

—Sí, Pare —va mormolar Bruno.

—Aquesta és precisament la mena d'actitud que no volem avui —va objectar el Pare, referint-se al balboteig de Bruno—. Obre la boca i parla com un adult. El que menys ens convé és que comenceu a comportar-vos com criatures. Si el Fúria us ignora, vosaltres tampoc no direu res, sinó que mirareu recte endavant i

li mostrareu el respecte i la cortesia que es mereix un líder de la seva talla.

—Naturalment, Pare —va dir Gretel amb veu diàfana.

—I quan la Mare i jo estiguem sopant amb el Fúria, vosaltres dos us quedareu a la vostra habitació en un silenci absolut. Res de corredisses, res de baixar rellicant per la barana... —i en dir això va mirar Bruno deliberadament— i res d'interrompre'ns. Ho heu entès bé? No vull que provoqueu cap mena de caos.

Bruno i Gretel van assentir, i el Pare es va aixecar per indicar que la reunió s'havia acabat.

—Doncs, les normes generals ja estan establertes —va dir.

Tres quarts d'hora més tard va sonar la campaneta de la porta i la casa va esclatar d'esverament. Bruno i Gretel es van situar drets, de costat, vora l'escala, mentre la Mare s'esperava al seu costat, retorçant-se amb nervis les mans. El Pare va llambregar el conjunt i va assentir, satisfet amb el que veia, i després va obrir la porta.

A fora hi havia dues persones, un home francament baix i una dona una mica més alta.

El Pare els va saludar i els va fer entrar i Maria, amb el cap més acotat que de costum, els va agafar els abrics mentre procedien a les presentacions. Van parlar primer amb la Mare, cosa que va donar ocasió a Bruno a mirar fixament els convidats i a decidir pel seu compte si es mereixien tot el trasbals que els havien provocat.

El Fúria era força més baix que el Pare i, en opinió de Bruno, de bon tros no tan fort. Tenia els cabells negres tallats força curts i un bigoti diminut, tan petit que Bruno es va preguntar per què es prenia la molèstia de deixar-se'l o bé si simplement se n'havia descuidat un trosset en afaitar-se. La dona que hi havia al seu costat, en canvi, era sens dubte la dona més atractiva que havia vist mai. Tenia els cabells rossos i els llavis molt vermells i, mentre el Fúria parlava amb la Mare, es va girar de cara a Bruno i va somriure, motiu pel qual es va enrojolar de vergonya.

—I ells dos són els meus fills, Fúria —va dir el Pare mentre Gretel i Bruno avançaven un pas—. Gretel i Bruno.

—I qui és qui? —va dir el Fúria, cosa que va fer riure a tothom excepte Bruno, que opinava que era més que evident qui era qui i que no feia cap gràcia. El Fúria li allargar la mà i va encaixar amb tots dos, i Gretel li va oferir una reverència elaborada, assajada. Bruno es llepava els llavis en veure que li sortia malament i que de poc no cau.

—Quina canalla més maca —va dir la dona rossa i atractiva—. Quina edat tenen, si ho puc preguntar?

—Jo tinc dotze anys però ell només en té nou —va dir Gretel, mirant el seu germà amb desdeny—. I sé parlar francès i tot —va afegir, cosa que no era

estricteament certa ja que només n'havia après unes frases a l'escola.

—Sí, però per què hauries de voler parlar francès? —va preguntar-li el Fúria i ara no va riure ningú; en canvi, es van moure amb aire incòmode i Gretel se'l va quedar mirant fixament, dubtant si de debò esperava una resposta o no.

La qüestió es va resoldre ràpidament, en tot cas, ja que el Fúria, que semblava el convidat més brusc que Bruno havia vist mai, es va girar en rodó i se'n va anar directament cap al menjador i es va asseure tot seguit al cap de taula —el lloc del Pare!— sense dir res més. Una mica confosos, la Mare i el Pare el van seguir cap dins i la Mare va donar instruccions a Lars que ja podia començar a escalfar la sopa.

—Jo també sé parlar francès —va dir l'atractiva dona rossa, ajupint-se i somrient a les dues criatures. No semblava que el Fúria li fes tanta por com a la Mare i al Pare—. El francès és un idioma molt bonic i ets molt llesta si l'aprens.

—Eva —va cridar el Fúria des de Paltra estança, fent petar els dits com si la noia fos una mena de gosset de circ. La dona va fer rodolar els ulls i es va redreçar a poc a poc i va es girar.

—M'agraden les teves sabates, Bruno, però em sem bla que et van estretes —va afegir somrient—. Si te'n van, ho hauries de dir a la teva mare, abans que et facin caure i prenguis mal.

—Sí que em van una mica estretes —va reconèixer Bruno.

—Jo normalment no porto els cabells en tirabuixons —va dir Gretel, gelosa de l'atenció que aconseguia el seu germà.

—I per què no? —va preguntar-li la noia—. Et queden molt bé així.

—Eva! —va grunyar el Fúria per segona vegada i ara ella es va començar a allunyar.

—M'ha agradat molt coneixe-us tots dos —va dir, abans d'entrar al menjador i asseure's al costat esquerre del Fúria. Gretel va anar-se'n cap a les escales però Bruno es va quedar clavat a terra, observant aquella dona, fins que ella el va tornar a mirar i el va saludar amb una mà, just en el moment que apareixia el Pare i tancava les portes mentre li indicava amb un gest sec de cap que era hora d'anar-se'n al dormitori, asseure's en silenci, no fer gens de soroll ni, en cap cas, baixar rellicant per la barana.

El Fúria i Eva es van quedar durant gairebé dues hores senceres i ni Gretel ni Bruno no van rebre invitació de baixar a acomiadar-los. Bruno va observar com marxaven des de la finestra del dormitori, això no obstant, i es va fixar que quan va arribar el cotxe (en el qual, com va comprovar consternat, hi havia un xofer esperant-los), el Fúria no va obrir la portella a la seva parella sinó que va pujar a dins i es va posar a llegir un diari mentre ella tornava a dir adéu a la Mare i a donar-li les gràcies per aquella esplèndida vetllada.

« Quin home més desagradable », es va dir Bruno.

Més tard aquella nit, Bruno va sentir retalls d'una conversa entre la Mare i el

Pare. Algunes frases es van escoltar pel forat de la clau o per sota la porta del despatx del Pare i es van enfilejar per l'escala, seguint el corredor cap a sota la porta del dormitori de Bruno. Les veus sonaven excepcionalment fortes però Bruno només en va distingir alguns fragments:

—... marxar de Berlín. I per anar a un lloc així... —deia la Mare.

—... no tenim elecció. No pas si volem continuar... —va dir el Pare.

—... com si fos el més normal del món i no ho és, no només és... —va dir la Mare.

—... I que passaria és que se m'emportarien i em tractarien com a... —va dir el Pare.

—... i veure'ls créixer en un lloc com... —va dir la Mare.

—... i s'ha acabat la discussió. No vull sentir ni una paraula més sobre aquest tema... —va dir el Pare.

Això devia ser la fi de la conversa, ja que llavors la Mare va sortir del despatx del Pare i Bruno es va adormir.

Un parell de dies després, va arribar a casa i es va trobar Maria al mig del seu dormitori, traient-li totes les pertinences de l'armari i guardant-les en quatre grans caixes de fusta, fins i tot aquelles coses que havia amagat al fons de l'armari i que eren seves i de ningú més, que és justament on va començar aquesta història.

SHMUEL PENSA UNA RESPOSTA PER A LA PREGUNTA DE BRUNO

—L'únic que jo sé és això —va començar Shmuel—. Abans de venir aquí, vivia amb la mare i el pare i el meu germà Josef en un piset damunt del taller on el Papa fabricava rellotges. Cada matí esmorzàvem junts a les set en punt i, mentre nosaltres anàvem a escola, el Papa arreglava els rellotges que li portava la gent i fins en feia de nous. Jo també tenia un rellotge que m'havia regalat ell però ara ja no el tinc. Tenia l'esfera daurada i cada nit abans d'anar a dormir li donava corda i sempre marcava l'hora exacta.

—I què n'has fet? —va preguntar-li Bruno.

—Me'l van prendre —va contestar Shmuel.

—Qui?

—Els soldats, per descomptat —va respondre Shmuel, com si fos la cosa més evident del món.

—I llavors un dia van començar a canviar les coses —va prosseguir—. Vaig arribar a casa de l'escola i la mare estava fent braçalets per a tots nosaltres d'una roba especial amb un dibuix d'una estrella a cada un. Com aquest. —Amb un dit va traçar un dibuix sobre la pols del terra.

—I sempre que sortíem de casa, ens deia que ens hàviem de posar un d'aquests braçalets.

—El pare també en porta un —va dir Bruno—. A l'uniforme. Es molt maco. D'un vermell viu i amb un dibuix negre i blanc a dins. —Amb un dit, va fer un altre dibuix sobre la pols del terra al seu costat de la tanca.

—Sí, però són diferents, oi que sí? —va dir Shmuel—. A mi mai ningú no m'ha donat un braçalet —va dir Bruno.

—Jo mai no vaig demanar de portar-ne cap —va replicar Shmuel.

—Tot i així —va opinar Bruno—, em sembla que m'agradaria força. Però no sé quin m'estimo més, el teu o el del Pare.

Shmuel va sacsejar el cap però va continuar explicant la història. Actualment, poques vegades pensava en aquestes coses, perquè recordar la vida que feien al pis de sobre el taller de rellotges l'entristia de mala manera.

—Vam portar els braçalets uns mesos —va dir.

I llavors les coses van tornar a canviar. Un dia vaig arribar i la Mama va dir que no podíem continuar vivint a casa nostra...

—Això també em va passar a mi! —va exclamar Bruno amb un crit, meravellat de no ser l'únic noi obligat a canviar de casa—. El Fúria va venir a sopar, saps, i la propera novetat va ser que ens vam traslladar aquí. I jo detesto aquest lloc —va afegir en veu alta—. Va venir a casa teva i va fer el mateix?

—No, però quan ens van dir que no podíem continuar vivint a casa nostra, ens

vam haver de traslladar a un lloc de Cracòvia, on els soldats van construir una paret grandiosa i la mare i el pare i el meu germà i jo havíem de viure tots en una sola habitació.

—Tots quatre? —va preguntar Bruno—. En una sola habitació?

—I no només nosaltres —va afegir Shmuel—. Hi havia una altra família també, i la mare i el pare d'aquesta altra família sempre s'estaven barallant, i un dels fills era més gran que jo i em picava fins i tot quan no havia fet res dolent.

—No pot ser que visquéssiu tots junts en una habitació —va dir Bruno, sacsejant el cap—. No té cap sentit, això.

—Tots plegats —va dir Shmuel, assentint amb el cap—. Onze persones en total.

Bruno va obrir la boca per contradir-lo altre cop —era incapaç de creure's que onze persones poguessin viure a la mateixa habitació—, però va canviar d'idea.

—Vam viure allà durant uns mesos —va prosseguir Shmuel—, tots onze en una sola habitació. Hi havia una finestreta, però no m'agradava mirar enfora perquè llavors veia la paret i aquella paret l'odiava perquè la nostra casa de veritat era a l'altre costat. I aquesta part de la ciutat era la dolenta perquè sempre se sentia molt soroll i dormir resultava impossible. I també odiava el Luka, el noi que no parava de picar-me, fins i tot quan no havia fet res dolent.

—La Gretel també em pica a vegades —va dir Bruno—. Es la meua germana —va afegir—. Es un Cas Desesperat. Però aviat seré més gran i més fort que ella i llavors no sabrà ni qui la pica a ella.

—Llavors, un dia, els soldats van venir amb tot de camions enormes —va prosseguir Shmuel, que no semblava gens interessat en Gretel—. I van dir a tothom que abandonés les cases. Molta gent no ho volia fer i s'amagaven a qualsevol lloc on trobaven un forat però al capdavant em sembla que els van enxampar tots. I els camions se'ns van endur fins a un tren i el tren... —va vacil·lar un moment i es va mossegar el llavi. Bruno va pensar que es posaria a plorar i no entenia per què.

—Aquell tren era horrorós —va dir Shmuel—. D'entrada, hi havia massa gent a cada vagó. I gairebé no podíem ni respirar. I feia una pudor espantosa.

—Això és perquè us vau entaforar tots en el mateix tren —va dir Bruno, recordant els dos combois que havia vist a l'estació en marxar de Berlín—. N'hi havia un altre a l'altre costat de l'andana, però aparentment no el veia ningú. Nosaltres vam agafar aquest. Hauríeu d'haver pujat en aquest, vosaltres també.

—No crec pas que ens ho haguessin deixat fer —va opinar Shmuel, sacsejant el cap—. No teníem permís per sortir del vagó.

—Les portes són a l'extrem —li va explicar Bruno.

—No n'hi havia cap enlloc, de porta —va remarcar Shmuel.

—Es clar que hi havia portes —va insistir Bruno sospirant—. Són a l'extrem —va repetir—. Just després del bufet.

—No n'hi havia cap —va reiterar Shmuel—. Si n'hi hagués hagut, hauríem marxat tots.

Bruno va murmurar entre dents alguna cosa com «és clar que n'hi havia», però com que ho va dir baixet Shmuel no el va sentir.

—Quan el tren finalment es va aturar —va prosseguir Shmuel—, érem en un lloc molt fred i vam haver de venir tots cap aquí caminant.

—A nosaltres ens esperava un cotxe —va dir Bruno, ara en veu alta.

—I es van endur la Mama, i al Papa, al Josef i a mi ens van ficar dins una d'aquestes barraques d'aquí i ens hi hem estat des de llavors.

Shmuel semblava molt trist mentre explicava aquesta història i Bruno no entenia per què; no li semblava pas tan espantós, comptat i debatut si fa no fa era el mateix que li havia passat a ell.

—I hi ha molts altres nois aquí? —va preguntar-li Bruno.

—Centenars —va respondre Shmuel.

Bruno va fer uns ulls com unes taronges.

—Centenars? —va exclamar, atònit—. Això no és just. No hi ha ningú amb qui pugui jugar en aquest costat de la tanca. Ni una sola persona.

—No juguem pas nosaltres —va dir Shmuel.

—No jugueu? I com pot ser?

—A què jugaríem? —va preguntar, perplex només de pensar-hi.

—Bé, no ho sé —va dir Bruno—. A tota mena de jocs. A futbol, per exemple. O a explorar. Com són les exploracions aquí? N'hi ha de bones?

Shmuel va sacsejar el cap i no va respondre. Va mirar en direcció a les barraques i es va tornar a girar de cara a Bruno. No volia pronunciar la frase següent però les puxades que sentia a l'estómac el van decidir.

—No deus pas tenir res per menjar a sobre, suposo? —va preguntar-li.

—Em temo que no —va dir Bruno—. Volia portar una mica de xocolata però me n'he oblidat.

—Xocolata —va dir Shmuel molt a poc a poc, traient la llengua de darrere les dents—. Només n'he menjat una vegada.

—Només una vegada? A mi m'agrada molt, la xocolata. Mai no me n'atipo, però la Mare diu que em corcarà les dents.

—No tens una mica de pa, suposo?

Bruno va negar amb el cap.

—Res de res —va dir—. No serveixen el sopar fins a dos quarts de set. A quina hora sopeu vosaltres?

Shmuel es va arronsar d'espatlles i es va posar dempeus.

—Em sembla que valdrà més que me'n torni —va dir.

—Potser podries venir a sopar amb nosaltres un dia —va dir Bruno, tot i no estar segur que fos una bona idea.

—Potser sí —va dir Shmuel en to poc convençut.

—O venir jo a casa teva —va dir Bruno—. Potser podria venir a conèixer els teus amics —va afegir esperançat. Esperava que Shmuel ho suggerís abans però no hi havia cap indici que això s'hagués de produir.

—Però ets al costat equivocat de la tanca —va dir Shmuel.

—Podria arrossegar-me per sota —va dir Bruno, ajupint-se i aixecant la reixa de terra. Al centre, entre els pals de fusta, s'aixecava amb relativa facilitat i un noi menut com Bruno hi podia passar fàcilment. Shmuel el va observar fent això i es va enretirar amb posat inquiet.

—Me n'he d'anar —va dir.

—Un altre dia, doncs —va dir Bruno.

—Se suposa que no hauria de ser aquí. Si m'ensexampen, tindrè problemes.

Es va girar i va caminar enllà i Bruno es va fixar altre cop què el seu nou amic era escanyolit i prim. No ho va comentar perquè sabia per experiència pròpia que resulta molt desagradable que et critiquin per una cosa tan estúpida com l'alçada, i l'última cosa que volia era ser dolent amb Shmuel.

—Tornaré demà —va cridar Bruno al noi que marxava, però Shmuel no va contestar; en realitat, va arrencar a córrer en direcció al campament, i va deixar Bruno tot sol.

Bruno va decidir que ja estava bé d'exploracions per un dia i se'n va anar cap a casa, emocionat pel que havia passat i sense altre desig que explicar a la Mare i al Pare i a Gretel —que es posaria tan gelosa que potser explotaria— i a Maria i a la Cuinera i a Lars tota l'aventura d'aquesta tarda i del seu nou amic amb aquell nom tan curiós i la casualitat d'haver nascut el mateix dia, però com més s'acostava a casa, més s'anava dient que potser no seria bona idea.

« Ben pensat », es va dir, « potser no voldrien que los sim amics i en aquest cas potser no em deixarien venir mai més aquí ». Quan va arribar a la porta principal de casa i va sentir l'olor de la vedella, que es rostia al forn per sopar, ja havia decidit que més li valdria guardar-se tota la història de moment i no deixar-ne anar ni una paraula. Seria el seu secret. Bé, d'ell i de Shmuel.

Bruno era de l'opinió que, quan es tracta dels pares, i especialment de les germanes, allò que no saben no els podia fer cap mal.

L'AMPOLLA DE VI

Es van succeir les setmanes i Bruno va començar a fer-se pagues que no tornaria a la casa de Berlín en el futur previsible i que de moment ja es podia anar oblidant de baixar relliscant les baranes d'aquella seva casa tan confortable i de veure Karl i Daniel i Martin.

Malgrat tot, cada dia que passava, s'acostumava una mica més a la situació actual i va deixar de sentir-se tan desgraciat en la vida nova. Al capdavall, no era com abans, que no tenia absolutament ningú amb qui parlar. Cada tarda, quan s'havien acabat les classes, feia aquella llarga passejada resseguint la tanca i s'asseia a terra i parlava amb el seu nou amic Shmuel fins que era hora de tornar a casa, i això començava a compensar-li totes les vegades que s'havia enyorat de Berlín.

Una tarda, quan s'omplia les butxaques de pa i formatge de la nevera de la cuina, va entrar Maria i, en veure el que feia, es va aturar.

—Hola —li va dir Bruno, esforçant-se a mostrar-se tan natural com podia—. M'has espantat. No t'he sentit entrar.

—No deus pas estar menjant altre cop, suposo? —va preguntar Maria somrient—. Has dinat, no? I ja tornes a tenir gana?

—Una mica —va dir Bruno—. Vull anar a fer un volt i he pensat que potser em vindria de gust fer un mossec.

Maria va arronsar les espatlles i se'n va anar cap als fogons, on va posar una olla d'aigua a bullir. Sobre la superfície del costat hi havia una pila de patates i pastanagues perquè pelés Pavel quan vingués més tard. Bruno ja estava a punt de marxar quan la verdura li va cridar l'atenció i se li va ocórrer una pregunta que ja feia una temporada que l'amoïnava. No se li havia acudit a qui preguntar-ho fins ara, però aquest li va semblar el moment perfecte i la persona adequada.

—Maria —va dir—. Et puc preguntar una cosa?

La criada es va girar i el va mirar sorpresa.

—Naturalment, senyoret Bruno —va dir.

—I si t'ho pregunto, em promets que no explicaràs a ningú que t'ho he preguntat?

Ella va enxiquir els ulls amb aire de sospita.

—D'acord —va dir—. Què vols saber?

—Es sobre el Pavel —va dir Bruno—. El coneixes, oi? L'home que ve a pelar la verdura i ens serveix a taula.

—Sí, sí —va respondre Maria somrient. Semblava alleugerida que la pregunta no tingués a veure amb alguna cosa més seriosa—. Conec el Pavel. Hem parlat moltes vegades. Què vols saber d'ell?

—Bé —va dir Bruno, escollint les paraules amb compte per no dir res que no

hagués de dir—. Recordes que quan feia poc que érem aquí vaig construir un gronxador al roure i vaig caure i em vaig fer mal al genoll?

—Sí —va dir Maria—. No et deu pas tornar a fer mal, espero?

—No, no és això —va dir Bruno—. Però quan em vaig fer mal, el Pavel era l'únic adult que hi havia a prop i em va portar cap aquí a la cuina i em va rentar i netejar la ferida i em va posar aquell unguent verdós que feia coïssor però que suposo que també curava, i després m'hi va posar una bena.

—Bé, això és el que faria tothom quan algú s'ha fet mal —va dir Maria.

—Ja ho sé —va prosseguir el nen—. Però el cas és que ell em va dir que de fet mai no havia estat cambrer.

Maria es va quedar glaçada i durant un moment no va dir res. En comptes de respondre, mirava cap a una altra banda i es va llepar lleugerament els llavis abans d'assentir amb el cap. —Ja t'entenc —va dir—. I què et va dir què era en realitat?

—Va dir que era metge —va respondre Bruno—. I no em va semblar gens bé. No és metge, ell, eh que no?

—No —va dir Maria, negant amb el cap—. No, no és metge, no. Es cambrer.

—Ja ho sabia —va dir Bruno, molt complagut amb ell mateix—. I per què em va mentir, llavors? No té cap sentit.

—El Pavel ja no és metge, Bruno —va replicar Maria en veu baixeta—. Però ho era. En una altra vida. Abans de venir aquí.

Bruno va arrufar les celles i va reflexionar.

—No ho entenc —va dir.

—Gairebé ningú no ho entén —va dir Maria.

—Però si era metge, com és que ara ja no ho és?

Maria va sospirar i va mirar per la finestra per assegurar-se que no vingués ningú, després va indicar les cadires amb la barbata i s'hi van asseure tots dos.

—Si t'explico el que em va comentar el Pavel sobre la seva vida —el va advertir—, no n'has de dir mai res a ningú, m'has entès? Ens ficariem en un vesper terrible.

—No ho explicaré a ningú —va assegurar-li Bruno, que adorava els secrets i gairebé mai no els revelava, excepte quan era absolutament necessari, és clar, i no tenia cap més remei.

—D'acord, doncs —va dir Maria—. Això és tot el que jo en sé.

Bruno va arribar tard al lloc on es trobava cada dia a la tarda amb Shmuel, però el seu nou amic l'esperava assegut a terra amb les cames encreuadaes com de costum.

—Em sap greu fer tard —va dir, donant-li un tros de pa i de formatge a través de la tanca, el que quedava del que no s'havia menjat ell tot venint, ja que finalment li havia vingut una mica de gana de debò—. Estava parlant amb la Maria.

—Qui és la Maria? —va preguntar-li Shmuel, sense aixecar la mirada, mentre s'empassava el menjar, afamat.

—La nostra criada —va explicar Bruno—. Es molt amable, però el Pare diu que la paguem massa bé. M'estava parlant del Pavel, l'home que ens prepara la verdura i que serveix a taula. Em sembla que viu al teu costat de la tanca.

Shmuel va aixecar els ulls un segon, parant de menjar.

—Al meu costat de la tanca? —va repetir.

—Sí. El coneixes tu? Es un home molt vell que té una jaqueta blanca i se la posa per servir el sopar. Probablement el deus haver vist.

—No —va respondre Shmuel, negant amb el cap—. No el conec pas.

—L'has de conèixer —va dir Bruno irritat, com si Shmuel li posés difícil expressament—. No és tan alt com la majoria dels adults i té els cabells blancs i va una mica geperut.

—Em sembla que no et fas càrrec de quanta gent hi viu, en aquest costat de la tanca —va dir Shmuel—. Hi ha milers de persones.

—Però ell es diu Pavel —va insistir Bruno—. Quan vaig caure del gronxador, em va netejar la ferida perquè no se m'infectés i em va posar una bena a la cama. Fos com fos, te'n volia parlar perquè ell també és de Polònia. Com tu.

—La majoria som de Polònia —va replicar Shmuel—. Tot i que també hi ha gent d'altres llocs, com Txecoslovàquia i...

—Sí, però per això he pensat que potser el coneixies. En fi, el cas és que era metge abans de venir a viure aquí però aquí no té permís per exercir i si el Pare hagués sabut que em va netejar el genoll quan em vaig fer mal segur que hi hauria hagut problemes.

—Als soldats normalment no els agrada que la gent es curi —va dir Shmuel, empessant-se l'últim mos de pa—. Normalment funciona al revés la cosa.

Bruno va assentir tot i que no acabava d'entendre què volia dir Shmuel i va mirar cap al cel. Al cap d'uns moments, va tornar a mirar a través de la tanca i va formular una altra pregunta que li rondava pel cap amb insistència.

—Tu saps què voldràs ser quan siguis grau? —va preguntar-li.

—Sí —va replicar Shmuel—. Vull treballar en un zoològic.

—Un zoològic? —va intervenir Bruno—. Els animals m'agraden —va respondre Shmuel en veu baixa.

—Doncs, jo seré soldat —va asseverar Bruno en to decidit—. Com el Pare.

—No m'agradaria pas ser soldat —va dir Shmuel.

—No vull dir un soldat com el tinent Kotler —va replicar Bruno ràpidament—. No pas un soldat que es mou pertot arreu com si fos l'amo i es passa l'estona rient amb la teva germana i murmurant amb la teva mare. No crec que sigui un bon soldat, la veritat. Em referia a un soldat com el Pare. Un soldat dels bons.

—No n'hi ha, de soldats bons —va objectar Shmuel.

—Es clar que sí —va insistir Bruno.

—Quins?

—Doncs, el Pare, per començar —va contestar Bruno—. Per això té un uniforme tan impressionant i per això tothom li diu Comandant i fa tot el que ell diu. El Fúria té grans projectes en ment per a ell perquè és un soldat excel·lent de tan bo.

—No n'hi ha, de soldats bons —va repetir Shmuel.

—Exceptuant el Pare —va repetir Bruno, que confiava que Shmuel no tornés a dir allò perquè no volia discutir amb ell. Fet i fet, era l'únic amic que tenia aquí a Out-With. Però el Pare era el Pare i a Bruno no li semblava correcte que ningú en digués res de dolent.

Els dos nois es van quedar callats durant uns minuts, perquè cap dels dos no volia dir res del que després s'hagués de penedir.

—No t'imagines que són les coses aquí dins —va dir Shmuel al capdavant, en veu baixa, tant que les paraules van arribar ben just a Bruno.

—Tu no tens germanes, oi que no? —va preguntar-li Bruno ràpidament, fingint no haver-ho sentit perquè així no havia de contestar.

—No —va dir Shmuel, sacsejant el cap.

—Tens molta sort —va opinar Bruno—. La Gretel només té dotze anys i ja es pensa que ho sap tot però en realitat és un Cas Desesperat. S'asseu a mirar per la finestra de la seva habitació i quan veu que ve el tinent Kotler, baixa corrent cap al vestíbul i fa veure que ja hi era fa estona. L'altre dia la vaig enxampar baixant i quan va entrar ell, va saltar de cop i li va dir: «I ara, tinent Kotler, no sabia pas que fossis aquí», quan jo sé del cert que en realitat l'estava esperant.

Bruno no mirava Shmuel mentre li explicava tot això però quan va tornar a mirar el seu amic es va fixar que encara s'havia posat més pàl·lid que de costum.

—Què passa? —li va preguntar—. Sembla que estiguis a punt de vomitar.

—No m'agrada parlar d'ell —va replicar Shmuel.

—De qui? —va preguntar-li Bruno.

—Del tinent Kotler. Em fa por.

—A mi també me'n fa una mica —va admetre Bruno—. Es un fanfarró. I fa una olor estranya. De tanta colònia que es posa —i aleshores Shmuel va començar a tremolar lleugerament i Bruno va mirar al voltant, com si hagués de veure si feia fred o no en comptes de notar-ho—. Què passa ara? —va preguntar—. No la pas tan fred, em sembla. Havies d'haver agafat el jersei, vols dir que no? Els vespres comencen a refrescar de debò.

Aquell vespre, més tard, Bruno va quedar decebut en comprovar que el tinent Kotler sopava amb ell, la Mare, el Pare i Gretel. Pavel duia la jaqueta blanca com de costum i els servia mentre menjaven.

Bruno va observar Pavel mentre es movia al voltant de la taula i va descobrir que sempre que el mirava s'entristia. Es preguntava si la jaqueta blanca que es posava per fer de cambrer era la mateixa que es posava per fer de metge.

Mentre duia els plats i els posava damunt la taula a davant de cada comensal, i mentre ells menjaven i parlaven, ell s'enretirava cap a la paret i es quedava allà ben quiet, sense mirar endavant ni enllac. Com si s'adormís bo i dret amb els ulls oberts.

Quan algú necessitava res, Pavel l'hi portava immediatament, però com més l'observava, Bruno, més segur veia que la catàstrofe estava a punt de sacsejarlos. Semblava que s'encongia més i més cada setmana, si una cosa així fos possible, i el color que havia d'haver tingut a les galtes se li havia esvaït gairebé del tot. Tenia els ulls carregats de llàgrimes i Bruno es va dir que si parpellejava gaire fort li afloraria un torrent, així que confiava que Pavel no parpellegés.

Quan va venir amb els plats, Bruno no va poder deixar de fixar-se que les mans li tremolaven una mica a causa del pes. I quan es va enretirar cap al seu lloc habitual vora la paret, semblava a punt de desmaiar-se dret, i va haver de sostenir-se amb una mà per no perdre l'equilibri. La Mare va haver de demanar-li dos cops que li tornés a servir sopa abans de sentir-la, i va deixar l'ampolla de vi buida sense obrir-ne una altra a temps per als requeriments del Pare.

—Herr Liszt no ens deixa llegir poesia ni teatre —va queixar-se Bruno durant el plat principal. Com que tenien convidats a sopar, tota la família anava vestida per a l'ocasió, el Pare amb l'uniforme, la Mare amb un vestit verd a joc amb les pupil·les, i Gretel i Bruno amb la roba que es posaven els diumenges per anar a missa quan vivien a Berlín—. Li vaig preguntar si no podíem llegir-ne un dia a la setmana almenys, però em va dir que no, no pas mentre ell s'encarregués de la nostra educació.

—Estic convençut que té bons motius —va dir el Pare, atacant una cuixa de xai.

—Només vol que estudiem història i geografia —va dir Bruno—. I començo a detestar tant la història com la geografia.

—No diguis detestar, sisplau —va dir la Mare.

—Per què detestes la història? —li va preguntar el Pare, deixant la forquilla al plat un segon i mirant el seu fill a través de la taula, el qual va cedir al mal costum d'arronsar les espatlles.

—Perquè és avorrida —va dir.

—Avorrida? —va insistir el Pare—. Un fill meu dient que l'estudi de la història és avorrit? Deixa que t'expliqui una cosa, Bruno —va reprendre, fent-se endavant i assenyalant el nen amb el ganivet—. Es la història el que avui ens ha dut on som. Si no fos per la història, cap de nosaltres no seuria ara al voltant d'aquesta taula. Seii I em, ben tranquils, al voltant de la taula de la casa de Berlín. Hem vingut aquí a corregir la història.

—Continua sent avorrida —va reiterar Bruno, que de fet no hi posava atenció.

—Hauràs de disculpar el meu germà, tinent Kotler —va dir Gretel, posant-li una mà sobre el braç un instant, gest que va portar la Mare a mirar-la fixament

en-xiquint els ulls—. Es un marrec molt ignorant.

—No sóc ignorant —va etzibar-li Bruno, que ja estava ben tip dels seus insults—. Hauràs de disculpar la meva germana, tinent Kotler —va afegir en to educat—. Però és un Cas Desesperat. Poca cosa podem fer per ella. Els metges diuen que ja ha superat el límit.

—Calla —va replicar Gretel, posant-se ben vermella.

—Calla tu —li va contestar Bruno amb un gran somriure.

—Nens, per favor —va dir la Mare.

El Pare va donar un copet amb el ganivet damunt la taula i tothom va callar. Bruno va mirar en la seva direcció. No semblava exactament enfadat, però tampoc disposat a tolerar gaire més discussions.

—Jo m'ho passava molt bé amb la història quan era un noi —va dir el tinent Kotler després d'uns instants de silenci—. I tot i que el pare era professor de literatura a la universitat, jo m'estimava més les ciències socials en comptes de l'art.

—Això no ho sabia, Kurt —va dir la Mare, girant-se a mirar-lo un moment—. Encara ensenya?

—Suposo que sí —va respondre el tinent Kotler—. La ventat és que no ho sé.

—I com és possible que no ho sàpigues? —va preguntar-li, arrufant les celles—. Que no us manteniu en contacte?

El jove tinent es va posar a mastegar un mos de xai i això li va donar temps de pensar una resposta. Va mirar Bruno en primer lloc, com si es penedís d'haver encetat el tema.

—Kurt —va insistir la Mare—. No et mantens en contacte amb el teu pare?

—La veritat és que no gaire —va respondre ell, arronsant les espatlles amb gest distret i sense girar-se a mirar-la—. Va marxar d'Alemanya ja fa uns anys. El 1938, em sembla. No l'he vist més des d'aleshores.

El Pare va deixar de menjar un moment i va mirar el tinent Kotler de biaix, arrufant l'expressió lleugerament.

—I a on va anar? —va preguntar-li.

—Disculpi, Herr Comandant? —va repreguntar el tinent Kotler, per més que el Pare havia parlat amb veu molt clara.

—T'he preguntat a on va anar —va repetir—. El teu pare. El professor de literatura. A on va anar quan va marxar d'Alemanya?

El tinent Kotler va envermellar una mica i es va entrebancar parlant.

—Crec... crec que actualment és a Suïssa —va dir al final—. L'últim que vaig sentir-ne a dir és que donava classes en una universitat de Berna.

—Ah, Suïssa és un país preciós —va intervenir la Mare ràpidament—. No hi he estat mai, ho reconec, però segons m'han dit...

—No deu ser gaire gran, el teu pare —va apnntai el Pare, silenciant totes les

altres veus amb el ressò de la seva—. Vull dir que tu només tens... quants? Disset anys? Divuit potser?

—N'acabo de fer dinou, Herr Comandant.

—De manera que el teu pare en deu tenir uns quaranta més o menys...

El tinent Kotler no va contestar sinó que va continuar menjant, per més que aparentment ja no hi trobava cap gust.

—Es estrany que no escollís quedar-se a la Mare Pàtria —va dir el Pare.

—No ens avenim gaire, el pare i jo —va declarar el tinent Kotler ràpidament, mirant al voltant de la taula com si degués una explicació a tots els presents—. La veritat és que fa anys que no parlem.

—I quin motiu va donar, si puc preguntar-ho? —va prosseguir el Pare—. Per marxar d'Alemanya en el moment de màxima glòria, quan més ens necessita, quan la nostra responsabilitat és assumir cadascú el paper que li correspongui de cara a la resurrecció nacional? Tenia tuberculosi?

El tinent Kotler, confós, va mirar el Pare fixament. —Perdoni? —va demanar-li.

—Va anar a Suïssa a respirar aire pur? —va explicar-se el Pare—. O bé tenia un motiu particular per marxar d'Alemanya. El 1938 —va afegir un moment després.

—Em temo que no ho sé, Herr Comandant —va dir el tinent Kotler—. Li haurà de preguntar a ell.

—Ah, però això seria força difícil, no et sembla? Mentre sigui tan lluny, vull dir. Potser va ser aquesta la causa. Potser estava malalt —el Pare va dubtar abans de tornar a agafar el ganivet i la forquilla i continuar menjant—. O potser... potser estava en desacord.

—En desacord, Herr Comandant?

—Amb la política del govern. Se senten explicar històries d'homes així de tant en tant. Homes estranys, m'imagino. Desequilibrats, alguns. Traïdors, uns altres. També covards. Naturalment, deus haver informat els superiors degudament de les opinions del teu pare, oi, tinent Kotler?

El jove tinent va obrir la boca i va empassar, malgrat que no estava pas menjant.

—Deixem-ho córrer —va dir el Pare en to animat—. Potser no és una conversa apropiada per parlar-ne a taula tot sopant. En podem parlar més a fons més endavant.

—Herr Comandant —va dir el tinent Kotler, fent-se endavant amb posat angoixat—. Li puc assegurar...

—No és una conversa apropiada per parlar-ne a taula sopant —va repetir el Pare en to afuat, fent-lo callar immediatament, i Bruno els va mirar alternativament, experimentant satisfacció i por al mateix temps a causa de la tensió.

—M'encantaria anar a Suïssa —va dir Gretel després d'un silenci llarg.

—Menja't el sopar, Gretel —va dir-li la Mare—. Només deia que...

—Menja't el sopar —va repetir la Mare, i estava a punt d'afegir alguna altra cosa però la va interrompre el Pare cridant Pavel altra volta.

—Què et passa avui? —va preguntar-li mentre Pavel obria una altra ampolla

—. Es la quarta vegada que t'he de demanar vi.

Bruno va mirar Pavel, confiant que es trobés bé, tot i que va aconseguir treure el tap de suro sense incidents. Però quan ja havia omplert la copa del Pare i s'havia girat per tornar a omplir la del tinent Kotler, l'ampolla se li va esmunyir dels dits i va caure: es va trencar i el contingut va anar a parar de dret sobre la falda del jove soldat.

De dret sobre els genolls.

Per no dir res de l'uniforme acabat de planxar i d'emmidonar.

El que va succeir a continuació va ser al mateix temps inesperat i terriblement desagradable. El tinent Kotler es va enrabiar de mala manera amb Pavel, el doctor reconvertit en cambrer, i ningú, ni Bruno ni Gretel ni la Mare ni tan sols el Pare, va intervenir per evitar que fes el que va fer, tot i que cap d'ells no va ser capaç d'observar-ho. Tot i que Bruno es va posar a plorar i Gretel va quedar molt pàl·lida.

Aquella nit, més tard, quan se'n va anar a dormir, Bruno va reflexionar sobre tot el que havia passat aquell vespre sopant. Va recordar l'amabilitat amb què l'havia tractat Pavel la tarda que havia construït el gronxador i com li havia parat la sang del genoll i com li havia posat l'ungüent amb tota cura. I tot i dient-se que el Pare generalment era un home atent i sensat, i que l'uniforme del tinent Kotler evidentment significava alguna cosa molt important per a ell, no li semblava just de cap manera que no hagués evitat que s'enrabiés amb Pavel d'aquella manera i que si a Out-With les coses anaven així més li valdria no mostrar-se en desacord amb ningú sobre res en cap cas; de fet, el millor que podia fer era mantenir la boca tancada i no provocar gens de caos. Podia no agradar a segons qui.

La seva anterior vida a Berlín se li apareixia com una vivència molt llunyana i ara ben just si era capaç de recordar com eren Karl, Daniel o Martin, els seus tres millors amics de per vida, exceptuant que un tenia els cabells rogencs.

BRUNO EXPLICA UNA MENTIDA PERFECTAMENT CREÏBLE

Després d'aquests fets, durant unes setmanes, Bruno continuava marxant de casa quan Herr Liszt ja havia enllestit les classes del dia, mentre la Mare feia una de les seves dormidetes de tarda, i recorria tot el trajecte al llarg de la tanca per anar a trobar Shmuel, el qual gairebé cada tarda l'esperava allà, assegut a terra amb les cames encreuades, mirant la pols.

Una tarda, però, Shmuel tenia un ull de vellut i quan Bruno li va preguntar què havia passat només va sacsejar el cap dient que no en volia parlar. Bruno va assumir que, de fanfarrons, n'hi havia a tot arreu, no només a les escoles de Berlín, i que un d'ells havia colpejat Shmuel. Sentia la urgència d'ajudar el seu nou amic, però no se li ocorria cap manera de fer-ho, i era fàcil endevinar que Shmuel volia fer veure que no havia passat mai.

Dia rere dia, Bruno preguntava a Shmuel per què no es podia arrossegar per sota del filferro, per poder jugar junts a l'altre costat de la tanca, però Shmuel cada dia li responia que no, que no era bona idea.

—De totes maneres, no entenc per què tens tantes ganes de venir aquí —va dir Shmuel—. No és gens maco.

—No has provat de viure a casa meva —va replicar Bruno—. D'entrada, no té cinc plantes, només tres. Com es pot viure en un espai tan reduït? —havia oblidat la història de Shmuel sobre les onze persones que vivien totes en una mateixa habitació abans d'anar a parar a Out-With, incloent-hi Luka, el noi que li pegava tot sovint, fins i tot quan no feia res de dolent.

Un dia, Bruno li va preguntar per què ell mateix i tots els altres estadants de l'altre costat de la tanca portaven la mateixa mena de pijames de ratlles i gorres de drap.

—Es la roba que ens van donar quan vam arribar aquí —va explicar-li Shmuel—. La que portàvem nosaltres se la van endur.

—Però no us desperteu mai al matí amb ganes de posar-vos una altra cosa? Bé deveu tenir alguna altra cosa a l'armari.

Shmuel va parpellejar mentre obria la boca per parlar però s'hi va repensar.

—A mi no m'agraden les ratlles —va dir Bruno, tot i que això de fet no era veritat. De fet, la roba amb ratlles li agradava força i cada dia estava una mica més enfadat perquè ell s'havia de posar pantalons i camises i corbates i sabates massa estretes mentre Shmuel i els seus amics podien anar amb pijames de ratlles tot el sant dia.

Uns dies més tard, Bruno es va despertar i, per pi i mera vegada des de feia molts dies, plovia força. I la via començat en algun moment de la nit i Bruno fins i tot va pensar que potser l'havia despertat la pluja, però leia de mal dir perquè un cop despert no hi havia manera de saber què havia passat. Aquell matí, mentre

esmorzava, va continuar plovent. Durant totes les classes del matí amb Herr Liszt, va continuar plovent. Mentre Bruno dinava, va continuar plovent. I mentre a la tarda enllestien una altra sessió d'història i geografia, va continuar plovent. Això eren males notícies per a Bruno, ja que significava que no podria sortir de casa i anar a veure Shmuel per xerrar una estoneta.

Bruno aquella tarda es va asseure a la seva habitació amb un llibre però li costava concentrar-se i justament llavors va entrar el Cas Desesperat a veure'l. No hi entrava sovint, al dormitori de Bruno, ja que, durant el temps lliure s'estimava més endreçar i tornar a endreçar constantment la col·lecció de nines. Tot i així, alguna cosa relativa a aquell clima humit la va apartar del seu joc preferit i no es va veure amb cor de continuar endreçant.

—Què vols? —va preguntar-li Bruno, que estava estirat d'esquena sobre el llit amb el llibre a les mans.

—Quina benvinguda més agradable —va exclamar Gretel.

—Estic llegint —va dir Bruno.

—Què estàs llegint? —va preguntar Gretel, i en comptes de contestar Bruno simplement va tombar la coberta de cara a ella perquè ho pogués veure directament. Quan ho va haver vist, va proferir un sorollet de menyspreu entre els llavis i va esquitxar la cara de Bruno amb una mica de saliva.

—Avorrit —va dir ella en veu de cantarella.

—No és gens avorrit —va dir Bruno—. Es una aventura. Molt millor que cap nina, això segur.

Gretel no va mossegar l'esquer aquesta vegada.

—Què fas? —va insistir, irritant Bruno encara més.

—Ja t'ho he dit, intento llegir —va replicar en to malhumorat—. Si no hi hagués persones que no em deixen.

—No tinc res per fer —va apuntar ella—. Detesto la pluja.

A Bruno, li va costar entendre això. No era pas que fes mai res, ella, en realitat, a diferència d'ell, que vivia aventures i explorava llocs i havia fet un amic. Ella rara vegada sortia de casa. Era com si s'hagués decidit simplement avorrit-se perquè avui no tenia cap altra alternativa que quedar-se a dins de casa. Però tot i així, hi ha moments en què un germà i una germana poden deixar de banda els instruments de tortura i parlar com a éssers humans civilitzats i Bruno va decidir convertir aquest instant en un.

—Jo també detesto la pluja —va dir—. A hores d'ara ja hauria de ser amb el Shmuel. Es pensarà que me n'he oblidat.

Li van sortir les paraules dels llavis abans de poder-les aturar i va sentir una punxada a l'estómac i es va enfadar amb si mateix per haver-ho dit.

—Que hauries de ser amb qui? —va preguntar-li Gretel.

—Com dius? —va repreguntar Bruno, parpellejant com ella.

—Amb qui has dit que hauries de ser? —va tornar a preguntar-li ella.

—Ho sento —va dir Bruno, esforçant-se a pensar de pressa—. No t'he sentit bé. M'ho podries repetir?

—Amb qui has dit ara mateix que ja hauries de ser? —va cridar Gretel, inclinant-se endavant per evitar tota confusió aquest cop.

—No he pas dit que hagués de ser amb ningú —va replicar ell.

—Sí que ho has dit. Has dit que algú es pensaria que te n'havies oblidat. —Perdó?

—Bruno! —va exclamar ella amb veu amenaçadora.

—T'has tornat boja? —va preguntar Bruno, intentant fer-li creure que s'ho havia imaginat tot plegat, però no va resultar gaire convincent perquè no era un actor natural com l'Àvia, i Gretel va sacsejar el cap i el va assenyalar amb un dit.

—Què has dit, Bruno? —va persistir—. Has dit que havies de ser amb algú. Qui és? Digues-m'ho! Aquí no hi ha pas ningú amb qui jugar, oi?

Bruno va meditar el dilema en què es trobava. Per una banda ell i la seva germana tenien un aspecte crucial en comú: no eren adults. I malgrat que ell no s'havia molestat a preguntar-li, hi havia moltes probabilitats que ella se sentís tan sola com ell a Out-With. Fet i fet, allà a Berlín, tenia Filda, Isobel i Louise per jugar; potser sí que eren unes noies exasperants però almenys eren les seves amigues, ni que fossin francament desagradables. Aquí no hi tenia ningú, a part de la col·lecció de nines inanimades. Qui sabia fins a quin punt s'havia tornat boja, ben pensat? Potser s'imaginava que les nines li parlaven.

Però al mateix temps era innegable que Shmuel era el seu amic i no d'ella i que no el volia compartir pas. Només li quedava una alternativa i era mentir.

—Tinc un nou amic —va començar—. Un amic nou al qual vaig a veure cada dia. I a hores d'ara em deu estar esperant. Però no ho pots explicar a ningú.

—Per què no?

—Perquè és un amic imaginari —va dir Bruno, esforçant-se al màxim a semblar enganyat, com el tinent Kotler quan havia quedat atrapat explicant la història del seu pare a Suïssa—. Juguem cada dia junts.

Gretel va obrir la boca i el va mirar fixament abans d'esclafir a riure.

—Un amic imaginari! —va esgaripar—. No ets una mica grandet ja per tenir amics imaginaris?

Bruno va intentar fingir vergonya i incomoditat per tal que la història resultés més convincent. Es va arraulir sobre el llit evitant mirar-la directament, cosa que va funcionar perfectament i el va portar a pensar que potser al capdavant no era tan mal actor com això. Hauria volgut poder envermellar voluntàriament, però això era difícil d'aconseguir i va començar a pensar en coses que li haguessin fet passar vergonya al llarg dels anys mentre es preguntava si li provocarien l'efecte desitjat.

Va pensar en aquella vegada que s'havia descuidat de tancar la porta del bany i l'Àvia havia entrat i ho havia vist tot. Va pensar en aquella vegada que havia

aixecat la mà a classe i dit Mare a la mestra i tothom se n'havia rigut. Va pensar en aquella vegada que, intentant una acrobàcia determinada, havia caigut de la bicicleta a davant d'un grup de noies i s'havia fet un tall al genoll i s'havia posat a plorar.

Una d'aquestes estratègies va funcionar i el rubor li va pujar a la cara.

—Mira't —va dir-li Gretel, confirmant-ho—. T'has posat ben vermell.

—Perquè no t'ho volia explicar —va dir Bruno.

—Un amic imaginari... Sincerament, Bruno, ets un cas desesperat.

Bruno va somriure perquè sabia dues coses. La primera era que havia aconseguit donar crèdit a la mentida i la segona, que, si algú era un Cas Desesperat en aquella casa, no era pas ell.

—Deixa'm en pau —va dir—. Vull llegir aquest llibre.

—Doncs per què no t'estires i tanques els ulls i li dius al teu amic imaginari que te'l llegeixi? —va dir Gretel, contenta perquè ara tenia alguna cosa per burxar-lo i no ho deixaria pas passar tan de pressa—. T'estalviaries feina.

—Potser li hauria de dir que et llancés totes les nines per la finestra —va dir ell.

—Fes-ho i tindrem problemes —va apuntar Gretel, i ell sabia que ho deia de debò—. En fi, explica'm això, Bruno. Què feu tu i el teu amic imaginari que el converteix en algú tan especial?

Bruno s'ho va rumiar. Es va adonar que en realitat tenia ganes de parlar una mica de Shmuel i que aquesta podia ser una manera de fer-ho sense haver-li d'explicar que existia de veritat.

—Parlem de tot —va dir-li—. Jo li explico coses de la casa que teníem a Berlín i de totes les altres cases i carrers i de les parades de fruita i de verdura i dels cafès, i que els dissabtes a la tarda val més no anar al centre si no vols que t'empenyin d'un costat a l'altre, i li explico coses del Karl, el Daniel i el Martin i que eren els meus tres millors amics de per vida.

—Que interessant —va exclamar Gretel sarcàstica, perquè feia poc que havia passat el seu aniversari i ara ja tenia tretze anys i creia que el sarcasme era el zenit de la sofisticació—. I ell què t'explica?

—Em parla de la seva família i del taller de rellotges a sobre del qual vivia abans i les aventures que va passar venint cap aquí i els amics que abans tenia i la gent que coneix aquí i els nois amb els quals solia jugar però ja no perquè van desaparèixer sense ni dir-li adéu.

—Sembla un sac de rialles, aquest teu amic —va dir Gretel—. Tant de bo fos el meu amic imaginari.

—I ahir em va explicar que feia dies que no veia el seu avi i que ningú no sap on és i que quan pregunta al pare per l'avi, el pare es posa a plorar i l'abraça tan fort que li fa por que l'estrenyi fins a matar-lo.

Bruno va arribar al final de la frase i es va adonar que havia acabat parlant

molt baixet. Aquestes coses, Shmuel les hi havia explicat de veritat, però pel motiu que fos, en aquell moment, no havia entès que tot això el devia entristir de mala manera. Quan les va dir en veu alta, es va sentir molt malament per no haver intentat dir-li alguna cosa que l'animés en comptes de posar-se a parlar d'alguna ximpleria, com ara les exploracions. «Demà li demanaré disculpes», es va dir.

—Si el Pare sabés que vas xerrant amb amics imaginaris, estaries cuit —va dir-li Gretel—. Em sembla que ho hauries de deixar estar.

—Per què? —va preguntar-li Bruno—. Perquè no és saludable —va dir ella—. Es el primer signe de bogeria. Bruno va assentir.

—No crec pas que ho pugui deixar estar —va confessar després d'una pausa especialment llarga—. Ni que vulgui, tampoc.

—En fi, sigui com sigui —va afegir Gretel, que es mostrava més amistosa a cada moment—. Si fos tu, no en diria res.

—Vaja —va exclamar Bruno, procurant posar cara de tristesa—. Probablement tens raó. No ho explicaràs a ningú, oi que no?

Ella va negar amb el cap.

—A ningú. A part de la meua amiga imaginària.

Bruno va fer una sonora glopada d'aire.

—En tens una? —va preguntar-li, imaginant-se-la en una altra banda de la tanca, parlant amb una noia de la seva edat, compartint sarcasmes tot el dia.

—No —va respondre ella, rient—. Jo tinc tretze anys, per favor! No em puc pas permetre actuar com una criatura, ni que tu ho facis.

I dit això va sortir enrabiada del dormitori i Bruno la va sentir parlar amb les nines a l'habitació de l'altre costat del corredor i renyant-les per haver-se desordenat d'aquella manera mentre ella no les mirava i que ara no tindria cap més remei que tornar-les a endreçar i que a veure si es pensaven que no tenia res més bo per fer.

—Hi ha persones que...! —va dir en veu alta, abans d'anar per feina.

Bruno va intentar tornar-se a concentrar en el llibre però de moment hi havia perdut l'interès i es va quedar mirant la pluja mentre es preguntava si Shmuel, fos on fos, també pensava en ell i enyorava les seves converses tant com ell.

UNA COSA QUE BRUNO NO HAURIA D'HAVER FET

Durant unes setmanes va ploure dia sí i dia no i Bruno i Shmuel no es podien veure tan sovint com haurien volgut. Quan es trobaven, Bruno va descobrir que es començava a amoïnar perquè el seu amic semblava que s'aprimava encara més cada dia i que cada dia tenia la cara més grisa. A vegades li portava crostons de pa i els hi donava i de tant en tant fins i tot s'espavilava per amagar un tros de pastís de xocolata a la butxaca, però la caminada des de la casa fins al lloc de la tanca on es trobaven era llarga i a vegades li venia gana tot anant-hi i descobria que una mossegada de pastís portava a la següent, que portava a la següent i al seu torn a la següent, i quan ja només en quedava un mos es deia que quedaria lleig donar-lo a Shmuel perquè només li faria venir més gana en comptes de treure-li.

S'acostava l'aniversari del Pare i malgrat que ell havia dit que no volia sarau, la Mare va organitzar una festa per a tots els oficials que servien a Out-With i per preparar-ho van muntar un sarau considerable. Cada vegada que s'asseia a fer més plans per a l'aniversari, el tinent Kotler era al seu costat per ajudar-la, i entre els dos feien més llistes de les que aparentment necessitaven.

Bruno va decidir que ell també faria una llista. Una llista dels motius pels quals el tinent Kotler no li queia bé.

Hi havia el fet que no somrigués mai i que sempre fes la impressió de buscar algú per anul·lar-li la voluntat.

I en les rares ocasions en què parlava amb Bruno, se li adreçava dient-li homenet, cosa que era definitivament odiosa perquè, com havia assenyalat la mare, encara no havia fet l'estirada de la creixença.

Per no dir res sobre el fet que sempre fos a la sala d'estar fent broma amb la Mare i que la Mare li rigués les gràcies més del que les reia al Pare.

I perquè una vegada, mentre Bruno contemplava el campament des de la finestra de l'habitació, va veure que un gos s'acostava a la tanca i que es posava a lladrar molt fort i el tinent Kotler, quan el va sentir, hi va anar de dret i el va matar d'un tret. (Això era una cosa que Bruno no volia recordar per res de món).

I llavors hi havia totes les ximpleries que feia Gretel quan ell rondava per allà.

I Bruno encara no havia oblidat aquell vespre amb Pavel, el cambrer que en realitat era metge, i com s'havia enrabiats el tinent.

També, perquè sempre que cridaven el Pare a Berlín, ell s'hi quedava a passar la nit, el tinent rondava per la casa com si s'encarregués de tot quan el Pare no hi era, i quan Bruno se n'anava a dormir encara hi era i al matí abans que es despertés ja hi tornava a ser.

Hi ha moltes més raons per les quals el tinent Kotler no li queia bé, però aquestes van ser les primeres que li van venir al cap.

La tarda abans de la festa d'aniversari, Bruno eia al seu dormitori amb la porta oberta i va sentir que el tinent Kotler arribava a la casa a mitja tarda i que parlava amb algú, tot i que no sentia que li tornés resposta. Uns minuts més tard, quan baixava les escales, va sentir la Mare donant-li instruccions sobre què s'havia de fer i el tinent Kotler que responia « No et preocupis, jo ja sé què em faig » i després es posava a riure d'una manera francament desagradable.

Bruno es va dirigir cap a la saleta amb un llibre nou que li havia donat el Pare titulat L'illa del tresor amb la intenció d'asseure's a llegir durant una horeta o dues, però mentre caminava pel corredor va topar amb el tinent Kotler, que acabava de sortir de la cuina.

—Hola, homenet —li va dir el soldat en to burleta com de costum.

—Hola —va respondre Bruno, arrufant les celles.

—Cap a on vas ara?

Bruno el va mirar fixament i se li van començar a ocórrer set raons més per sentir antipatia.

—Me'n vaig allà dins a llegir el llibre —va respondre, assenyalant en direcció a la sala d'estar.

Sense dir un mot, Kotler li va prendre el llibre de les mans i va començar a fullejar-lo.

—L'illa del tresor —va dir—. De què va?

—Doncs, hi ha una illa —li va explicar Bruno a poc a poc, per assegurar-se que el soldat no perdés el fil—. I en aquesta illa hi ha un tresor.

—M'ho podia haver imaginat, això —va dir el tinent Kotler mirant el nen com si hi hagués un pilot de coses que li hauria fet si fos fill seu i no del Comandant—. Explica-me'n alguna cosa que no sàpiga.

—Hi ha un pirata —va dir Bruno—. Es diu Long John Silver. I un noi que es diu Jim Hawkins. —Un noi anglès? —va preguntar-li Kotler—. Sí —va contestar Bruno—. Ecs —va grunyir Kotler.

Bruno se'l va quedar mirant mentre es preguntava quanta estona trigaria a tornar-li el llibre. No semblava pas que hi tingués cap interès en particular, però quan Bruno va allargar la mà per agafar-lo, l'hi va apartar.

—Ho sento —va dir, oferint-l'hi i aquesta vegada, quan Bruno va fer el gest d'agafar-lo, l'hi va apartar per segona vegada—. Ai, ho sento molt —va repetir i l'hi va oferir per tercera vegada i aquest cop Bruno va moure la mà més de pressa i l'hi va poder prendre.

—Sí que ets ràpid —va murmurar el tinent Kotler entre dents.

Bruno va intentar passar enllà però, pel motiu que fos, el tinent Kotler avui semblava tenir ganes de parlar amb ell.

—Tots a punt per a la festa, suposo? —li va preguntar.

—Jo sí almenys —va replicar Bruno, que darrerament passava més temps amb Gretel i començava a trobar-li el gust al sarcasme—. No puc parlar en nom

teu.

—Hi haurà molta gent —va dir el tinent Kotler, respirant feixugament i mirant al voltant com si fos a casa seva i no a la de Bruno—. Estarem tots d'un humor esplèndid, no és veritat?

—Jo sí almenys —va reiterar Bruno—. No puc parlar en nom teu.

—Tens moltes coses a dir, tenint en com ple que 110 més ets un homenet encara —va dir el tinent Kotlei.

Bruno va enxiquir els ulls i va desitjar ser més alt, més fort i vuit anys més gran. A dins, li va explotar una bala de fúria que el va dur a desitjar tenir el coratge de dir exactament el que hauria volgut dir. Una cosa, va meditar, era que la Mare i el Pare li diguessin què havia de fer —això resultava perfectament raonable i previsible—, però una altra molt diferent era que l'hi digués algú més. Ni que fos algú amb un càrrec tan divertit com el de tinent.

—Ah, Kurt, preciós, encara que ets aquí —va dir la Mare, sortint de la cuina i acostant-se a ells dos—. Ara tinc una estona lliure si... Oh! —va exclamar, en veure Bruno dret allà—. Bruno! Què hi fas, tu, aquí?

—Anava a la sala d'estar a llegir el llibre —va respondre Bruno—. O almenys això pretenia.

—Bé, entra corrents a la cuina un minut —va dir ella—. He de parlar en privat un moment amb el tinent Kotler.

I es van ficar tots dos a la sala d'estar i el tinent Kotler va tancar la porta a davant dels morros de Bruno.

Esbufegant de ràbia, Bruno va entrar a la cuina i es va endur la sorpresa més gran de la vida. A la cuina, assegut a la taula, molt lluny de l'altre costat de la tanca, hi havia Shmuel. Bruno ben just si es creia el que veia.

—Shmuel! —va exclamar—. Què hi fas, aquí?

Shmuel va aixecar la mirada i va trencar l'expressió de terror que tenia a la cara en veure el seu amic dret allà.

—Bruno! —va exclamar igualment.

—Què hi fas, aquí? —va repetir Bruno, ja que tot i no acabar d'entendre què passava a l'altre costat de la tanca, alguna cosa en la gent que hi havia el portava a creure que no havien de venir a casa seva.

—M'ha fet venir ell —va dir Shmuel.

—Ell? —va inquirir Bruno—. No deus pas voler dir el tinent Kotler?

—Sí. Ha dit que tenia una feina per a mi.

I quan Bruno s'hi va fixar va veure seixanta-quatre copes molt petites, de les que la Mare utilitzava quan es prenia un xerès medicinal, sobre la taula de la cuina i al costat d'un bol d'aigua calenta amb sabó i un pilot de mocadors de paper.

—Què dimonis fas? —li va preguntar Bruno.

—M'han dit que enlluentés les copes —va dir Shmuel—. Han dit que

necessitaven algú que tingués els dits petits.

I per demostrar un fet que Bruno ja sabia, va estirar la mà i Bruno no va poder evitar adonar-se que era igual que la mà de l'esquelet artificial que Herr Liszt havia dut un dia quan estudiaven anatomia humana.

—No m'hi havia fixat mai —va dir en to incrèdul, gairebé per a ell i tot.

—En què, no t'havies fixat? —li va preguntar Shmuel.

En resposta, Bruno també va estirar la seva mà, de manera que gairebé es tocaven les puntes del dit del mig.

—Les mans —va dir—. Les tenim tan diferents... Mira!

Els dos nois va abaixar la mirada al mateix temps i la diferència era fàcilment perceptible. Tot i que Bruno era menut per l'edat que tenia, i definitivament no estava gras, la seva mà es veia saludable i plena de vida. Les venes, sota la pell, resultaven invisibles, i els dits eren algú na cosa més que branquetes agonitzant. La mà de Shmuel, en canvi, explicava una història molt diferent.

—Com és que la tens així? —li va preguntar.

—No ho sé —va replicar Shmuel—. Abans solia ser més o menys com la teva, però no m'he pas adonat del canvi, jo. Al meu costat de la tanca, ara tothom té aquest aspecte.

Bruno va arrufar les celles. No li semblava gens bé. Va pensar en la gent dels pijames de ratlles i es va preguntar què passava allà a Out-With i si tot plegat no era una idea terrible si implicava que tothom tingués aquell aspecte de malalt. Res de tot allò no tenia sentit, en opinió seva. Finalment, com que no volia continuar mirant la mà de Shmuel, Bruno es va girar en rodó i va obrir la nevera per remenar a dins a la recerca d'alguna cosa per rosegar. Hi havia mig pollastre farcit que havia sobrat del dinar i els ulls de Bruno van treure espurnes ja que hi havia poques coses en aquesta vida que li agradessin més que un tros de pollastre fred amb sàlvia i farcit de ceba. Va agafar un ganivet del calaix i se'n va tallar unes llesques gruixudes i les va recobrir de farcit abans de girar-se d'esquena al seu amic.

—Estic molt content que hagi vingut —va dir, parlant amb la boca plena—. Si no haguessis d'enlluentar les copes, et podria ensenyar la meva habitació.

—Ell m'ha dit que si em movia d'aquesta cadira tindria problemes.

—Jo no li faria gaire cas —va opinar Bruno, procurant sonar més valent del que era en realitat—. Aquí no és pas a casa seva sinó meva, i quan el Pare no hi és el responsable sóc jo. Et pots creure que no ha llegit mai Villa del tresor?

Shmuel aparentment no l'escoltava amb gaire atenció; tenia els ulls sobre el pollastre i el farcit que Bruno s'anava ficant dins la boca amb un gest natural. Al cap d'un moment, Bruno es va adonar de què mirava i de seguit es va sentir culpable.

—Ho sento, Shmuel —va dir ràpidament—. T'hauria d'haver donat una mica

de pollastre a tu també. Tens gana?

—Aquesta pregunta no me l'has de fer mai a mi —va replicar Shmuel, el qual tot i no conèixer gens ni mica Gretel també en sabia alguna cosa, del sarcasme.

—Espera, te'n tallaré una mica —va dir Bruno, obrint la nevera per llescar tres trossos més de pollastre ben gruixuts.

—No, no; si ell torna... —va dir Shmuel, negant amb el cap ràpidament i mirant un cop i un altre en direcció a la porta.

—Si torna qui? No deus pas voler dir el tinent Kotler?

—Se suposa que només he vingut a enlluentar aquestes copes —va insistir, mirant el bol d'aigua que tenia al davant amb expressió exasperada i tornant a mirar els talls de pollastre que li oferia Bruno.

—Tant se li'n dóna a ell —va dir Bruno, confós per l'angoixa que transmetia Shmuel—. Només és menjar.

—No puc —va dir Shmuel, negant amb el cap i a punt de plorar—. Tornarà, n'estic segur —va prosseguir, pronunciant les frases precipitadament—. M'ho havia d'haver menjat així que m'ho has ofert, ara és mas sa tard, i si n'agafo un tros entrarà ell i...

—Shmuel! Escolta'm! —va exclamar Bruno, leni un pas endavant i posant-li el pollastre a la mà—. Menja't ho i ja està. En queda moltíssim per quan prenguem el te, no has pas de patir per això.

El nen va clavar la mirada en el menjar un instant i després la va aixecar per mirar Bruno amb ulls grossos, agraits però aterrits. Va llambregar un cop més en direcció a la porta i llavors va semblar que es decidia, perquè es va ficar els tres trossos de pollastre a la boca de cop i els va engolir en vint segons exactes.

—Bé, no cal que t'ho mengis tan de pressa —va dir Bruno—. T'ennuegaràs.

—M'és igual —va replicar Shmuel, somrient feblement—. Gràcies, Bruno.

Bruno va correspondre al somriure i estava a punt d'oferir-li més menjar, però en aquell precís moment va reparèixer a la cuina el tinent Kotler i es va parar en sec en veure els dos nois parlant. Bruno se'l va quedar mirant, sentint com s'espessia l'atmosfera, sentint com Shmuel encongia les espatlles mentre allargava la mà per agafar una altra copa i la començava a fregar. Ignorant Bruno, el tinent Kotler va anar bruscament cap a Shmuel i el va mirar enfurismat.

—Què estàs fent? —va cridar—. No t'he dit que freguessis aquestes copes?

Shmuel va assentir ràpidament amb el cap i es va posar a tremolar mentre agafava un altre tovalló i el mullava a l'aigua.

—Qui t'ha dit que tenies permís per parlar en aquesta casa? —va prosseguir Kotler—. T'atreveixes a deso-beir-me?

—No, senyor —va contestar Shmuel suaument—. Ho sento, senyor.

Va alçar els ulls cap al tinent Kotler, que va frunzir les celles perquè va veure una engruna de farcit en els llavis de Shmuel.

—Què has menjat? —va preguntar-li en veu serena, com si no s'ho pogués acabar de creure.

Shmuel va negar amb el cap.

—Has menjat alguna cosa —va insistir el tinent Kotler—. Has robat alguna cosa de la nevera?

Shmuel va obrir la boca i la va tornar a tancar. La va obrir per segona vegada i es va esforçar a trobar les paraules, però no n'hi havia cap. Va mirar en direcció a Bruno, implorant-li ajuda amb la mirada.

—Contesta'm! —va cridar el tinent Kotler—. Has robat alguna cosa de la nevera?

—No, senyor. M'ho ha donat ell —va respondre Shmuel, esclatant a plorar i mirant Bruno de cua d'ull—. Es el meu amic —va afegir.

—El teu...? —va arrencar el tinent Kotler, tot mirant Bruno de través amb aire confós. Va dubtar mentre hi reflexionava—. Què significa exactament que és el teu amic? —va preguntar-li—. Coneixes aquest sagal, Bruno?

A Bruno se li va obrir la boca de bat a bat i va intentar recordar com s'havia de moure per dir que sí. Va mirar el tinent Kotler i va comprendre per què li feia tanta por. Mai no havia vist ningú tan aterrit com Shmuel en aquell moment i volia dir el més adequat per suavitzar les coses però llavors es va adonar que no podia; perquè ell també estava aterrit.

—Coneixes aquest sagal? —va repetir Kotler amb veu més forta—. Has estat parlant amb els presoners?

—Jo... Era aquí quan he entrat —va dir Bruno—. Estava fregant les copes.

—Això no és pas el que t'he preguntat —va replicar Kotler—. L'havies vist abans? Hi has parlat? Per què ha dit que és amic teu?

Bruno es moria de ganes d'escapar-se corrent. Detestava el tinent Kotler, però ara anava cap a on era ell i només podia pensar en el dia que l'havia vist disparant contra aquell gos i en aquell vespre quan Pavel l'havia fet enfadar tant que...

—Bruno, parla! —va cridar Kotler, posant-se vermell de ràbia—. No t'ho preguntaré una tercera vegada.

—No hi he parlat mai —va contestar Bruno immediatament—. No l'havia vist mai de la vida. No el conec de res.

El tinent Kotler va assentir i va semblar complagut amb aquesta resposta. Molt lentament, va tornar a tombar el cap per mirar Shmuel, que ja no plorava, només mirava fixament a terra amb aparença d'intentar convèncer la seva ànima que deixés de viure dins aquest cos diminut, que s'esmunyís enfora i volés cap a la porta i s'enfilés cap al cel, planejant a través dels núvols, fins que fos

molt, molt lluny d'allà.

—Acabaràs d'enlluitar les copes —va sentenciar el tinent Kotler, en veu molt baixa ara, tant que Bruno gairebé no el sentia. Era com si tota aquella ràbia s'hagués transformat en alguna altra cosa. No ben bé el contrari, però alguna cosa inesperada i espantosa—. I després et vindré a buscar per tornar-te al campament i allà tindrem una conversa sobre què els passa, als nois que roben coses. M'has entès bé?

Shmuel va assentir i va agafar un altre tovalló i va començar a fregar una altra copa; Bruno va observar com li tremolaven els dits i va comprendre que l'horroritzava la possibilitat de trencar-ne una. Se li va encongir el cor, però, per més que volia, no era capaç d'apartar la mirada.

—Anem, homenet —va dir el tinent Kotler, acostant-se ara a Bruno i posant-li una mà gens amistosa sobre l'espatlla—. Vés-te'n a la sala d'estar a llegir i deixa aquest trosset de... que acabi la feina —i va fer servir la mateixa paraula que havia dit a Pavel quan l'havia enviat a buscar el pneumàtic, una paraula que Bruno no entenia però que, pel so, no li agradava gaire.

Bruno va assentir i es va girar en rodó i va sortir de la cuina sense mirar enrere. Se li regirava l'estómac i per un moment es va pensar que potser vomitaria. Mai no s'havia sentit tan avergonyit; ni sabia que pogués arribar a ser tan cruel. Es va preguntar com podia ser que un noi que s'imagina ser una bona persona en realitat es pogués comportar amb tanta covardia respecte d'un amic. Es va quedar assegut a la sala d'estar hores i hores meditant-hi, però no es podia concentrar en el llibre i no s'atrevia a tornar a la cuina fins més tard, quan el tinent Kotler ja hi hagués anat a recollir Shmuel i se l'hagués endut.

Cada tarda, després d'aquell dia, Bruno tornava al lloc de la tanca on s'havien trobat però Shmuel no hi era mai. Al cap de gairebé una setmana estava convençut que havia fet una cosa tan terrible que Shmuel no el podria perdonar mai, però el setè dia es va alegrar molt en veure que era allà i que l'esperava, assegut amb les cames encreuades com de costum i mirant la pols de terra.

—Shmuel —va dir, corrent cap a ell i asseient-se també, a punt de plorar d'alleujament i retret—. Em sap molt greu, Shmuel. No sé per què ho vaig fer. Dignes que em perdones.

—No passa res —va mormolar Shmuel, aixecant la mirada ara. Tenia tot d'esgarrinxades a la cara i Bruno es va esgarriar, preguntant-se què li devia haver passat, i per un segon es va oblidar de la disculpa i tot.

—Què t'ha passat? —li va preguntar però llavors no va esperar cap resposta—. Has caigut de la bicicleta? Jo vaig caure de la bicicleta fa un parell d'anys quan érem a Berlín. Anava massa de pressa i vaig caure i vaig anar ple de morats durant setmanes. Et fa mal?

—Ja no me'n sento —va assegurar Shmuel.

—Sembla dolorós.

—Ja no sento res de res —va assegurar Shmuel.

—En fi, em sap greu això d'aquesta última setmana —va dir Bruno—. El detesto, el tinent Kotler. Es pensa que el responsable és ell però s'equivoca —va dubtar un instant, perquè no volia canviar de tema. Li va semblar que ho havia de dir encara una última vegada i ho sentia de debò—. Ho sento molt, Shmuel —va dir en veu clara—. Encara no m'acabo de creure que no li digués la veritat. En tota la meua vida no havia deixat un amic a l'estacada així. Shmuel, estic avergonyit.

I quan ho va dir, Shmuel va somriure i va assentir i Bruno va saber que l'havia perdonat i llavors Shmuel va fer una cosa que no havia fet mai abans. Va aixecar la part inferior de la tanca com solia fer quan Bruno li portava menjar, però aquesta vegada va allargar la mà i la va sostenir allà, esperant fins que Bruno va fer el mateix, i llavors van encaixar les dues mans i van somriure mirant-se directament als ulls.

Va ser la primera vegada que es tocaven.

LA TALLADA DE CABELLS

Havia passat un any des que Bruno havia arribat a casa i havia trobat Maria empaquetant les seves coses i els records de la vida a Berlín gairebé se li havien esvaït del tot. Quan pensava en els temps passats, podia recordar que Karl i Martin eren dos dels seus tres millors amics de per vida, però per més que s'hi esforçava no podia recordar qui era l'altre. I llavors va passar una cosa que va implicar poder marxar dos dies d'Out-With i tornar a la casa d'abans; l'Àvia s'havia mort i la família havia d'anar a casa pel funeral.

Bruno no havia vist l'Àvia des que havien marxat de Berlín però hi pensava gairebé cada dia. El que més en recordava eren les escenificacions que ella, ell i Gretel representaven per Nadal i les festes d'aniversari, i que l'Àvia sempre tenia el vestit perfecte per a ell, fes el paper que fes. Quan va reflexionar sobre el fet que mai més no podrien fer coses així, es va posar molt trist.

Els dos dies que van passar a Berlín també van ser molt tristos. Van anar al funeral, i Bruno i Gretel i el Pare i la Mare i l'Avi seien al banc del davant, i el Pare portava el més impressionant dels uniformes, aquell era midonat i planxat ple de condecoracions. El Pare estava especialment trist, segons li va explicar la Mare, perquè s'havia barallat amb l'Àvia i no havien fet les paus abans que es morís. Mentre era allà, tanmateix, Bruno es va adonar que ja no era tan petit com quan hi vivien perquè hi podia veure per sobre de coses que abans li impedien tota la visió, i perquè, a la casa d'abans, va poder mirar per la finestra del pis del capdamunt i veure tot Berlín sense haver-se de posar de puntetes.

Hi havia moltes corones, enviades a l'església, i el Pare estava molt orgullós perquè una l'havia enviat el Fúria, però la Mare quan ho va sentir va dir que l'Àvia es regiraria a la tomba si ho sabés.

Bruno gairebé es va alegrar de tornar a Out-With. Ara aquella casa s'havia convertit en la seva llar i ja no l'amoïnava que només tingués tres plantes en comptes de cinc, ni que els soldats hi entressin i en sortissin com si en fossin els amos. De mica en mica, va comprendre que les coses no estaven pas tan malament allà, especialment des que havia conegut Shmuel. Sabia que tenia molts motius per sentir-se feliç, com el fet que el Pare i la Mare sempre semblessin estar contents i que la Mare no hagués de fer tantes dormidetes a la tarda ni prendre tantes copetes medicinals de xerès. I que Gretel travessava una fase —paraules de la Mare— i procurava mantenir-se apartada de Bruno.

També hi havia el fet que el tinent Kotler l'havien traslladat lluny d'Out-With i no rondava per allà per fer enrabiar Bruno i molestar-lo sense parar. (Havia marxat de cop i volta i un dia a la nit hi havia hagut una gran ei i d'òria entre el Pare i la Mare per aquesta causa, però el tinent havia desaparegut, definitivament, i no tomar-l'ho pas; Gretel no trobava consol).

Hi havia un altre motiu per sentir-se feliç: ja ningú no li deia homenet.

Però el millor de tot era que tenia un amic que es deia Shmuel.

Continuava fidel al costum de fer la caminada cada tarda al llarg de la tanca i li agradava comprovar que ara el seu amic semblava força més feliç i que ja no se li veien els ulls tan enfonsats, tot i que al cos només hi tenia pell i la cara era d'un color gris desagradable.

Un dia, asseguts un a cada banda com de costum, Bruno va remarcar:

—La nostra és l'amistat més estranya que he fet mai.

—Per què? —va preguntar-li Shmuel.

—Perquè amb tots els altres nois que han estat amics meus hi podia jugar —va contestar—. I nosaltres dos mai no podem jugar junts. L'únic que fem és seure aquí i parlar.

—A mi m'agrada seure aquí i parlar amb tu.

—A mi també, és clar —va admetre Bruno—. Però és una llàstima que de tant en tant no puguem fer res de més emocionant. Explorar una mica, potser. O bé un partit de futbol. No ens hem pogut veure mai sense aquesta tanca de filferro al mig.

Bruno feia comentaris com aquest constantment perquè volia fingir que l'incident d'uns mesos abans, quan havia negat ser amic de Shmuel, no s'havia produït mai. Encara li rosegava el pensament i el feia sentir malament amb ell mateix, tot i que Shmuel, d'una manera francament admirable, semblava que se n'havia oblidat del tot.

—Potser un dia ho podrem fer —va dir Shmuel—. Si mai ens deixen.

Bruno cada dia reflexionava més i més sobre els dos costats de la tanca i, per començar, sobre el motiu pel qual existia la tanca. Va plantejar-se parlar-ne amb el Pare o la Mare però va sospitar que o bé s'enfadarien per haver-ne parlat o bé li explicarien alguna cosa desagradable de Shmuel i la seva família, i per tant va fer una cosa força inusual per a ell. Va decidir parlar-ne amb el Cas Desesperat.

El dormitori de Gretel s'havia transformat considerablement des de l'última vegada que Bruno hi havia entrat. D'entrada, no es veia ni una sola nina per enlloc. Un dia a la tarda, un mes abans si fa no fa, aproximadament a l'època en què el tinent Kotler havia marxat d'Out-With, Gretel havia decidit que ja no li agradaven i les havia ficat dins de quatre bosses grosses i les havia llençat. En el lloc de les nines, hi havia mapes d'Europa que li havia donat el Pare i cada dia, després de llegir el diari, hi posava tot d'agulles i les anava movent d'aquí cap allà. Bruno es deia que potser s'estava tornant boja. En tot cas, no li prenia el pèl ni el maltractava tant com solia fer, de manera que Bruno va pensar que no hi perdria res, parlant amb ella.

—Hola —va dir, trucant educadament a la porta perquè sabia que quan entrava sense trucar s'enfadava molt.

—Què vols? —va preguntar-li Gretel, asseguda davant del tocador fent experiments amb els cabells.

—Res —va dir Bruno.

—Doncs, toca el dos.

Bruno va assentir però va entrar igualment i es va asseure al costat del llit. Gretel l'observava de cua d'ull però no va dir res.

—Gretel —va dir ell al final—. Et puc fer una pregunta?

—Si la fas de pressa —va dir ella.

—Aquí, a Out-With —va començar, però Gretel el va interrompre immediatament.

—No es diu Out-With, Bruno —va intervenir irritada, com si fos la pitjor equivocació de la història de la humanitat—. Per què no aprens a dir-ho bé?

—Es diu Out-With —va protestar ell.

—No senyor —va insistir ella, pronunciant el nom del camp correctament perquè ell el sentís. Bruno va arrufar les celles i arronsar les espatlles al mateix temps.

—Això és el que he dit —va exclamar ell.

—No senyor. En fi, no penso pas discutir amb tu —va dir Gretel, perdent la paciència ja llavors, perquè en tenia molt poca de bon principi—. Què et passa? Què és el que vols saber?

—Una cosa de la tanca —va dir convençut, decidint que això era el més important per començar—. Vull saber per què hi és.

Gretel es va girar en rodó sobre la cadira i el va mirar amb curiositat.

—Vols dir que no ho saps? —li va preguntar.

—No —va dir Bruno—. No entenc per què no podem anar a l'altra banda. Què hem fet tan dolent que no hi puguem anar a jugar?

Gretel es va quedar mirant el seu germà fixament i de sobte va esclafir a riure, i només va parar en veure que Bruno parlava de debò.

—Bruno —va dir-li en to infantil, com si fos la cosa més evident del món—. La tanca no hi és pas per evitar que nosaltres anem allà. Hi és per evitar que ells vinguin cap aquí.

Bruno s'ho va rumiar però no li havia aclarit res. —Per què? —va preguntar.

—Perquè ells han d'estar junts —va explicar-li Gretel.

—Amb les seves famílies, vols dir?

—Bé, sí, amb la família. Però també amb els de la seva raça.

—Què vols dir, la seva raça?

Gretel va sospirar i va sacsejar el cap.

—Els altres jueus, Bruno. No ho sabies, això? Per això han d'estar tots junts, ells. No es poden barrejar amb nosaltres.

—Jueus —va dir Bruno, provant de dir la paraula. Li agradava força com

sonava—. Jueus —va repetir—. Tota la gent que hi ha a l'altra banda de la tanca són jueus.

—Sí, exactament —va dir Gretel.

—Nosaltres som jueus?

Gretel va obrir la boca com si li haguessin donat una bufetada.

—No, Bruno —va dir—. Definitivament no. I una cosa així, no hauries ni de dir-la.

—Però, per què no? Què som, doncs?

—Som... —va començar Gretel, però llavors es va haver d'aturar per pensar-hi—. Som... —va repetir, però no estava segura de quina era exactament la resposta a la pregunta de Bruno—. En fi, jueus no, de cap manera —va articular al final, sabent que era una resposta francament insatisfactòria.

—Ja sé que no —va dir Bruno en to frustrat—. T'estic preguntant què som, si és que no som jueus:

—Som l'oposat —va dir Gretel llavors, pensant ràpidament i sentint-se molt més satisfeta amb aquesta resposta—. Sí, això mateix. Som l'oposat.

—D'acord —va dir Bruno, complagut d'haver aclarit finalment aquell punt—. I els oposats viuen en aquesta banda de la tanca i els jueus a l'altra.

—Això mateix, Bruno.

—Per què els oposats no agradem als jueus?

—No, és a nosaltres que no ens agraden ells, estúpid.

Bruno va arrufar les celles. A Gretel, li havien dit i repetit cent vegades que tenia prohibit dir estúpid al seu germà però ella hi persistia.

—I per què no ens agraden els jueus a nosaltres?

—Perquè són jueus —va dir Gretel.

—Ja ho entenc. Els oposats i els jueus no s'avenen.

—No, Bruno —va dir Gretel però ho va dir a poc a poc perquè s'havia trobat alguna cosa desagradable als cabells i ho estava examinant i no li feia cap gràcia.

—Bé, i ningú no els pot reunir tots junts i...

Però a Bruno el va interrompre un xiscler eixordador de Gretel; tan fort que va despertar la Mare, que feia una dormideta de tarda, la qual va entrar a l'habitació corrent per descobrir quin dels seus dos fills havia assassinat l'altre.

Mentre s'examinava els cabells, Gretel havia trobat un ou diminut, no més gran que el cap d'una agulla. El va ensenyar a la Mare, que li va examinar tot el cap, apartant-li ràpidament flocs de cabells, abans d'afanyar-se cap a Bruno per fer el mateix amb ell.

—Ah, no m'ho puc creure —va dir la Mare irritada.

Ja sabia jo que en un lloc com aquest acabaria passant una cosa així.

Va resultar que tant Gretel com Bruno tenien polls als cabells i Gretel se'ls va haver de tractar amb un xampú especial que feia una pudor terrible i després es quedava asseguda dins la seva habitació durant hores sense fi, plorant

desconsoladament.

Bruno també tenia el mateix xampú però llavors el Pare va decidir que el millor que podia fer Bruno era començar de cap i de nou i va anar a buscar una navalla i li va afaitar el cap al zero, cosa que va fer plorar Bruno. El Pare no va trigar gaire estona però detestava veure els cabells voleiant des del cap i aterrant-li vora els peus, però el Pare va dir que era necessari.

Després es va mirar el mirall del bany i es va marejar. Se li veia tot el cap deformat, sense cabells, i els ulls semblaven massa grans per a aquella cara. Gairebé li feia por la seva pròpia imatge.

—No et preocupis —el va consolar el Pare—. Et tornaran a créixer. Només trigaran unes setmanes.

—Tot ve de la porqueria que hi ha aquí —va dir la Mare—. Si almenys determinades persones s'adonessin de com ens està afectant a tots aquest lloc.

Quan es va contemplar en el mirall, Bruno no va poder evitar dir-se que ara s'assemblava molt a Shmuel i es va preguntar si tota la gent de l'altre costat de la tanca també tenien polls i per això duïen el cap alaitat com ell.

Quan l'endemà va trobar el seu amic, Shmuel va començara riure en veure la pinta que feia Bruno, cosa no li va millorar gaire la confiança en si mateix, que ja era més aviat feble.

—Ara faig la mateixa pinta que tu —va dir Bruno en to trist, com si admetre-ho fos una cosa terrible.

—Però més gras —va concedir-li Shmuel.

LA MARE SE SURT AMB LA SEVA

Durant el transcurs d'unes setmanes, a causa de la vida que duia a Out-With, la Mare cada vegada semblava més infeliç, i Bruno comprenia perfectament quin en podia ser el motiu. Fet i fet, quan hi van arribar, ell detestava el lloc perquè no s'assemblava gens a la seva casa i no disposava de coses com els seus tres millors amics de per vida. Però això amb el temps havia canviat, en gran part gràcies a Shmuel, que s'havia convertit en algú més important a la seva vida del que mai havien estat Karl, Daniel o Martin.

Però la Mare no tenia un amic com Shmuel. No tenia ningú amb qui parlar i l'única persona amb qui havia travat una espècie d'amistat —el jove tinent Kotler — l'havien traslladada a un altre lloc.

Malgrat que s'esforçava a no ser un d'aquells nois que es passen les hores escoltant pel forat dels panys i de les xemeneies, es va escaure que un dia Bruno passava per davant del despatx del Pare mentre la Mare i el Pare sostenien una d'aquelles seves converses. No pretenia es coltar d'amagat però parlaven força fort i no va poder evitar sentir-los.

—Es horrible —deia la Mare—. Simplement horrible. No ho puc suportar més.

—No tenim pas elecció —va replicar el Pare—. Ens han assignat aquesta missió i...

—No, a tu t'han assignat aquesta missió —va objectar la Mare—. Es teva i no nostra. Queda-t'hi tu, si vols.

—I què pensarà la gent —va inquirir el Pare— si permeto que tu i la canalla torneu a Berlín sense mi? Es faran preguntes sobre el meu compromís amb la feina que tinc aquí.

—Feina? —va cridar la Mare—. D'això en dius feina?

—Jo no la qüestiono, ja ho saps. Sóc un soldat.

Bruno no va sentir gaire res més perquè les veus s'acostaven a la porta i hi havia la possibilitat que la Mare sortís com un remolí a buscar un copeta de xerès medicinal, de manera que es va escapar corrent escales amunt.

Tot i així, ja havia sentit prou coses per saber que era possible que tornessin a Berlín i, de manera ben sorprenent, no sabia com agafar-s'ho.

Una part d'ell recordava que li encantava la vida que duia abans allà, però a hores d'ara haurien canviat tantes coses. Karl i els altres dos millors amics de per vida, els noms dels quals no podia recordar, a hores d'ara probablement ja l'haurien oblidat. L'Avia era morta i gairebé mai no sabien res de l'Avi, del qual el Pare deia que s'havia tornat senil.

Però, per altra banda, s'havia acostumat a la vida d'Out-With, Herr Liszt no el molestava, era més amic de Maria del que mai havia estat a Berlín, Gretel

continuava travessant una fase i mantenint-se apartada d'ell (i ja no semblava un Cas tan Desesperat) i les converses a la tarda amb Shmuel l'omplien de felicitat.

Després de sospesar les dues cares de la qüestió, Bruno no sabia què pensar i va decidir que, passés el que passés, acceptaria la decisió que prenguessin sense queixar-se.

Durant unes setmanes no va passar res; la vida prosseguia amb normalitat.

El Pare es passava la major part del temps a dins el despatx o a l'altre costat de la tanca.

La Mare es mantenia en silenci durant el dia i sovintejava molt més les dormidetes de tarda, algunes de les quals ni tan sols es produïen a la tarda sinó abans de dinar, i Bruno patia per la seva salut perquè mai no havia conegut ningú que necessités tantes còpotes medicinals de xerès.

Gretel es quedava a la seva habitació, ara sense les nines, concentrada en els diversos mapes que havia enganxat a les parets i consultava els diaris durant hores i hores abans de modificar lleugerament la situació de les agulles que hi tenia clavades. (Herr Liszt estava especialment complagut a causa d'aquesta afecció).

I Bruno feia exactament el que li demanaven i no provocava cap mena de problema i s'acontentava amb aquell amic secret, l'existència del qual no coneixia ningú.

I llavors un dia el Pare va cridar Bruno i Gretel al despatx i els va informar dels canvis que s'esdevindrien.

—Seieu, fills meus —va dir, indicant dues grans butaques de cuir en les quals normalment, quan tenien ocasió d'entrar al despatx del Pare, els deien que no segues sin perquè duïen els dits bruts. El Pare seia darrere de l'escriptori—. Hem decidit fer alguns canvis va proïseguir, parlant amb un aire una mica trist—. Digueu-me una cosa. Sou feliços aquí?

—Sí, Pare, naturalment —va dir Gretel.

—I tant, Pare —va dir Bruno.

—I no enyoreu Berlín gens ni mica?

Gretel i Bruno van fer un segon de pausa per mirar-se fugaçment, preguntant-se qui correria el risc de contestar.

—Bé, jo l'enyoro moltíssim —va dir Gretel al final—. No em faria res tornar a tenir amigues.

Bruno va somriure, pensant en el seu secret.

—Amigues —va dir el Pare, assentint—. Sí, hi he pensat tot sovint. Et deus haver sentit una mica sola aquí alguns dies.

—Molt sola —va reblar Gretel en to decidit.

—I tu, Bruno —va preguntar-li el Pare mirant-lo ara directament—. Enyores els teus amics?

—Bé, sí —va apuntar, reflexionant moltíssim la resposta—. Però em sembla

que, vagi on vagi, sempre enyoraré algú —això era una referència indirecta a Shmuel però no volia expressar-la més explícitament.

—Però, t'agradaria tornar a Berlín? —li va preguntar el Pare—. Si sorgís l'oportunitat?

—Tots nosaltres? —va preguntar Bruno.

El pare va sospirar profundament i va negar amb el cap.

—La Mare, la Gretel i tu. A l'antiga casa de Berlín. T'agradaria, això?

Bruno s'ho va rumiar.

—Doncs, no m'agradaria si tu no hi fossis —va dir, perquè era la veritat.

—Així que t'estimaries més quedar-te aquí amb mi?

—M'estimaria més que estiguéssim tots quatre junts com ara —va dir, incloent-hi Gretel amb una certa re-nuència—. Tant si fos a Berlín com a Out-With.

—Ai, Bruno! —va esclatar Gretel en to exasperat, però Bruno no va saber si era perquè potser li espatllaria els plans de tornar a casa o perquè (segons ella) continuava pronunciant malament el nom de la casa on vivien.

—Doncs, de moment em temo que això serà impossible —va dir el Pare—. Em temo que el Fúria ara com ara no em rellevarà pas del comandament. La mare, per altra banda, opina que aquest és un moment perfecte perquè vosaltres tres torneu a Berlín a reobrir la casa i si m'ho penso bé... —va marcar un segon de pausa mirant per la finestra cap a l'esquerra, la finestra que donava a una vista del campament que hi havia a l'altre costat de la tanca—. Si m'ho penso bé, potser té raó. Potser aquest lloc no fa per a nois i noies de la vostra edat.

—N'hi ha centenars de nois, aquí —va dir Bruno sense sospesar bé les paraules abans de pronunciar-les—. Però són a l'altre costat de la tanca.

Un silenci va seguir aquest comentari, però no era un silenci normal, dels que es produeixen simplement quan no parla ningú. Era un silenci atapeït de soroll. El Parc i Gretel se'l van quedar mirant fixament i ell va parpellejar sorprès.

—Què significa això que hi ha centenars de nois allà? —va preguntar-li el Pare—. Què en saps tu, del que pas sa allà?

Bruno va obrir la boca per respondre però el preocupava buscar-se problemes si explicava massa coses.

—Els puc veure des de la finestra del dormitori —va dir al final—. Es clar que són molt lluny però diria que n'hi ha centenars. I tots porten pijames de ratlles.

—Pijames de ratlles, sí —va dir el Pare, assentint amb el cap—. I els has estat observant, no és veritat?

—Bé, diguem que els he vist —va replicar Bruno—. No sé del cert si és la mateixa cosa.

El Pare va somriure.

—Molt bé, Bruno —va dir—. I tens raó, no és pas ben bé la mateixa cosa —

va dubtar una altra vegada i va tornar a assentir amb el cap, com si finalment hagués pres una decisió—. No, ella té raó —va dir, parlant en veu alta però sense mirar ni Gretel ni Bruno—. Ella té tota la raó. Ja us hi heu estat massa temps, aquí. Ja és hora que torneu a casa.

I així es va prendre la decisió. Van avisar a l'avançada perquè netegessin la casa, netegessin les finestres, envernissessin la barana, planxessin la roba blanca i fessin els llits, i van anunciar que la Mare, Gretel i Bruno tornarien a Berlín abans d'una setmana.

Bruno va descobrir que no es moria de ganes perquè arribés el dia tant com s'hauria imaginat i li sabia greu haver de comunicar les noves a Shmuel.

IMAGINA L'AVENTURA FINAL

L'endemà que el pare informés Bruno que aviat tornaria a Berlín, Shmuel no va aparèixer a la tanca com de costum. Tampoc no es va deixar veure l'endemà passat. El tercer dia, quan Bruno va arribar al lloc, tampoc no hi havia ningú assegut a terra amb les cames encreuades, i Bruno es va esperar deu minuts i ja estava a punt de tornar cap a casa, molt preocupat per haver de marxar d'Out-With sense veure el seu amic, quan un punt en la distància es va convertir en una taqueta i la taqueta es va convertir en un grumoll i el grumoll, al seu torn, en un noi en pijama de ratlles.

Bruno va esclatar en un somriure quan va veure aquella figura anant cap a ell i es va asseure a terra, traient-se de la butxaca el tros de pa i la poma que havia rampinyat per donar a Shmuel. Però fins i tot d'un tros lluny, podia percebre que el seu amic encara es mostrava més infeliç que de costum i, quan va arribar a la tanca, ni tan sols va abassegar el menjar amb l'avidesa habitual.

—Em pensava que ja no vindries més —va dir Bru no—. Vaig venir ahir i abans-d'ahir i no hi eres.

—Em sap greu —va replicar Shmuel—. Va passar, una cosa.

Bruno el va mirar enquistant els ulls, intentant endevinar què podia ser. Es va dir que potser a Shmuel també l'havien informat que tornava a casa; al capdavant, de coincidències així se'n donen, i ells, per exemple, havien nascut el mateix dia.

—I doncs —va fer Bruno—. Què ha passat?

—El Papa —va dir Shmuel—. No el trobem enlloc.

—Que no el trobeu? Això és molt estrany. Vols dir que s'ha perdut?

—Suposo que sí —va respondre Shmuel—. Dilluns era aquí i va anar al torn de treball amb un grup d'homes i no n'ha tornat cap.

—I no t'ha escrit una carta? —va preguntar Bruno—. No t'ha deixat una nota dient quan pensa tornar?

—No —va respondre Shmuel.

—Que estrany —va dir Bruno—. L'has buscat bé? —va preguntar al cap d'un instant.

—Es clar que l'he buscat —va replicar Shmuel sospirant—. He fet allò del que tu sempre parles. He fet algunes exploracions.

—I no n'has trobat cap rastre?

—Cap.

—Doncs, és molt estrany —va reiterar Bruno—. Però em sembla que hi deu haver una explicació senzilla.

—I quina és? —va inquirir Shmuel.

—M'imagino que van dur els homes a treballar a una altra ciutat i s'hi han hagut de quedar uns dies fins a enllestir la feina. Els correus aquí no funcionen

gaire bé, fet i fet. Jo diria que tornarà aviat.

—Això espero —va replicar Shmuel, que semblava a punt de plorar—. No sé pas com ens ho farem sense ell.

—Ho podria preguntar al Pare si vols —va oferir-se.

Bruno cautelosament, confiant que Shmuel no digués que sí.

—No crec pas que fos una bona pensada —va opinar Shmuel, contesta que, per a decepció de Bruno, no era pas un refús directe al seu oferiment.

—Per què no? —va preguntar altre cop—. El Pare sap molt bé com van les coses en el teu costat de la tanca.

—Em sembla que als soldats no els som gens simpàtics —va apuntar Shmuel—. Bé —va afegir esclafint una rialla fins a on això li era possible—, de fet, em consta que no els som gens simpàtics. Ens odien.

Bruno es va fer enrere sorprès.

—Estic segur que no us odien —va dir.

—I tant que sí —va insistir Shmuel, fent-se endavant, enxiuint els ulls i corbant enrabiats els llavis lleugerament cap amunt—. Però estem en paus perquè jo també els odio. Com els odio —va repetir vivament.

—No odies el meu Pare, oi? —va preguntar-li Bruno.

Shmuel es va mossegar el llavi i no va dir res. Havia vist el pare de Bruno en moltes ocasions i no podia comprendre com un home tan malvat podia ser el pare d'un noi tan amable i ben educat.

—En fi —va dir Bruno després d'una pausa, ja que no volia aprofundir en el tema—, jo també t'he d'explicar una cosa.

—Ah, sí? —va preguntar-li Shmuel, aixecant els ulls esperançat.

—Sí. Me'n torno a Berlín.

A Shmuel li va caure la mandíbula a causa de la SOI presa.

—Quan? —va interrogar, amb la veu una mica enganxada a la gola.

—Doncs, avui és dijous —va dir Bruno—. Em sembla que marxarem diumenge. Després de dinar.

—Però, per quant de temps? —va insistir Shmuel.

—Em sembla que per sempre —va contestar Bruno—. A la Mare no li agrada Out-With, diu que no és lloc per educar dues criatures, de manera que el Pare es quedarà aquí a treballar perquè el Fúria té grans projectes en ment per a ell però tots els altres ens en tornem a casa nostra.

Ho va dir tot i que ja no estava segur de quina era la seva casa en realitat.

—De manera que no ens veurem més? —va preguntar-li Shmuel.

—Bé, un dia segur que sí —va replicar Bruno—. Podries venir de vacances a Berlín. No pots pas quedar-te aquí per sempre, fet i fet. O sí?

Shmuel va negar amb el cap.

—Suposo que no —va dir en to trist—. No tindrè ningú amb qui parlar quan hakis marxat —va afegir.

—Sí —va dir Bruno que hauria volgut afegir-hi les paraules « Jo també et trobaré a faltar, Shmuel », però va sentir vergonya de pronunciar-les—. De manera que demà serà l'últim dia que ens veurem fins aleshores —va prosseguir—. Ens haurem de dir adéu, fins aleshores. Intentaré portar-te alguna cosa especial.

Shmuel va assentir però no va trobar paraules per expressar la pena que sentia.

—M'hauria agradat poder jugar junts —va dir Bruno, després d'una pausa llarga—. Una vegada només. Només per tenir el record.

—A mi també —va dir Shmuel.

—Ens hem passat més d'un any parlant i no hem pogut jugar junts ni una sola vegada. I saps què més? —va afegir—. Durant tot aquest temps, he mirat el lloc on vius des de la finestra de la meva habitació i mai no he pogut veure com és personalment.

—No t'agradaria pas —va opinar Shmuel—. Casa teva és molt més maco —va afegir, perquè ell, és clar, sí que havia estat a casa de Bruno una vegada, precisament el dia que Bruno va afirmar no haver parlat mai amb ell, incident al qual cap dels dos no s'havia referit mai més.

—Tot i així m'agradaria haver-ho vist —va insistir Bruno.

Shmuel s'ho va rumiar un moment i després va allargar el braç per posar la mà sota la tanca i aixecar-la una mica, fins a l'alçada en què un noi menut, potser de la mida de Bruno, hi pogués passar per sota.

—I doncs? —va exclamar Shmuel—. Per què no vénis?

Bruno va parpellejar i s'ho va rumiar. —No crec que tingui permís —va dir carregat de dubtes.

—Vaja, probablement tampoc no tens permís per venir aquí a parlar amb mi cada dia —va argumentar Shmuel—, i ho fas de totes maneres.

—Però si m'enamessin tindria problemes —va dir Bruno, que dubtava molt que la Mare o el Parc aproves sin que fes una cosa així.

—Això és veritat —va dir Shmuel, abaixant la tanca, altre cop i mirant a terra amb llàgrimes als ulls. En fi, suposo que ens veurem demà per dir-nos adéu, donç.

Cap dels dos nois no va dir res durant uns moments. Bruno, de sobte, va tenir una idea genial.

—Si no és que... —va començar, reflexionant un instant per permetre la incubació mental d'un pla. Es va posar una mà al cap i es va tocar on solia tenir els cabells, però ara només hi havia una mica de pèl que encara no havia crescut del tot des de l'episodi dels polls de Gretel—. No recordes que vas dir que ens assemblàvem? —va preguntar a Shmuel—. Des que em van afaitar el cap?

—Però més gras —va concedir-li Shmuel.

—Doncs, si aquest és el cas —va dir Bruno—, i jo també tingués un pijama

de ratlles, podria venir al teu costat de visita i ningú no ho descobriria.

A Shmuel se li va il·luminar la cara amb un gran somriure.

—Vols dir? —va preguntar-li—. Ho faries de debò?

—I tant —va replicar Bruno—. Seria una gran aventura. La nostra última aventura. I podria explorar una mica finalment.

—I ajudar-me a buscar el Papa —va dir Shmuel.

—Per què no —va dir Bruno—. Farem córrer la veu a veure si en podem trobar cap pista. Això sempre és assenyat quan estàs explorant. L'únic problema és aconseguir un pijama de ratlles de més.

Shmuel va negar amb el cap.

—No hi ha problema —va asseverar—. Els guarden en una barraca. En puc agafar un de la meva mida i por-tar-te'l. Després et canvies de roba i anem a buscar el Papa.

—Meravellós —va exclamar Bruno, atrapat per l'entusiasme de l'instant—. Doncs, ja tenim un pla.

—Ens trobarem demà a la mateixa hora —va dir Shmuel.

—No arribis tard demà —va dir Bruno, aixecant-se i espolsant-se—. I no t'oblidis del pijama de ratlles.

Aquella tarda els dos nois van marxar cap a casa molt animats. Bruno s'imaginava una aventura formidable i l'oportunitat de veure finalment què hi havia en realitat a l'altre costat de la tanca abans de tornar a Berlín —per no esmentar a més a més el fet de portar a terme una exploració seriosa—, i Shmuel hi veia una oportunitat perquè algú l'ajudés a buscar el seu Papa. En conjunt, semblava un pla molt sensat i una bona manera d'acomiar-se.

EL QUE VA PASSAR L'ENDEMÀ

L'endemà, divendres, va tornar a ser un dia humit. Quan Bruno es va despertar al matí, va mirar per la finestra i es va endur una decepció en veure que plovia a raig fet. Si no hagués estat perquè era l'última oportunitat de passar una estona amb Shmuel —per no dir res de l'aventura, que seria molt emocionant, ja que implicava disfressar-se—, aquell dia ho hauria deixat córrer i hauria anotat al diari que havia de recuperar la idea alguna tarda de la setmana següent, durant la qual no tenia previst res especial.

Tanmateix, el rellotge avançava i no ho podia evitar de cap manera. I fet i fet era d'hora al matí i podien passar moltes coses fins al final de la tarda, que era quan sempre es trobaven els dos nois. Segurament llavors ja hauria parat de ploure.

Va mirar per la finestra durant les classes matinals de Herr Liszt, però no semblava pas que s'espessés la pluja i fins repicava sorollosament contra la finestra.

A l'hora de dinar va mirar per la finestra de la cuina i definitivament començava a afluir i fins i tot s'insinuava un raig de sol darrere un núvol negre.

S'hi va continuar fixant a la tarda, durant les classes d'història i geografia, mentre va augmentar fins al punt màxim i amenaçava trencar la finestra i tot.

Afortunadament, va parar aproximadament a l'hora en què Herr Liszt se n'anava, de manera que Bruno es va calçar un parell de botes i l'abric impermeable i va esperar que no hi hagués ningú i va marxar de casa.

Les botes grinyolaven en el fang i Bruno va començar a gaudir de la passejada com mai abans. Semblava que a cada passa s'enfrontés al perill d'entrebancar-se i caure, però no ho va fer ni un cop i va aconseguir mantenir l'equilibri fins i tot en un tros especialment dolent on, en aixecar el peu esquerre, la bota va quedar clavada al fang mentre el peu se li esmunyia de dins.

Va mirar el cel i, malgrat que encara era molt fosc, es va dir que de ben segur ja havia plogut prou aquell dia i que aquella tarda no hi tornaria. Naturalment hi hauria la dificultat d'explicar per què anava tan brut quan tornés a casa, però ho podia adjudicar al fet de ser un nen com tants, com la Mare sempre li assegurava, i probablement no tindria gaires problemes. (La Mare estava especialment contenta des de feia uns dies; a mesura que anaven tancant les caixes amb les pertinences i les carregaven a un camió que les portaria a Berlín).

Shmuel estava esperant Bruno quan hi va arribar i per primera vegada no estava assegut sobre la pols de terra amb les cames encreuades sinó dret, recolzat contra la tanca.

—Hola, Bruno —va dir en veure que s'acostava el seu amic.

—Hola, Shmuel —va correspondre Bruno—. No estava gens segur de si ens tomariem a veure mai més, vull dir a causa de la pluja i tot plegat- va apuntar Shmuel. —He pensat que potser et farien quedar a dins de casa.

—Durant una estona, tant podia ser que sí com que no —va dir Bruno—. Amb aquest temps tan dolent.

Shmuel va assentir i va estirar les mans cap a Bruno, que va obrir la boca meravellat. Li havia dut uns pantalons i una camisa de pijama de ratlles i una gorra de drap també de ratlles, exactament com el que ell portava posat. No semblaven gaire nets però es tractava d'una disfressa, i Bruno sabia que els bons exploradors sempre porten la roba adequada.

—Encara vols ajudar-me a trobar el Papa? —va preguntar Shmuel i Bruno va assentir ràpidament.

—Naturalment —va declarar, tot i que al seu cap trobar el Papa de Shmuel no era tan important com la perspectiva d'explorar el món de l'altre costat de la tanca—. No et deixaré pas a l'estacada.

Shmuel va aixecar la part inferior de la tanca i per sota va donar la roba a Bruno, anant amb compte que no toqués el terra fangós de sota.

—Gràcies —li va dir Bruno, rasant-se el pèl del cap mentre es preguntava com es podia haver descuidat de portar una bossa per guardar la seva roba. El terra era tan brut en aquell lloc que si l'hi deixava, quedaria feta una pena. No tenia pas elecció, en realitat. La podia deixar allà fins més tard i acceptar el fet de trobar-la completament enfangada o deixar-ho córrer tot plegat, i això, com sap qualsevol explorador de mèrit, estava fora de programa.

—Bé, gira't —va dir Bruno, assenyalant el seu amic, que s'estava dret allà amb posat incòmode—. No vull que em miris.

Shmuel es va girar i Bruno es va treure l'impermeable i el va deixar sobre el terra tan bé com va saber. Després es va treure la camisa i va tremolar un segon per culpa de l'aire fred abans de posar-se la part de dalt del pijama.

Mentre se la passava pel cap, va cometre l'error de respirar pel nas; no feia pas gaire bona olor.

—Quan ho van rentar per última vegada? —va cridar, i Shmuel es va girar com hauria fet tothom en aquelles circumstàncies, ja que és de mala educació parlar amb algú que està d'esquena.

—No sé pas si ho han rentat mai —va respondre Shmuel.

—Tomba't! —va cridar Bruno, i Shmuel va fer el que li deien. Bruno va mirar a dreta i esquerra altre cop però no es veia ningú enlloc i va emprendre la complicada tasca de treure's els pantalons mantenint una cama i una bota a terra al mateix temps. Li resultava molt estrany despullar-se dels pantalons a l'aire lliure i no es volia ni imaginar què en pensaria si el veia algú, però finalment, amb un esforç majúscul, va aconseguir enllestir el procés.

—Apa —va dir—. Ara ja et pots girar.

Shmuel es va girar justament quan Bruno procedia al toc final del vestuari i es va posava la gorra de ratlles sobre el cap. Shmuel va parpellejar sacsejant el cap. Resultava francament extraordinari. Si no hagués estat perquè Bruno no era ni de bon tros tan prim com els nois d'aquell costat de la tanca, ni tampoc tan pàl·lida, distingir-los hauria estat difícil. Gairebé era com si tots fossin exactament el mateix, de fet, segons va pensar Shmuel.

—Saps en què em fa pensar això? —va preguntar Bruno, i Shmuel va negar movent el cap—. En què? —va preguntar-li.

—En l'Àvia —va respondre Bruno—. Recordes que te'n vaig parlar? La que es va morir?

Shmuel va assentir; se'n recordava perquè Bruno li n'havia parlat molt sovint en el transcurs d'aquest any, i li havia dit que se l'estimava molt, i que li sabia greu no haver-li escrit més sovint abans que es morís.

—Em recorda les obres de teatre que solia representar amb la Gretel i jo mateix —va dir, apartant la mirada de Shmuel mentre recordava aquells dies llunyans a Berlín, ara part dels pocs records que refusaven esvaïr-se—. Em recorda que sempre tenia el vestit perfecte per a mi. « Si portes el vestit adequat, et sents com la persona que fingeixes ser », em solia dir. Suposo que això és justament el que faig ara, no et sembla? Fingir ser una persona de l'altre costat de la tanca.

—Un jueu, vols dir —va apuntar Shmuel.

—Sí —va corroborar Bruno, oscil·lant sobre els peus amb gest incòmode—. Això mateix.

Shmuel va assenyalar les botes que Bruno havia dut venint de casa.

—També les hauràs de deixar aquí —va dir-li.

Bruno va semblar consternat.

—Amb aquest fang... —va dir—. No deus pas esperar que vagi descalç.

—Si no hi vas, et reconeixeran —va remarcar Shmuel—. No ho pots pas triar.

Bruno va sospirar però sabia que el seu amic tenia raó i es va treure les botes i els mitjons i ho va deixar tot a terra al costat de la pila de roba. Al principi, la sensació de posar els peus nus enmig d'aquell fangar va ser terrible; se li enfonsaven fins als turmells i cada vegada que aixecava un peu, la sensació empitjorava. Però després més aviat el divertia.

Shmuel es va ajupir i va aixecar la base de la tanca, però només cedia fins a una determinada alçada i Bruno no va tenir més remei que passar rodolant per sota, embrutant-se el pijama de fang de cap a peus. Quan es va mirar, va esclafir a riure. En tota la vida no havia anat tan brut i la sensació era meravellosa.

Shmuel també va somriure i els dos nois es van quedar palplantats un moment, estranyats de ser al mateix costat de la tanca.

Bruno sentia el viu desig d'abraçar Shmuel, per fer-li saber que l'apreciava molt i que s'havia divertit molt parlant amb ell aquest any passat.

Shmuel també tenia ganes d'abraçar Bruno, per donar-li les gràcies per totes les atencions, i pel menjar que li havia regalat, i perquè ara l'ajudaria a buscar el Papa.

Cap dels dos, no obstant això, no va abraçar l'altre, sinó que es van posar a caminar, allunyant-se de la tanca en direcció al campament, trajecte que Shmuel havia fet gairebé cada dia durant tot un any quan s'esmunyia de la mirada dels soldats i aconseguia arribar a aquesta zona d'Out-With, que aparentment no estava vigilada còns tantment, un lloc en el qual havia tingut la sort de conèixer un amic com Bruno.

No van trigar gaire a arribar a on anaven. Bruno va obrir els ulls esbalaït pel que veia. Ell s'imaginava que estes les barraques eren plenes de famílies felices, i que la gent s'asseia a fora en balancins al capvespre a explicar històries dient que tot anava molt més bé quan eren criatures i respectaven els parents adults, no pas com la canalla d'avui en dia. Es pensava que tots els nois i les noies que hi vivien, estaven en grups separats, jugant a tennis o a futbol, saltant a corda i marcant rectangles a terra per jugar a la xerranca.

S'imaginava que al centre hi hauria una botiga, i potser un cafè petit com els que havia vist a Berlín; es preguntava si també hi hauria una parada de fruita i verdura.

Al capdavall, totes les coses que s'havia imaginat que hi podia haver... no hi eren.

No hi havia persones adultes assegudes al porxo en un balanci.

I la canalla no es repartia en grups per jugar al que fos.

I no només no hi havia cap parada de fruita i verdura, sinó tampoc cap cafè com els que havia vist a Berlín.

En comptes de tot això, hi havia grups molt nombrosos de persones assegudes, mirant a terra, amb una expressió tan trista que feia por; totes tenien una cosa en comú i era que estaven molt primes i que tenien els ulls enfonsats dins el crani i el cap afaitat, cosa que Bruno va creure que es devia al fet que allà també hi havia hagut una plaga de pòlls.

En un racó, Bruno va veure tres soldats que semblaven vigilar un grup d'una vintena d'homes. Els escridassaven i alguns homes havien caigut de genolls i es quedaven allà amb el cap entre les mans.

En un altre racó, va veure més soldats drets, rient i mirant el canó de les armes, que apuntaven a l'atzai en qualsevol direcció, però sense disparar.

De fet, mirés on mirés, l'únic que veia eren ducs classes diferents de persones; les unes eren soldats contents, riallers, vestits d'uniforme, i les altres eren persones en pijama de ratlles que ploraven, la majoria de les quals semblava que tenien la mirada perduda en l'espai com si en realitat dormissin.

—Em sembla que no m'agrada pas aquest lloc —va dir Bruno al cap d'una estona.

—A mi tampoc —va corroborar Shmuel.

—Crec que hauria de tornar a casa —va dir Bruno.

Shmuel es va aturar i el va mirar fixament.

—I el Papa? —va inquirir—. Has dit que m'ajudaries a trobar-lo.

Bruno s'ho va rumiar. Ho havia promès al seu amic i ell no era persona de faltar a una promesa, especialment tenint en compte que era l'última vegada que estaven junts.

—D'acord —va dir, tot i que ara se sentia molt menys segur que abans—. Però, a on l'hauriem de buscar?

—Has dit que havíem de trobar pistes —va dir Shmuel, que estava enfadat perquè es deia que, si no l'ajudava Bruno, qui l'ajudaria?

—Pistes, és veritat —va concedir Bruno, assentint—. Fens raó. Comencem a buscar.

I així Bruno va fer honor a la paraula donada i els dos nois es van passar una hora i mitja inspeccionant el camp a la recerca de proves. No sabien del cert què buscaven però Bruno continuava asseverant que un bon explorador ho sabria reconèixer quan ho trobés.

Tot i així, no van trobar res que els pogués facilitar una pista respecte de la desaparició del Papa de Shmuel i es començava a fer fosc.

Bruno va escrutar el cel i feia pinta que potser tornaria a ploure.

—Em sap greu, Shmuel —va dir finalment—. Em sap greu no haver trobat cap pista.

Shmuel va assentir movent el cap tristament. No estava pas sorprès en el fons. De fet, no hi tenia pas gaire confiança. Però tot i així havia estat agradable que el seu amic anés a veure el lloc on ell vivia.

—Em sembla que me n'hauria d'anar a casa ara —va dir Bruno—. M'acompanyaràs fins a la tanca?

Shmuel va obrir la boca per contestar i estava a punt de dir que sí quan, en aquell precís moment, es va sentir un xiulet molt fort, i deu soldats —més dels que Bruno havia vist junts en el mateix lloc fins aleshores— van envoltar una zona del campament, justament la zona on eren Bruno i Shmuel.

—Què passa ara? —va xiuxiuejar Bruno—. Què vol dir això?

—Ho fan de tant en tant —va respondre Shmuel—. Obliguen la gent a marxar com soldats.

—Marxar com soldats! —va exclamar Bruno, esbalaït—. Jo no puc. He d'arribar a casa a temps de sopar. Hi ha vedella rostida aquest vespre.

—Xtxt —va fer Shmuel, posant-se un dit davant dels llavis—. No diguis res o s'enfadaran.

Bruno va arrufar les celles però es va sentir alleugerit perquè ara tota la gent d'aquella zona del camp que duia pijama de ratlles s'ajuntava, la majoria perquè els soldats els empenyien, i Bruno i Shmuel van quedar amagats al centre de

manera que no els podia veure ningú. No sabia per què tothom feia aquella cara de pànic —fet i fet, anar de marxa no és pas res tan horrorós— i els volia dir xiuxiuejant que no passava res, que el Pare era el Comandant, i que si ell volia que la gent fes allò doncs segur que estava bé.

Els xiulets van sonar altre cop i ara el grup de gent, que devia arribar al centenar, va començar a desfilar a poc a poc, mentre Bruno i Shmuel continuaven junts al centre. Es va produir algun incident a la part del darrere, on hi havia gent que aparentment no volia desfilar, però Bruno era massa baix per veure què passava i només va sentir uns estrèpits molt forts, com el so d'un tret, sense aclarir què eren en realitat.

—Duren gaire aquestes marxes? —va xiuxiuejar Bruno, perquè ara començava a tenir gana de veritat.

—No ho crec —va aventurar Shmuel—. Mai no veig ningú després de les marxes. Però no crec que duri gaire.

Bruno va arrufar les celles. Va alçar els ulls cap al cel i mentre ho feia es va sentir un altre estrèpit fort, ara el so d'un tro, i en el mateix moment va semblar que el firmament s'enfosqués encara més, gairebé era negre, i va començar a ploure, més fort que el matí i tot si una cosa així era possible. Bruno va tancar els ulls un moment i va sentir com li lliscava per sobre. Quan els va tornar a obrir, més que desfilar, es veia desplaçat per tot el grup i l'únic que podia sentir era que tenia el cos completament cobert de fang i el pijama enganxat a la pell per culpa de la pluja, i va desitjar vivament tornar a ser a casa, COU templant tota aquella aventura des de la distància en comptes de veure-s'hi atrapat al bell mig.

—Ja n'hi ha prou —va dir a Shmuel—. Segur que arriplegaré un refredat aquí. Me n'he d'anar a casa.

Però just quan va dir això, es va adonar que els peus se li enfilaven per un tram de graons, mentre el grup prosseguia la marxa, i es va adonar que ja no li queia pluja al damunt perquè eren tots amuntegats dins una estança allargada que estava sorprenentment calenta i devia estar ben construïda perquè no hi entrava aigua per enlloc. De fet, semblava completament estanca.

—Bé, això ja està més bé —va dir, content de veure's lliure de la tempesta durant uns minuts si més no—. Suposo que ens haurem d'esperar aquí fins que pari de ploure i després me'n podré anar a casa.

Shmuel es va estrènyer fort a Bruno i el va mirar molt espantat.

—Em sap molt de greu que no haguem trobat el teu Papa —va dir Bruno.

—No t'hi amoïnis —va dir Shmuel.

—I també em sap greu que no haguem pogut jugar, de fet, però quan vinguis a Berlín no farem res més. I et presentaré... ai, com es deien? —va preguntar-se, frustrat perquè se suposava que eren els seus tres millors amics de per vida, però ara se li havien esvaït de la memòria. No en podia recordar el nom ni tampoc quina cara feien.

—En el fons —va dir, mirant Shmuel—, tant és si me'n recordo com no. Ja no són els meus millors amics —va abaixar la mirada i va fer una cosa poc pròpia del seu caràcter: va agafar la menuda mà de Shmuel i li va estrènyer ben fort.

—El meu millor amic ets tu, Shmuel —va dir—. El meu millor amic de per vida.

Shmuel potser va obrir la boca per contestar d'alguna manera però Bruno no va arribar a sentir-lo perquè en aquell moment es va produir una profunda exhalació de tots els que havien desfilat fins allà, que va omplir l'estança, perquè la porta frontal s'havia tancat sobtadament amb un retruc metàl·lic feixuc que semblava indicar que l'havien barrat des de fora.

Bruno va aixecar una cella, incapaç de comprendre el significat de tot allò, però va assumir que tenia alguna cosa a veure amb el fet de no mullar-se sota la pluja i evitar que la gent agafés un refredat.

I llavors l'estança es va enfosquir de mala manera i, malgrat el caos subsegüent, Bruno va descobrir que continuava aferrant la mà de Shmuel amb la seva i que res no l'hauria convençut de deixar-la anar.

L'ÚLTIM CAPÍTOL

Mai més no es va saber res de Bruno, després d'aquells fets.

Uns dies més tard, quan els soldats ja havien escorcollat tots els racons de la casa i acudit als pobles i viles del voltant amb fotografies del nen, un soldat va descobrir la pila de roba i les botes que Bruno havia deixat al costat de la tanca. Ho va deixar allà sense ni tocar-ho i va anar corrent a buscar el Comandant, el qual va examinar l'àrea i va mirar cap a l'esquerra i cap a la dreta com havia fet Bruno, però, ni que li hagués anat la vida, no era capaç de comprendre què li havia passat al seu fill. Era com si hagués desaparegut de la faç de la terra deixant la roba darrere seu.

La Mare no va poder tornar a Berlín tan aviat com desitjava. Es va quedar uns mesos a Out-With esperant notícies de Bruno fins que un dia, força de sobte, es va dir que potser se n'havia anat cap a casa tot sol i va tornar a la casa de Berlín immediatament, mig convençuda que el trobaria assegut al graó de l'entrada, esperant-la.

Bruno, naturalment, no hi era.

Gretel va tornar a Berlín amb la Mare i es passava moltes hores sola a l'habitació plorant, no pas per haver llençat les nines ni per haver deixat els mapes a Out-With, sinó perquè enyorava Bruno de mala manera.

El Pare es va quedar a Out-With un any més i va acabar avorrit dels altres soldats, als quals manava sense cap compassió. Cada nit se n'anava a dormir pensant en Bruno i es despertava també pensant en Bruno. Un dia va elaborar una teoria sobre el que podia haver passat i va tornar al lloc aquell, vora la tanca, on havien trobat la pila de roba un any abans.

No hi havia res de particular en aquell lloc, ni res que fos diferent tampoc, però llavors va explorar una mica pel seu compte i va descobrir que la base de la xarxa aquí no estava degudament clavada a terra com a tots els altres segments de la tanca, i que aixecada deixava prou espai perquè una persona menuda (com per exemple un nen) hi pogués passar per sota arrossegant-se. Llavors va mirar a la distància i hi va reflexionar amb lògica, pas a pas, i fent-ho va descobrir que aparentment les cames no li funcionaven bé —com si ja no poguessin sostenir-li el cos— i va acabar assegut a terra gairebé en la mateixa posició en què Bruno s'havia assegut cada tarda durant tot un any, tot i que no va encreuar les cames.

Al cap d'un altre any, van arribar uns altres soldats a Out-With i van ordenar al Pare que anés amb ells, i els va seguir sense protestar i n'estava ben content perquè ja li era igual tot el que li fessin.

I així s'acaba la història de Bruno i la seva família. Per descomptat que això va passar fa molts anys i que una cosa així ja no pot tornar a passar.

No pas avui en dia.

JOHN BOYNE. És un novel·lista irlandès. Es va llicenciar en literatura anglesa a la Universitat de Dublín i va estudiar creació literària a Norwich. Va guanyar el premi Curtis Brown i va començar a publicar relats breus i l'any 2000 va publicar la primera novel·la que porta per nom *The Thief of Time*. El 2006 va publicar la que de moment és la seva obra més coneguda i la primera que s'ha traduït en català, *El noi del pijama de ratlles*. Boyne continua vivint a la seva ciutat natal i prepara noves novel·les, que ja s'han traduït a 22 llengües..